

Mun juttu – meidän tulevaisuus – hanke:

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi

Pedagogiset menetelmät ja koulutuskokonaisuuden luominen
ammattilliseen opetukseen

Miia Happonen

Tekijä Miia Happonen	
Koulutusohjelma Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma	
Opinnäytetyön otsikko Mun juttu – meidän tulevaisuus – hanke: Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi Koulutuskokonaisuus ja -materiaali opettajalle ammatilliseen opetukseen	Sivu- ja liitesivumäärä 46 + 60
<p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena on luoda toimiva koulutuskokonaisuus ja koulutuksen materiaalit opettajalle Suomen Urheiluopiston koulutukseen Nuorilta nuorille – Suomalainen luontokulttuuri tutuksi. Opinnäytetyö keskittyy pedagogisten menetelmien valintaan, niiden monipuoliseen käyttöön sekä kouluttajana toimimiseen ammatillisessa opetuksessa. Koulutus on osa Opetus- ja kulttuuriministeriön Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hanketta. Työn tilaajina ovat Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hanke sekä Suomen Urheiluopisto.</p> <p>Opinnäytetyön teoriapohjana on opetukseen, opetusmenetelmiin sekä koulutuksen suunnitteluun tarkoitettut materiaalit. Päälähteinä teoriaan on käytetty Marja-Liisa Rauste Von Wrightin, Johan Von Wrightin ja Tiina Soinin Oppiminen ja koulutus (2003) sekä Ilpo Vuorisen Tuhat tapaa opettaa (2001).</p> <p>Opinnäytetyön tuotoksena on koulutuskokonaisuus, jossa on käytetty erilaisia opetusperiaatteita ja -menetelmiä. Opetusperiaatteet ovat valittuja toimintatapoja ja prosesseja, joiden kautta oppilaan motivaatio säilytetään ja tulokset saavutetaan. Opetusmenetelmät valitaan sen mukaan, kuinka hyvin ne toteuttavat opetusperiaatteita. Opinnäytetyössä käytetty vaihtelevasti opetusperiaatteita, jotta opiskelijoiden tavoitteellinen oppiminen mahdollistettaisiin koulutuksen aikana sekä erilaisia sanallisia, kuvallisia, toiminnallisia ja draamallisia opetusmenetelmiä tukemaan opetusperiaatteita.</p> <p>Koulutuksen luomisessa on tärkeää, että kouluttaja hallitsee keskeiset käsitteet opetusperiaatteista sekä opetusmenetelmistä. Tämän lisäksi kouluttajan tulee ymmärtää erilaisia menetelmiä, kuinka ne saadaan tukemaan toisiaan ja kuinka niitä pystyy soveltamaan moneen eri aiheeseen ja alaan. Kouluttajan täytyy olla tietoinen omista mukavuusrajoistaan ja kyetä puskemaan itseään näiden rajojen ulkopuolelle kehittyäkseen jatkossakin kouluttajana ja pitääkseen koulutukset opiskelijoille inspiroivina ja innostavina.</p> <p>Opinnäytetyön tuotoksena oleva koulutuskokonaisuus rakentuu koulutussuunnitelmasta ja kouluttajalle tueksi -materiaaleista, joissa avataan koulutuksen kulku, opetusmenetelmien käytön ohjeista sekä tarvittavista materiaaleista.</p>	
Asiasanat ammatillinen koulutus, Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hanke, nuoret, opetusperiaatteet, opetusmenetelmät	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Koulutuksen kehittäminen	5
2.1	Opinnäytetyöprosessin eteneminen	5
2.2	Oppiminen	8
2.3	Koulutuksen suunnittelu	10
2.4	Kouluttajana oleminen.....	15
2.5	Opetusperiaatteet	16
2.5.1	Havainnollistaminen	17
2.5.2	Aktivointi	19
2.5.3	Vaihtelu.....	19
2.5.4	Palaute.....	20
2.5.5	Opetusperiaatteiden käyttö opinnäytetyössä	20
2.6	Opetusmenetelmät.....	28
2.6.1	Ryhmätyöskentely.....	29
2.6.2	Sanallinen ilmaisu	32
2.6.3	Kuvallinen ilmaisu	34
2.6.4	Toiminnallinen ilmaisu	35
2.6.5	Draamallinen ilmaisu	36
2.7	Muu koulutuksen sisällön suunnittelussa käytetty teoriapohja	36
3	Pohdinta.....	43
3.1	Luotettavuus ja hyödynnettävyys	43
3.2	Eettiset näkökohdat	44
3.3	Yhteenveto ja johtopäätökset sekä jatkotutkimusehdotukset.....	45
	Raportin lähteet	47
	Liitteiden lähteet	50
	Liitteet.....	52
	Liite 1. Koulutussuunnitelma 1.....	52
	Liite 2. Koulutuskokonaisuus 1: Kouluttajalle tueksi -materiaali	54
	Liite 3. Koulutuskokonaisuus 1, jaettavat materiaalit: aikataulu	62
	Liite 4. Koulutuskokonaisuus 1, jaettavat materiaalit: tavoitteet ja palaute	64
	Liite 5. Koulutuskokonaisuus 1, materiaalit: PowerPoint 1	68
	Liite 6. Koulutuskokonaisuus 1, materiaalit: PowerPoint 2	70
	Liite 7. Koulutuskokonaisuus 1, materiaalit: Yhteiskunnassa -peli	71
	Liite 8. Koulutuskokonaisuus 1, materiaalit: Tapauskertomukset.....	74
	Liite 9. Koulutuskokonaisuus 1, materiaalit: Luonto ja kasvatus -taulukko	82
	Liite 10. Koulutussuunnitelma 2.....	83

Liite 11. Koulutuskokonaisuus 2: Kouluttajalle tueksi -materiaali	85
Liite 12. Koulutuskokonaisuus 2, materiaalit: Jokamiehen oikeudet.....	93
Liite 13. Koulutuskokonaisuus 2, materiaalit: PowerPoint.....	97
Liite 14. Koulutussuunnitelma 3.....	98
Liite 15. Koulutuskokonaisuus 3: Kouluttajalle tueksi -materiaali	99
Liite 16. Koulutuskokonaisuus 3, materiaalit: PowerPoint 1	106
Liite 17. Koulutuskokonaisuus 3, materiaalit: Haluan ymmärtää	109
Liite 18. Koulutuskokonaisuus 3, materiaalit: PowerPoint 2.....	110
Liite 19. Koulutuskokonaisuus 3, materiaalit: Case-draamat.....	112

1 Johdanto

Koulutustakuu on osa tämän hetkisen hallituksen ohjelmaa. Sitä on toteutettu osana yhteiskuntatakuuta vuodesta 2013 lähtien niin, että jokaiselle peruskoulun päättäneelle taataan mahdollisuus jatkaa opintoja joko lukioissa, ammatillisessa koulutuksessa, oppisopimuskoulutuksessa, työpajassa, kuntoutuksessa tai muulla tavoin. Hallituksen tavoitteena on, että vuoteen 2020 mennessä yli 90 prosentilla alle 25-vuotiaalla on perusasteen jälkeinen tutkinto. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011, 21-22.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö kertoo ammatillisen koulutuksen painopisteiksi muun muassa työelämävastaavuuden kehittäminen, ammatillisen osaamisen vahvistamisen sekä ammatillisen koulutuksen tehokkuuden lisäämisen. Lähtökohtana koulutukselle on, että se tarjoaa opiskelijalle ammattitaidon ja mahdollistaa nopean työelämään siirtymisen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011, 26; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016a).

Opetus- ja kulttuuriministeriön Koulutus- ja tutkimus kehityssuunnitelmassaan vuosille 2011-2016 kerrotaan, että ammatillisen koulutuksen opiskelijoilla on puutteita tutkimusten mukaan yhteiskuntaa ja yhteiskunnallista vaikuttamista koskevissa tiedoissa ja tähän pyritään kiinnittämään huomiota tulevissa koulutussuunnitelmissa. (Opetusministeriö 2011.)

Opiskelijoiden työelämään siirtymistä ja yhteiskuntaan liittyvässä tiedoissa ja taidoissa auttaa sujuva työelämäyhteistyö. Ammatillisen koulutuksen on järjestettävä opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan aktiivista yhteistyötä työelämän kanssa koulutuksen kehittämiseksi ja toteuttamiseksi. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011, 26.)

Opinnäytetyö on opettajalle tehty koulutuskokonaisuus ja siihen kuuluvat materiaalit Suomen Urheiluopiston ammatilliseen opetukseen. Koulutus on osa Opetus- ja kulttuuriministeriön Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hanketta ja se on suunnattu Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi toteutuksen koulutukseen Suomen Urheiluopistolla. Kaaviosta 1 selviää, kuinka opinnäytetyö sijoittuu hankkeeseen sekä toteutukseen.

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda selkeä koulutuskokonaisuus materiaaleineen. Opinnäytetyö keskittyy esittelemään erilaisia pedagogisia menetelmiä sekä niiden monimuotoista käyttöä, joita voi käyttää ammatillisessa koulutuksessa.

Opinnäytetyön on tarkoitus olla toimiva ja johdonmukainen koulutuspaketti, joka tulee käyttöön syksyllä 2016 Suomen Urheiluopiston opiskelijoiden ammatillisessa opetuksessa opettaja Anna Lappalaisen toimesta.

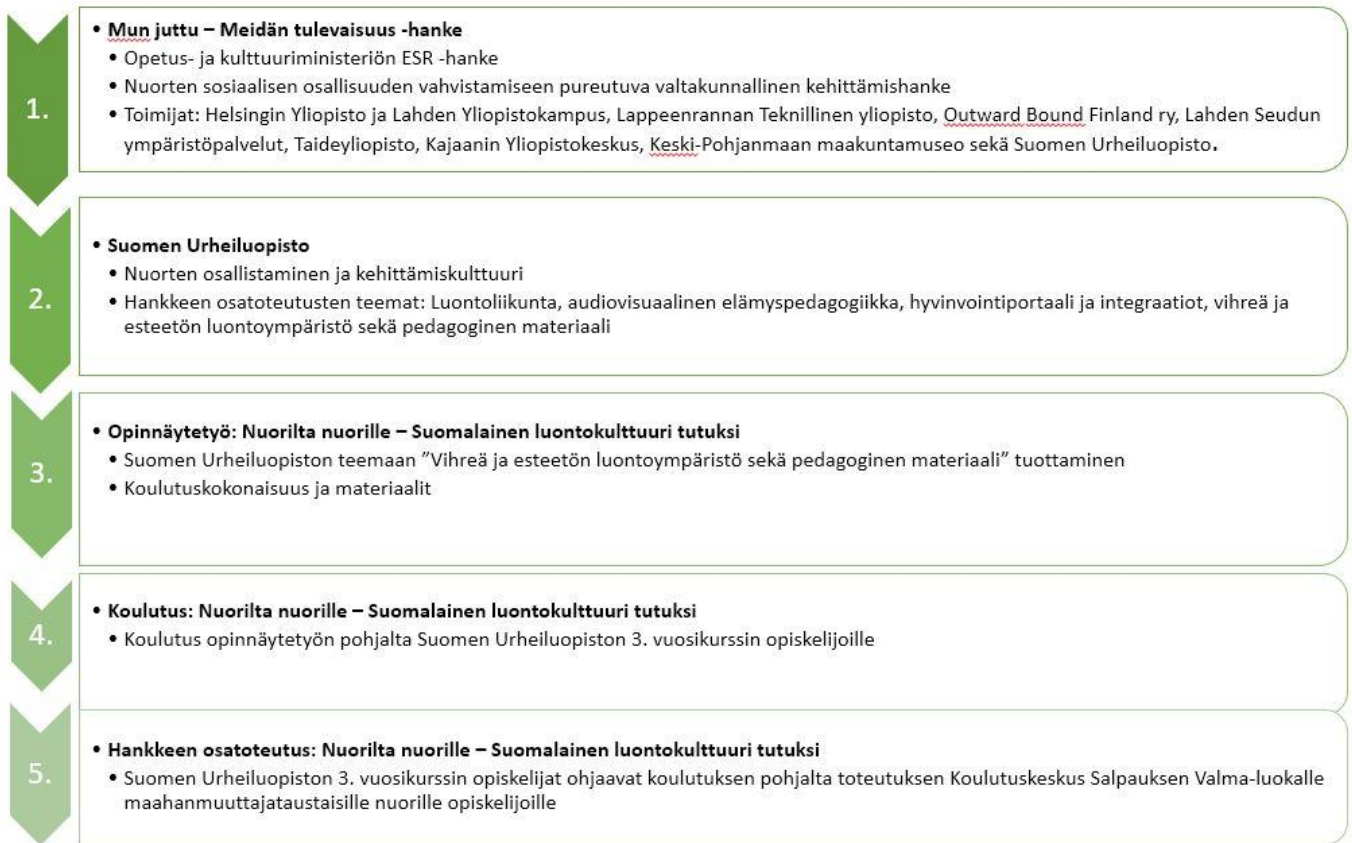
Mun juttu – Meidän tulevaisuus on valtakunnallinen kehittämishanke, joka keskittyy nuorten (16–29 -vuotiaat) sosiaalisen osallisuuden vahvistamiseen. Hankkeen tavoitteena on auttaa nuoria löytämään oma juttunsa taiteen, kulttuurin ja liikunnan keinoin sekä kehittää nuorten kanssa toimivien ammattilaisten palveluverkostoa. Hanke on Opetus- ja kulttuuriministeriön valtakunnallinen ESR-hanke, jonka rahoittajana toimii Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. (Mun juttu 2015, 2.)

Päätoimijoita hankkeessa ovat Helsingin Yliopisto ja Lahden Yliopistokampus, muita toimijoita ovat Lappeenrannan Teknillinen yliopisto, Outward Bound Finland ry, Lahden Seudun ympäristöpalvelut, Taideyliopisto, Kajaanin Yliopistokeskus, Keski-Pohjanmaan maakuntamuseo sekä Suomen Urheiluopisto. (Mun juttu 2015, 2.)

Suomen Urheiluopiston tavoitteena on hankkeen kautta antaa nuorille uusia, hyvän elämän eväitä osallistavien pilottien ja kokeilujen kautta. Teemoina Suomen Urheiluopistolla on hankkeessa luontoliikunta, audiovisuaalinen elämyspedagogiikka, vihreä ja esteetön luontoympäristö sekä pedagoginen materiaali, hyvinvointiportaali ja integraatiot, joista kaikista tehdään oma itsenäinen toteutuksensa ”Nuorilta nuorille” -periaatteella. Tämä periaate tarkoittaa käytännössä sitä, että Suomen Urheiluopiston opiskelijat koulutetaan ohjaamaan toiselle nuorten ryhmälle kulloisenkin teeman mukainen toteutus. Opinnäytetyö vastaa hankkeen tilaukseen vihreästä ja esteettömästä luontoympäristöstä sekä siihen kuuluvan pedagogisen materiaalin tuottamisesta.

(Mun juttu 2015, 11.)

Opinnäytetyö ja sen tuotoksena oleva koulutuskokonaisuus suunniteltiin ja tuotettiin kevään ja kesän 2016 aikana. Se on rajattu kolmen koulutuskerran kokonaisuudeksi materiaaleineen. Opinnäytetyö on tehty vahvassa yhteistyössä koulutuksen opettajan, hankkeen projektipäällikön sekä opinnäytetyön tilaajan Suomen Urheiluopiston Anna Lappalaisen kanssa. Hän opettaa opinnäytetyön pohjalta 3. vuosikurssin opiskelijoille syyskuussa 2016. Koulutuksen jälkeen opiskelijat ohjaavat kolme toiminnallista toteutusta Koulutuskeskus Salpauksen Valma-luokan kymmenelle 16–29-vuotiaalle maahanmuuttajataustaisille oppilaalle syys-lokakuussa 2016.

Kuvio 1: Mun juttu – Meidän tulevaisuus, Nuorilta nuorille – Suomalainen luontokulttuuri tutuksi

Opinnäytetyön teoriapohjana on oppimiseen, koulutukseen, opetusperiaatteisiin ja opetusmenetelmiin tarkoitetut aineistot. Teoriapohja on valikoitu keskittymään oppimisen ja koulutuksen tekniseen suunnitteluun, koska opinnäytetyön tuotoksena on koulutuskokonaisuus ja siihen kuuluvat materiaalit.

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutuksen sisällölliset teemat ovat:

- syrjäytyminen
- luonto ja kasvatus
- luontoliikunta
- suomalainen luontoidentiteetti ja -kulttuuri
- maahanmuuttajat ja monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen

Koulutusta luodessa on perehdytty koulutuksen sisältöihin liittyviin teemoihin kirjallisuuden kautta. Tämän pohjalta luotiin koulutuksen opetuksellisen sisällön, jota opiskelijat tarvitsevat suunnitellessaan toteutuksen sisältöä. Näitä teorioita tai materiaaleja avataan opinnäytetyössä vähän, koska ne eivät liity koulutuksen tekniseen suunnitteluun.

Opinnäytetyön rakenne etenee vetoketjuperiaatteella, jossa esitän teoriaosuuden nivottuna koulutuksen kehittämiseen ja siinä esitetään, miten teoriatausta on koulutuksen kehittämiseen vaikuttanut.

2 Koulutuksen kehittäminen

Opinnäytetyön tuotos on koulutuskokonaisuus ja siinä käytettävät materiaalit opettajalle ammatilliseen koulutukseen osana Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hanketta. Tämän vuoksi opinnäytetyön tietoperustan pääpaino on oppimisessa, koulutuksessa, opetusperiaatteissa ja -menetelmissä. Päälähteinä opinnäytetyössä sekä tuotoksena olevan koulutuksen suunnittelussa ovat Ilpo Vuorisen Tuhat tapaa opettaa (2001) sekä Marja-Liisa Rauste Von Wrightin, Johan Von Wrightin ja Tiina Soinin Oppiminen ja koulutus (2003).

Opinnäytetyön teoriaosuudessa esitetään tiivistetysti myös tuotoksena olevan koulutuksen opetuksellisiin sisältöihin vaikuttaneita viitekehyksiä nuorten syrjäytymisestä, seikkailukasvatuksesta, elämyspedagogiikasta, luontoliikunnasta, suomalaisesta luontokulttuurista sekä maahanmuuttajista ja monikulttuurisen ryhmän ohjaamisesta. Nämä teemat valittiin yhdessä koulutuksen opettajan ja opinnäytetyön tilaajan Anna Lappalaisen kanssa koulutuksen sisällöiksi ja ne tuli olla hallussa koulutuskokonaisuutta luodessa.

2.1 Opinnäytetyöprosessin eteneminen

Opinnäytetyöprosessi lähti käyntiin marraskuussa 2015, jolloin otin yhteyttä opinnäytetyön tilaajaan, Suomen Urheiluopiston Anna Lappalaiseen. Lappalainen on Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hankkeen Suomen Urheiluopiston projektipäällikkö ja hän esitteli hankkeen taustat sekä Suomen Urheiluopiston osuuden hankkeessa. Teimme yhteistyösopimuksen ja lähdimme yhdessä viemään suunnittelua eteenpäin marraskuusta 2015 elokuulle 2016 lukuisten tapaamisten, puheluiden ja Skype -keskustelujen kautta, jotta saimme yhdessä luotua tilaajalle mahdollisimman toimivan ja tarkoituksenmukaisen koulutuskokonaisuuden. Tapaamiset liikkuivat rinnakkain lähdekirjallisuuden ja teorian keräämisen kanssa ja jokaisen tapaamisen kautta hioimme kokonaisuutta yhtenäiseksi.

Marraskuussa 2015 saadun toimeksiannon pohjalta kehitelin Lappalaiselle ehdotuksia Suomen Urheiluopiston osatoteutukseen vihreä ja esteetön luontoympäristö ja esittelin ne hänelle. Päädyimme sitomaan aiheen sosiaaliseen ja kulttuuriseen esteettömyyteen sekä suomalaiseen luontoympäristöön. Opinnäytetyöstä sovittiin tehtävän pedagoginen materiaali, joka jää sekä hankkeelle että Suomen Urheiluopistolle käyttöön. Syntyi ajatus kolmen kerran koulutuskokonaisuudesta sekä materiaaleista, joita Lappalainen käyttäisi syyskuussa 2016 koulutuksessaan.

Lappalainen esitteli idean ”nuorilta nuorille”, jossa ammattiin opiskelevat nuoret koulutetaan ohjaamaan syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. Päädyimme valitsemaan koulutuksen kohderyhmäksi Suomen Urheiluopiston 3. vuosikurssin opiskelijat. Koulutuksen jälkeen he ohjaavat kolmen toteutuskerran kokonaisuuden maahanmuuttajataustaisille syrjäytymisvaarassa oleville nuorille, jotka rekrytoitiin Koulutuskeskus Salpauksen Valma -luokalta. Valma on ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus, joka ei johda tutkintoon, vaan sen tarkoituksena on antaa valmiuksia hakeutua ammatilliseen peruskoulutukseen (Opetusministeriö 2016b).

Halusimme kohderyhmää valitessamme tiivistää ajatuksen siitä, että opiskelijat ohjaavat samaan ikäluokkaan kuuluvia nuoria ja kumpikin ryhmä oppisi uutta ja hyötyisi toteutuksesta. Ajatus sopi täydellisesti hankkeen ideologiaan, jossa nuorille annetaan uusia ammatillisia ideoita ja ehkäistään syrjäytymistä. Oli myös tärkeää valita opiskelijoiden kohderyhmäksi asiakkaita, jotka tukevat heidän kasvuaan kohti ammattilaisuutta. Euroopassa vellovan pakolaiskriisin vuoksi Suomessa tulee olemaan tulevana vuosina entistä enemmän maahanmuuttajia ja maahanmuuttajataustaisia henkilöitä. Asiakasryhmän hallinta ja sen erityispiirteiden tunteminen ovat tärkeää niin opiskelijoiden ammatillisuuden kuin asiakkaiden vuoksi.

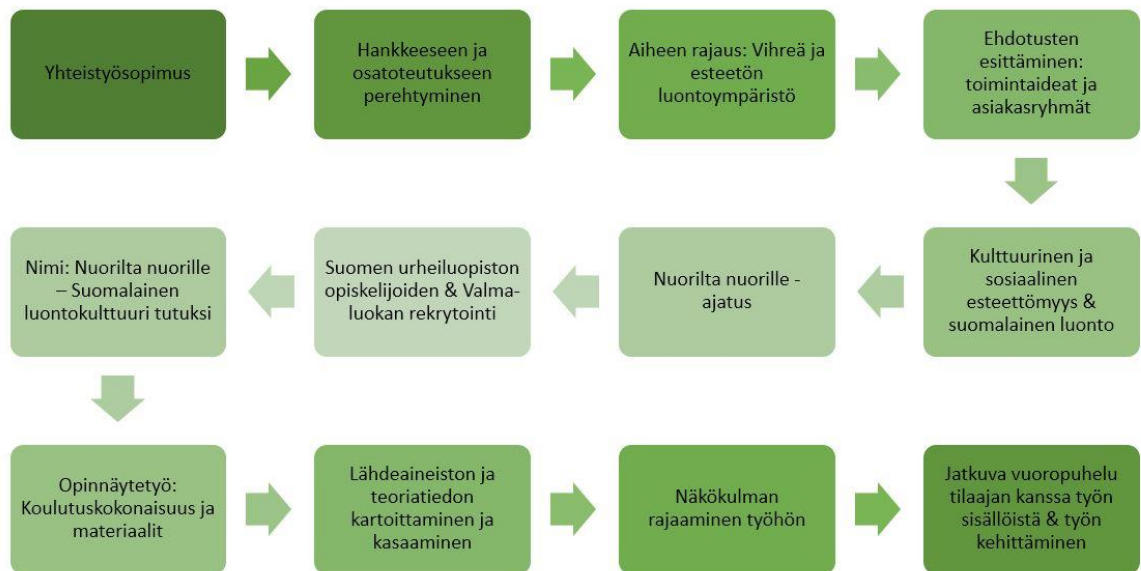
Halusimme tuoda toteutukseen mukaan oman panoksemme maahanmuuttajien kotoutumiseen, joten päädyimme teemaan ”suomalainen luontokulttuuri tutuksi”. Tavoitteena oli tämän kautta tuoda maahanmuuttajataustaisille henkilöille tutuksi suomalaista kulttuuria luonnon kautta sekä samalla auttaa opiskelijoita tutustumaan omaan kulttuuriinsa ja tunnistamaan sen erityispiirteitä.

Opinnäytetyötä mietittiin ensin toiminnallisena opinnäytetyönä, jossa olisin itse ollut mukana kouluttajana Suomen Urheiluopiston opiskelijoille ja tehnyt koulutuksesta vaikuttavuustutkimuksen, mutta rajasimme opinnäytetyön koskemaan pelkkää koulutuksen suunnittelua ja siitä tehtävää raporttia, koska muuten työstä olisi tullut liian laaja.

Lappalaisen kanssa pohdimme monien tapaamisten aikana myös opinnäytetyön teoreettisen pohjan rajaamista. Koulutusta suunnitellessani jouduin perehtymään myös koulutuksen sisällöllisiin aiheisiin, jotta se palvelisi opiskelijoiden oppimista parhaalla mahdollisella tavalla. Kuitenkin oman ammatillisen kasvuni takia päädyin keskittymään opinnäytetyön raportissa koulutuksen teknisen suunnittelun tekemiseen ja vain sivuamaan aihesisältöjä, vaikka niihin työtä tehdessäni perehdyinkin.

Opinnäytetyön valmistuessa sovimme kaksi koulutuskertaa ammattilaisille opinnäytetyöni pohjalta. Ensimmäinen pidettiin 15.8. Suomen Urheiluopiston ammattikoulun opettajille ja toinen pidettiin 26.8. Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hankkeen toimijoille. Koulutuksissa pääsin toteuttamaan opinnäytetyön aikana oppimaani tietoa myös käytännössä.

Kuviosta 2 näkee opinnäytetyöprosessin etenemisen.

Kuvio 2. Opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyön lopullisena tuotoksena on Nuorilta nuorille – Suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutuskokonaisuus ja siihen kuuluvat materiaalit opettajalle ammatilliseen opetukseen. Opettajalle löytyy seuraavat materiaalit opinnäytetyön liitteistä:

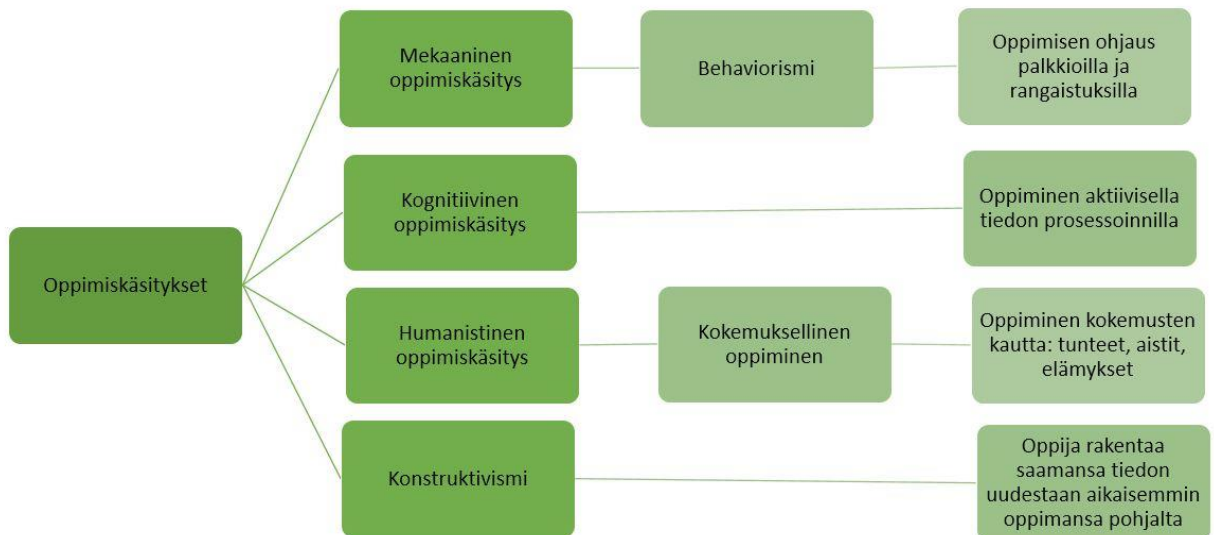
- Koulutussuunnitelma, josta voi seurata perusteet valituille opetusperiaatteille ja -menetelmille: Liite 1. Koulutussuunnitelma 1, Liite 10. Koulutussuunnitelma 2, Liite 14. Koulutussuunnitelma 3.
- Kouluttajalle tueksi -materiaalit, joissa kerrotaan jokaisen koulutuskerran kulku yksityiskohtaisesti: aika, paikka, tavoite ja tehtävät sekä kouluttajalle on jätetty tilaa omille muistiinpanoilleen: Liite 2. Kouluttajalle tueksi 1, Liite 11. Kouluttajalle tueksi 2, Liite 15. Kouluttajalle tueksi 3.
- Koulutuksen konkreettiset materiaalit eri opetusmenetelmiin löytyvät muita liitteistä koulutussuunnitelmien etenemisen mukaisessa järjestyksessä.

Tuotoksen ulkoasu mukailee Mun juttu – Meidän tulevaisuus hankkeen annettuja muotoja ja sen sisällöt on kehitetty yhdessä Suomen Urheiluopiston Anna Lappalaista konsultoiden.

2.2 Oppiminen

Oppiminen tarkoittaa muutoksia yksilön tiedoissa, taidoissa ja asenteissa, jotka vaikuttavat opiskelijan toimintaan. Oppiminen tapahtuu sekä tietoisesti uusia asioita prosessoimalla, että tiedostamatta havainnoidessamme ympäristöämme. (Rauste – Von Wright, Von Wright & Soini 2003, 50.)

Oppimiskäsitykset voidaan jakaa mekanistiseen, kognitiiviseen, humanistiseen, kokemukselliseen oppimiskäsitykseen sekä konstruktivismiin. Mekanistinen ihmiskäsitys on pohja behavioristiselle oppimiskäsitykselle, jossa oppiminen perustuu tietojen ja taitojen ulkoiseen ohjaukseen palkkiolla tai rangaistuksilla. Tässä oppimiskäsityksessä jätetään ulkopuolelle opiskelijan valmius ajatella ja ymmärtää opittavia asioita vaan häntä pidetään passiivisena vastaanottajana, joka oppii tottelemaan annettuja ärsykeitä joko palkkion toivossa tai rangaistuksen pelossa. Behavioristinen suuntaus jäi kognitiivisen oppimiskäsityksen jalkoihin 1960-luvulta lähtien, koska alettiin kiinnittää huomiota opiskelijoiden mielessä tapahtuviin prosesseihin sen sijaan, että oppimista olisi ohjailtu pelkästään ulkoisilla ärsykeillä. Kognitiivinen ihmiskäsitys korostaa sitä, että oppija prosessoii saamansa tiedon. Oppiminen on aktiivista, jolloin oppija tekee havaintoja, valikoi ja omaksuu annettua tietoa. Humanistisessa oppimiskäsityksessä puolestaan painotetaan oppijan kokemuksia ja kykyyn arvioida omia kokemuksiaan. Tavoitteena humanistisessa oppimisessä on itsensä toteuttaminen ja minän kasvu. Humanistinen oppimiskäsitys eroaa kognitiivisesta oppimiskäsityksestä siten, että kokemuksellisuus tuo syvemmän ulottuvuuden opitun sisäistämiseksi. Tällöin oppiminen ei ole vain tiedon aktiivista prosessointia vaan se vaikuttaa oppijaan myös tunteiden ja aistimusten kautta. Konstruktivismissa on kyse tiedon aktiivisesta käsittelystä siten, että oppija rakentaa opitun tiedon uudelleen eikä se siirry suoraan annettuna opettajalta oppijalle. Tällöin oppijan aikaisemmat tiedot, käsitykset sekä kokemukset vaikuttavat siihen, kuinka oppija havaitsee opittavan asian ja kuinka hän sitä tulkitsee. Tietojen karttuessa opiskelija tulkitsee taitavammin erilaisia tilanteita ja saamansa palautetta ja muokkaa jälleen oppimaansa. Kaikki elämän aikana koettu muuntautuu tiedoksi, joka vaikuttaa seuraavan asian oppimiseen. Oppimiskäsitykset on havainnollistettu kuviossa 3. (Kupias 2001, 24–26; Rauste – Von Wright ym. 2003, 17; 50; Vuorinen 2001, 3.)

Kuvio 3. Oppimiskäsitykset

Ihminen taltioi ja tulkitsee keräämäänsä tietoa omasta minästään sekä ulkoisesta maailmasta ja rakentaa tämän kautta maailmankuvaansa ja käsitystä itsestään osana tätä kuvaa. Tämä ohjaa ihmisen toimintaa ja oppimista. Maailmankuva rakentuu siitä, mitä ihminen on elämänsä aikana kokenut, havainnut, ajatellut, oppinut ja tuntenut. Maailmankuva säätelee ihmisen toimintaa ja hän tulkitsee saamaansa uutta tietoa maailmankuvansa perusteella. Se muokkautuu koko elämän ajan niin arjessa kuin koulutuksessa opitun tiedon perusteella. (Rauste – Von Wright ym. 2003, 39–42, 50.)

Minäkäsitys on keskeinen osa yksilön maailmankuvaa. Se muodostuu ihmisen käsityksestä itsestään, suhteesta ympäröivään todellisuuteen, arvoihin ja tavoitteisiinsa sekä siihen minkälaisen suhteen hän pyrkii ulkomaailmaan saavuttamaan. Minäkäsitys rakentuu sosiallisessa vuorovaikutuksessa, jolloin yksilö saamansa palautteen mukaan voi pohtia omaa ymmärtämistään, motiivejaan sekä tietojaan verrattuna muiden tietoihin ja toimintaan. Ihmisen sisäiset mallit, skeemat, muodostuvat ihmisen aikaisempiin kokemuksiin perustuvista tiedoista, taidoista ja asenteista. Skeemojen kautta ihminen tulkitsee ympäristöstään tekemiään havaintoja. Kun oppija havainnoi ympäristöstään jotakin sellaista, joka on ristiriidassa hänen sisäisen mallinsa kanssa, hän pyrkii muuttamaan skeemaansa uuden tiedon avulla. (Rauste – Von Wright ym. 2003, 43–45; Vuorinen 2001, 3-7.)

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutuskokonaisuus on pyritty rakentamaan Suomen Urheiluopiston liikuntaneuvojiksi opiskelevia opiskelijoita palvelevaksi. Opiskelijat ovat iältään 17 -25 -vuotiaita ammattikoulun 3.vuosikurssin opiskelijoita. Koulutuksessa pyritään ottamaan huomioon heidän oppimishistoriansa ja totut tapansa

oppia. Heidän opiskelunsa ovat olleet prosessinomaisia ja tähdänneet osaamisen kehittämiseen ja ammattiin valmistumiseen.

2.3 Koulutuksen suunnittelu

Koulutuksella pyritään saamaan aikaan tavoitteellisia muutoksia opiskelijoiden tiedoissa, taidoissa, arvoissa, asenteissa sekä motivaatiossa. Kuten edellisessä oppimista käsittelevässä luvussa todettiin, nykyisen vallalla olevien oppimiskäsitysten mukaan oppiminen on aktiivinen prosessi, jossa opiskelija rakentaa jo oppimansa päälle uutta tietoa tai taitoa. Tämän vuoksi opiskelijoilla täytyy olla koulutuksen alusta saakka tiedossa kokonaiskuva asioista, joita koulutuksen aikana tullaan käsittelemään. Se helpottaa oppimisen tavoitteiden asettamista, antaa opiskelijoille mahdollisuuden reflektoida heti koulutuksen alussa jo ennakkoon osaamiansa asioita ja suhteuttaa niitä tulevaan koulutukseen sekä koulutuksen edetessä nivoa koulutuksen aikana opittuja asioita yhteen. (Kupias 2007, 38–40; 49–60; Rauste – Von Wright ym. 2003, 17, 39–42.)

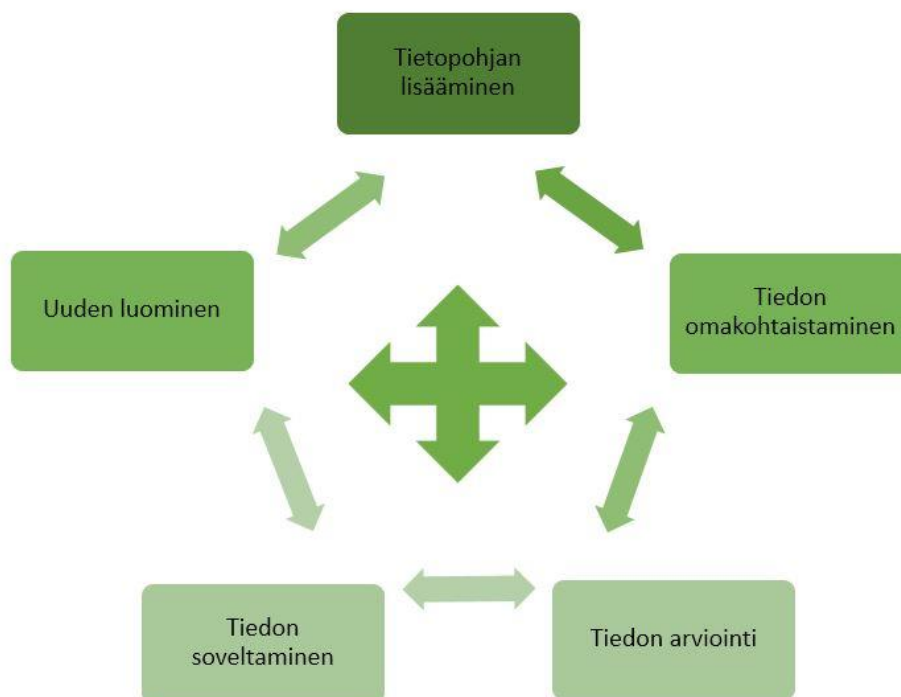
Koulutus on tärkeää luoda niin, että kokonaisuus palvelee tavoiteltua oppimista. Oppimisen täytyy olla hyvässä tasapainossa sekä haastavaa että onnistumisia tuottavaa. Opetuskokonaisuuden tulisi olla mielekäs, jossa käsiteltävä teema on selkeästi esillä ja opetus etenee sen ympärillä loogisesti. Käsiteltävien asioiden tulisi olla toisiinsa linkittyneitä ja opiskelijoiden täytyisi koko koulutuksen ajan ymmärtää, miten ja miksi asiat ovat toisiinsa sidoksissa. Oppimiseen kannustavan ilmapiirin saa rakennettua mielenkiintoisesta, vaihtelevasta ja innostuneesta opettamisesta, jossa näkyvillä on molemminpuolinen arvostus ja vuorovaikutus sekä opetustilanteiden jännittämättömyydestä, joissa jokaisella on mahdollisuus olla oma itsensä. (Kupias 2007, 64–66; Vuorinen 2001, 39.)

Motivaatio on tärkeää oppimisen ja koulutuksen onnistumisen kannalta. Motivaatio voi olla opiskelijalle tiedostettua tai tiedostamatonta ja se tulee esille opiskelijan tavoitteissa. Oppimista ja motivaatiota säätelee se, mitä oppija tekee ja minkälaista palautetta hän siitä saa. Tämä lisää tai vähentää opiskelijan motivaatiota ja vaikuttaa näin oppimiseen. Motivaatio voi olla ulkoista, jolloin opiskelijan motivaatio herää ulkoapäin tulevasta tekijästä, kuten esimerkiksi palkkiosta, opiskeluissa etenemisestä tai palautteesta. Sisäinen motivaatio puolestaan tulee yksilön sisäisestä halusta tehdä ja toimia, esimerkiksi oppimistehtävän ollessa mieluisa tai ihmisen saadessa iloa tekemästään työstä ilman ulkoista palkkiota. (Rauste – Von Wright ym. 2003, 50–59.)

Oppimistavoitteet ovat aluksi asetettu opettajan ja tilaajan toimesta, jolloin määritellään, minkälaista koulutusta tarvitaan ja mihin tarpeeseen. Tavoitteiden pohjalta suunnitellaan

koulutuksen ohjelma ja sisältö. Koulutuksen tavoitteita voidaan muokata tai syventää yhdessä opiskelijoiden kanssa, jolloin koulutus saadaan kohtaamaan opiskelijoiden tarpeet. (Kupias 2007, 55–57.)

Opettajalle oppimisen ensimmäisenä tavoitteena voi olla opiskelijoiden tietopohjan lisääminen, jotta uuden oppiminen saadaan liikkeelle tehokkaasti ja se saadaan suunnattua kohti koulutuksen tavoitteita. Kun opiskelijat ovat sisäistäneet uuden tietopohjan opettaja voi luoda oppimistilanteita, jotka mahdollistavat opiskelijoille uuden tiedon omakohtaistamisen. Omakohtaistaminen auttaa opiskelijaa ymmärtämään käsiteltävää aihetta sekä avaa uusia näkökulmia opittavasta asiasta. Omakohtaistaminen voi tapahtua pohdinnan ja keskustelun tasolla tai olla konkreettista toimintaa erilaisten opetusmenetelmien kautta. Kun opiskelijat hallitsevat annetun informaation sekä tiedollisesti että taidolliset, heillä on hyvät valmiudet soveltaa sitä tuleviin käytännön tilanteisiin tai syvemmälle tähtäävään oppimiseen. Opiskelijan tulee arvioida oppimaansa aktiivisesti, jotta soveltaminen on mahdollista. Kun opiskelijat ovat päässeet tarpeeksi pitkälle oppimisprosessissa, he pysyvät irtautumaan heille annetusta tiedosta ja punnitsemaan sitä uudelleen. Tällöin syntyy uusia ideoita ja sovelluksia toimia. Kaikki edellä esitellyt vaiheet ovat palautuvia, toisiaan tukevia ja ne uusiutuvat oppimisprosessin aikana uudestaan (kuvio 4). (Kupias 2007, 38–39; 49-60.)

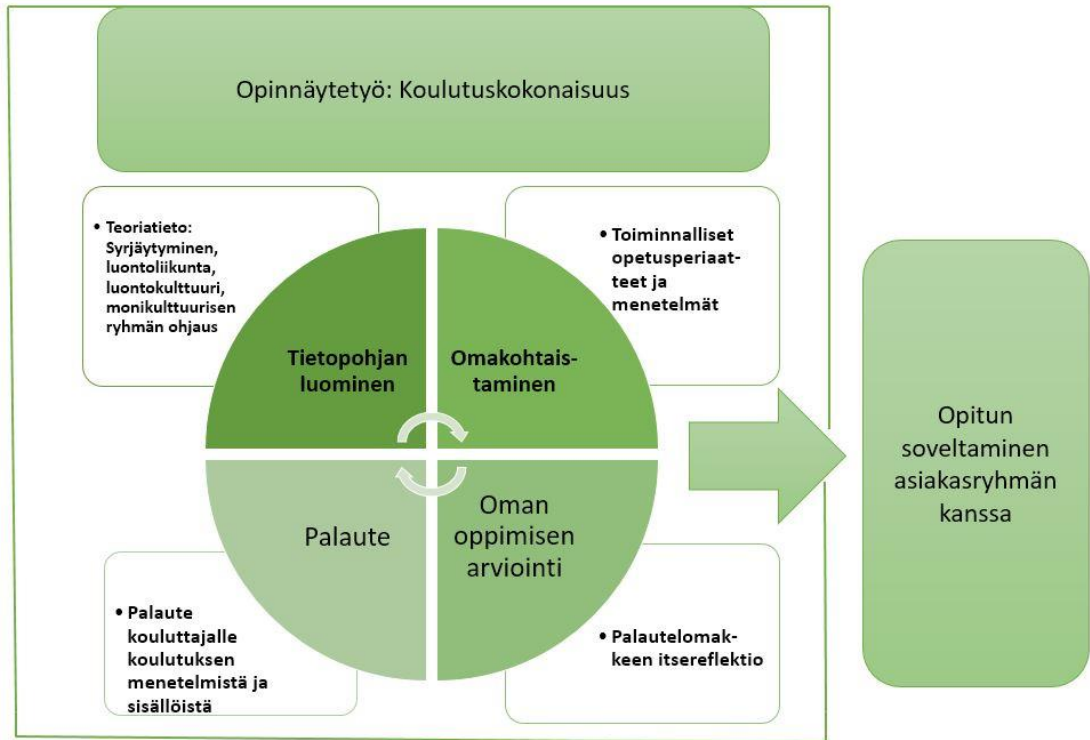

Kuvio 4. Oppimisen vaiheet.

Koulutuksen suunnittelussa olennaisena osana on koulutuksen vaikuttavuuden arviointi ennen koulutusta, koulutuksen aikana sekä sen jälkeen. Koulutuksen alkuarviointi auttaa asettamaan tavoitteita, joita voidaan tarkastella koulutuksen aikana. Koulutuksen aikana tehdyllä arvioinnilla koulutusta voidaan kehittää kohti alussa asetettuja tavoitteita ja koulutuksessa käytettyjä toimintatapoja voidaan muuttaa tarvittaessa tarkoituksenmukaisemmiksi. Koulutuksen jälkeen prosessia ja sen vaikuttavuutta voidaan arvioida asetettujen tavoitteiden pohjalta. (Rauste – Von Wright ym. 2003, 178–188.)

Koulutustilan järjestäminen sekä koulutusvälineiden suunnittelu ja niiden käyttö ovat iso osa sitä, kuinka koulutuksessa virittäydytään vuorovaikutukseen ja koulutusmenetelmiin. Luentomaisesti järjestetyssä tilassa, jossa kouluttaja on edessä ja opiskelijat katsovat kohden kouluttajaa rajoittaa vuorovaikutuksen syntymistä opiskelijoiden kesken ja vuorovaikutus suuntautuu ainoastaan kouluttajaan. Jos tila on rakennettu valmiiksi pienryhmiin, tulee osallistujille väistämättä otettua kontaktia toisiinsa, pienryhmätyöskentely on helppo aloittaa ja pienemmässä ryhmässä on mahdollista saavuttaa nopeasti turvallisuuden tunne. Jotteivät pienryhmät klikkiydy liikaa, niitä voidaan vaihdella koulutuksen aikana, jolloin kaikki joutuvat työskentelemään kaikkien kanssa. Hevosenkämällissä, jossa opiskelijat istuvat U:n muotoisessa muodostelmassa, he näkevät kouluttajan sekä toisensa, joka tekee ryhmästä yhtenäisen ja rohkaisee keskusteluun. Koulutuksessa käytettävät välineet auttavat koulutettavan asian havainnollistamisessa sekä tehostavat oppimista. Valittavan välineen tulee tukea kulloistakin opetettavaa asiaa ja se tulee valita harkiten ja tarkoituksenmukaisesti. (Kupias 2007, 31, 44–49.)

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutuskokonaisuudessa käytetään vuorotellen uuden tietopohjan luomista ja sen viemistä omakohtaisuuteen ja jokaisen koulutuskerran lopuksi opiskelijat arvioivat omaa oppimistaan ja antavat sisällöstä palautetta. Koulutuksen jälkeen opiskelijat kokeilevat ja soveltavat oppimaansa todellisuudessa ohjatussa ympäristössä, jossa asiakkaina ovat maahanmuuttajataustaiset asiakkaat Koulutuskeskus Salpauksen Valma-luokalta. Asiakkaille toteutettua luontoliikuntaryhmää on opinnäytetyön ulkopuolelle jäävä osa (kuvio 5).

Kuvio 5. Koulutuksen eteneminen

Koulutuksen alussa käydään yhdessä opiskelijoiden kanssa läpi mitä Mun juttu – Meidän Tulevaisuus -hanke koskee, mikä on heidän osuutensa Suomen Urheiluopiston osatoteutuksessa, mikä on tulevan koulutuksen aikataulu ja mitkä ovat koulutuksen tavoitteet. Tämä antaa opiskelijoille kokonaiskuvan tulevasta prosessista ja he pystyvät refleктоimaan jo osaamaansa sekä miettimään, minkälaista ammattitaitoa koulutuksen kautta pyritään saamaan. Kokonaisuuden läpikäyminen auttaa heitä ymmärtämään koulutuksen teemat ja niiden linkittyymisen toisiinsa.

Koulutuksen tavoitteet on asetettu ensin hankkeen yleisten tavoitteiden kautta, jonka jälkeen niitä on tarkennettu koulutusta palvelevaksi. Tavoitteita tarkennetaan koulutuksen aikana vielä opiskelijoille henkilökohtaisiksi ja heidän ammatillista kasvuaan tukeviksi.

Hankkeen tavoitteita ovat

- Tunnistaa nuorten omia voimavaroja
- Tukea nuorten kasvua kestävän yhteiskunnan jäseniksi
- Edistää osallistujien itsetuntemusta, itseilmaisua ja vuorovaikutustaitoja
- Kannustaa näkemään osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa
- Vahvistaa nuorten parissa toimivan palveluverkoston yhteistyötä, tiedonvaihtoa ja resurssien yhteiskäyttöä

- Kehittää uudenlaisia toimintatapoja ja saada nuorten ääni kuuluville palveluverkoston keskuudessa
- Tuottaa tietoa nuorten elämis- ja arvomaailmasta
- Arvioidaan pilottitoiminnan vaikutuksia nuorten hyvinvointiin ja elämänhallintaan, työ- ja opiskelumotivaatioon sekä ura- ja ammatinvalintasuunnitelmiin
(Mun juttu 2015, 6-7.)

Näistä tavoitteista opinnäytetyön koulutuskokonaisuus vastaa erityisesti hankkeen neljään ensimmäiseen tavoitteeseen. Koulutuksen aikana nuorten tulee tunnistaa omaa oppimistaan sekä jo hallitsemiaan taitoja. Asennekasvatuksella syrjäytyneistä ja maahanmuuttajia kohtaan edistetään opiskelijoiden kasvua kestävän yhteiskunnan jäseniksi. Koulutus on vahvasti vuorovaikutteinen, joten sillä pyritään kehittämään opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja sekä toiminnallisten menetelmien kautta vahvistamaan itsetuntemusta.

Koulutuksen omia tavoitteita ovat muun muassa, että opiskelijat oppivat uusia ammatillisia taitoja, kehittävät tietämystään suomalaisen luonnon erityispiirteistä ja jokamiehen oikeuksista, ymmärtävät omaa suhdettaan suomalaiseen luontoon, hankkivat projektitaitoja ja ohjausharjoittelutaitoja ja tutustuvat uuteen kohderyhmään ja sen kanssa työskentelyyn. Ennalta asetettujen tavoitteiden lisäksi opiskelijat asettavat itselleen henkilökohtaisia ammatillisia tavoitteita.

Koulutuksessa pyritään antamaan opiskelijoille uutta tietoa sekä vaikuttamaan heidän asenteisiinsa. Koulutus on rakennettu tarpeeksi haastavaksi opiskelijakohderyhmä huomioon ottaen, mutta sisällöllisesti niin, että opiskelijat tulevat saamaan koulutuksen kautta onnistumisia vaihtelevien opetusmenetelmien kautta.

Opetuksessa on huomioitu se, että opiskelijat ovat nuoria ja heidän maailmankuvansa on kehittymässä. Tämän vuoksi koulutuksen toiminnalliset menetelmät on valittu kannustamaan ja vahvistamaan heidän minäkäsitystään sekä avartamaan maailmankuvaa. Koulutuksen aikana pyritään rohkaisemaan opiskelijoita kokeilemaan myös vaihtoehtoisia keinoja asiakkaiden ohjauksessa sekä olemaan luovia. Opetusmenetelmiin perehdytään tarkemmin alaluvussa 2.6.

Koulutuksen runko ja eteneminen on suunniteltu loogisesti ja teemat toisiaan tukeviksi. Koulutuksen opetusperiaatteet ja -menetelmät ovat vaihtelevia ja innostavia, jotta koulutuksesta on saatu rakennettua mielenkiintoinen ja motivoiva kokonaisuus. Koulutus on ajallisesti lyhyt, joten teemoja ei voi syventää liian pitkälle. Koulutuksella pyritään antamaan asennekasvatuksen lisäksi konkreettisia työkaluja osatoteutuksen tekemiseen oike-

an asiakasryhmän kanssa. Koulutuksen aikana pyritään vahvaan konkreettiaan, koska se palvelee ammattikoululaisten oppimiskäsitystä. Koulutuksen aikana pyritään saamaan aikaan tilanteita, joissa opiskelijat pääsevät samaistumaan aitoon ohjaustilanteeseen ja uusien asiakasryhmien kohtaamiseen. Koulutuksen sisältöihin ja niiden tarkoitukseen paneudutaan syvemmin alaluvuissa 2.5. Opetusperiaatteet ja 2.6. Opetusmenetelmät.

Koulutuksen aikana kouluttaja kerää palautetta opiskelijoilta koulutuksen sisällöistä sekä opiskelijoiden omasta oppimisesta. Tätä kautta kouluttaja pystyy muokkaamaan koulutusta ja arvioimaan koulutuksen vaikuttavuutta.

2.4 Kouluttajana oleminen

Kupiaksen kirjassa Kouluttajana kehittyminen (2007) hän esittelee kouluttajalle tarkeitä piirteitä ja ominaisuuksia. Nuorilta nuorille – Suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutuksessa koulutuksen ohjaa opettaja. Kuitenkin samat piirteet ja ominaisuudet ovat tarkeitä sekä ammatillisen opetuksen opettajana, että kouluttajana toimimisessa, joten tässä luvussa opettajan sijaan puhutaan kouluttajan ominaisuuksina käytettyä lähdekirjallisuutta mukaillen.

Kouluttajana oleminen ei edellytä tiettyjä luonteenpiirteitä vaan tapaa, jolla kouluttaja suhtautuu itseensä, opiskelijoihinsa ja asiantuntemukseensa. Läsä oleva kouluttaja on vuorovaikutuksessa ja kontaktissa kuulijoidensa kanssa, jolloin koulutus ei ole rutiininomaista vaan tuottaa vastavuoroisuudellaan uusia näkökulmia ja tilanteita. Kouluttajan tulee käyttää asiantuntemustaan niin, että hän auttaa opiskelijoita kehittymään ja pääsemään koulutuksen asettamiin tavoitteisiin. (Kupias 2007, 11–16.)

Hyvä kouluttaja arvostaa itseänsä, asiaansa ja kuulijoihinsa. Koulutustilaisuudet saavat syvyyttä, kun opiskelijoiden osaamista käytetään hyväksi koulutuksen aikana. Jos kouluttaja arvostaa asiaansa sekä esittää sen innokkaasti ja kiinnostavasti, muuttuu asia muillekin mielenkiintoisemmaksi kuin rutiininomaisella ja innostamattomalla esityksellä. (Kupias 2007, 11–16.)

Hyvään kouluttajaan on helppo samaistua, koska kouluttaja on perehtynyt kuulijoihinsa ja heidän taitoihinsa, jolloin hän puhuu kuulijoidensa kieltä ja on samalla taajuudella. Kouluttaja toimii välittäjänä opiskeltavan asian ja opiskelijoiden todellisuuden välillä. Kouluttajan on tärkeää säilyttää nöyryys ja muistaa, ettei ole pönkittämässä omaa egoansa jakamalla tietouttaan vaan työskentelemässä opiskelijoita ja heidän tarpeitaan varten. (Kupias 2007, 11–16.)

Kouluttajan on hyvä tietää, millä tasolla opiskelijat tällä hetkellä ovat oppimisessa. Tällöin koulutuksen rakentaminen ja tavoitteiden suunnittelu ovat tarkoituksenmukaista jo ennen koulutuksen alkamista ja ne saadaan palvelemaan opiskelijoita. (Kupias 2007, 118–124.)

Kouluttajan on tärkeä tukea opiskelijoiden motivaatiota. Jos opiskelijat tulevat koulutukseen omasta tahdostaan heillä on yleensä vahva sisäinen motivaatio. Jos opiskelijoiden on pitänyt tulla kurssille joka tapauksessa, on tärkeää, että kouluttaja saa opiskelijat motivoituneiksi ja tuotua esille, miksi aihetta opetetaan ja miksi se on opiskelijoille tärkeää ja miten se heitä jatkossa hyödyttää. Kouluttajan tulee tarjota opiskelijoille onnistumisia koulutuksen aikana, joka ruokkii opiskelijoiden motivaatiota. Tärkeintä on säilyttää tekemisen ilo, jolloin tunnelma ja ilmapiiri pysyvät koulutusta tukevana. (Kupias 2007, 118–124.)

Kouluttajan tulee luoda vuorovaikutuksellinen ja turvallinen ilmapiiri, jossa antaa mahdollisuuden opiskelijoille tuoda esille omaa osaamistaan sekä ajatuksiaan. Vuorovaikutus kannattaa aloittaa pienemmissä ryhmissä, joissa on turvallisempaa ja hiljalleen tuoda vuorovaikutus koko ryhmän asiaksi. (Kupias 2007, 128.)

Palaute on tärkeää ihmisen oppimisen ja kehittymisen kannalta. Opiskelijat saavat palautetta työskennellessään vuorovaikutuksessa toistensa kanssa sekä erilaisten tehtävien kautta, jolloin välitön palaute tulee tehtävän suoriutumisesta. Opiskelija saattaa pystyä hyväänkin itsearviointiin, mutta kaipaavat sen vahvistukseksi palautetta kouluttajalta. (Kupias 2007, 129–130.)

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi toteutuksessa Suomen Urheiluopiston Anna Lappalainen toteuttaa koulutuksen opiskelijoille. Hän tuntee opiskelijoiden koulutushistorian Urheiluopistolla ja opintosisällöt, jotka ovat kuuluneet opiskelijoiden koulutukseen. Kouluttajana Lappalainen on kokenut ja innostunut toteutuksen ohjaamisesta opiskelijoille sekä osallistunut koulutuksen sisällön suunnitteluun. Yhdessä Lappalaisen kanssa on ollut helppo asettaa koulutuksen tavoitteet, koska ne saadaan jo etukäteen jo kohtaamaan opiskelijoiden osaaminen ja tarpeet. Jotta koulutuskokonaisuus palvelisi myös jatkossa Suomen Urheiluopistolla erilaisissa opetuskokonaisuuksissa, on koulutuskokonaisuuteen merkattu selvästi jokaisen koulutuksen sekä toimintamenetelmän tavoite.

2.5 Opetusperiaatteet

Opetusperiaatteet ovat valittuja toimintatapoja ja prosesseja, joiden kautta oppilaan motivaatio säilytetään ja tulokset saavutetaan. Opetusperiaatteet auttavat opettajaa kokonai-

suuden suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Opettajan suunnitellessa aktivoivaa koulutusta, hänen täytyy pitää mielessään jatkuva oppimisprosessi ja tukea sitä valitsemillaan periaatteilla. Kouluttajan on tärkeää käyttää vaihtelevasti eri opetusperiaatteita, jotta opiskelijan motivaatio ja vireystaso pysyvät korkealla ja mahdollistavat näin tavoitellun oppimisen. Tärkeintä on valita jokaiseen tilanteeseen sopivin opetusperiaate, eikä käyttää kerta toisensa jälkeen kouluttajalle itselleen tuttua ja turvallista menetelmää. (Kupias 2007, 125; Vuorinen 2001, 39–40.)

Opetusperiaatteiden valintaan vaikuttavat oppimiselle asetetut tavoitteet. Tavoitteet voidaan jakaa kolmeen erilliseen kategoriaan: tiedon ja ymmärryksen tavoitteet, asenteiden ja kokemusten tavoitteet sekä taitojen ja valmiuksien tavoitteet. (Vuorinen 2001, 68–73.)

Tavoitteiden lisäksi opetusperiaatteiden valintaan vaikuttavat:

- opiskelijoiden kehitystaso
- kouluttajan taidot ja valmiudet
- ryhmän tottumukset
- motivaatio
- ulkoiset resurssit
- ryhmän vireystila

(Vuorinen 2001, 68–73.)

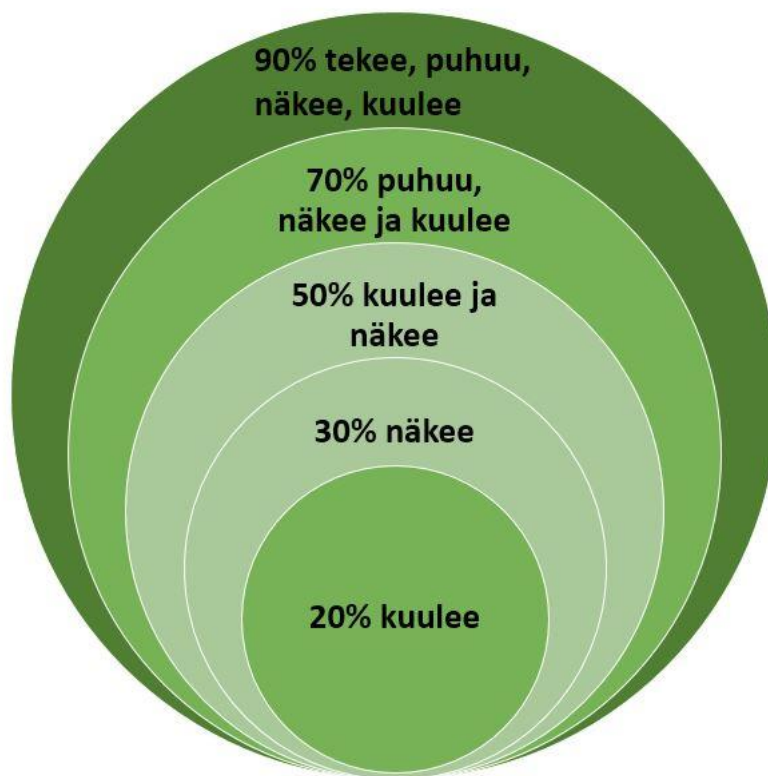
Eri opetusperiaatteita ovat:

- havainnollistaminen ja konkretisointi
- aktivointi
- vaihtelu
- palaute

(Vuorinen 2001, 39.)

2.5.1 Havainnollistaminen

Havainnollistamisella tarkoitetaan opetusta, jossa käytetään oppijan kaikkia aisteja opettavan asian havaitsemiseen. Oppimisen kannalta on tärkeää, että oppija saa käyttää mahdollisimman monia aisteja samanaikaisesti oppimiseen. Oppimisen tehokkuus kasvaa, mitä enemmän aisteja on oppijalla käytössä (kuviot 6). (Vuorinen 2001, 41–47.)

Kuvio 6. Havainnollistamisen vaikutus oppimiseen, Vuorinen 2001

Konkreettinen opetus tarkoittaa opetusta, jossa opetetut asiat ovat lähellä elettyä todellisuutta, jolloin oppimiseen käytetään kokemuksellisuutta. Konkreettisen opetuksen vastakohta on abstrakti opetus, jossa kerrotaan todellisuudesta, mutta sitä ei käytännössä koeta eli niin kutsuttu teoriaopetus. Oppiminen on usein yhdistelmä konkreettisia ja abstrakteja työskentelymuotoja. Mitä korkeammalla abstraktitasolla oppiminen tapahtuu, sitä enemmän sovelluksia sen jälkeen opiskelijalle aukeaa. Kuitenkaan abstraktius ei saa olla liian korkealla tasolla, jotta opiskelijan kokemukset eivät ole liian kaukana käsitellystä teoriasta. Käytäntöön tähtäävässä opetuksessa nämä kaksi asiaa liikkuvat opetuksessa vuorotellen. (Vuorinen 2001, 41, 48–49.)

Erityisesti nuoret kaipaavat aktiivista tekemistä, jossa voivat ajattelun lisäksi käyttää aktiivisesti kehoaan. Työrauhan ja motivaation saa oppistilanteessa säilytettyä on järjestää oppiminen aktiivisen ja toiminnallisen toiminnan kautta, jolloin he saavat ilmaista itseään sanallisen toiminnan lisäksi fyysisesti. (Vuorinen 2001, 181.)

Induktiivisella opetuksella tarkoitetaan opetusta, joka lähtee liikkeelle yksityiskohdasta ja etenee kokonaisuuden hahmottamiseen. Usein ihmiset kokevat, että heille tapahtuneet asiat ovat kiinnostavimpia, joten ne tarjoavat hyvän lähtökohdan suurempienkin asioiden käsittelyyn. Tämä motivoi perehtymään opetettavan aiheen teoriaan ja käsittelemään opetettavaa asiaa. Omasta kokemuksesta aloitettu oppiminen herättää kiinnostuksen myös

muiden kokemuksiin ja tarjoaa vertailukohtaa omille ajatuksille ja aikaisemmin opituille asioille. (Vuorinen 2001, 41–45.)

Induktiivisen lähestymistavan vastakohta on deduktiivinen lähestymistapa. Deduktiivisessa mallissa käsitellään ensin yleinen periaate tai teoria, jota tuodaan vähitellen lähemmäs opiskelijoiden omaa elämäntilannetta. Tätä mallia on hyvä käyttää, jos oppimisympäristössä ei ole rakentunut vielä luottavainen ja turvallinen ilmapiiri ja asioita on hyvä opiskella hieman kauempaa. Tällöin asiaa käsitellään omista lähtökohdista, mutta periaatteen tasolla ei niinkään henkilökohtaisen kokemuksen kautta. Tiedollisesti painottuvien asioiden opettamisessa on yleensä tarkoituksenmukaisempaa ottaa lähtökohdaksi deduktiivinen lähestymistapa, jota sitten harjoitusten avulla sovelletaan käytännön tilanteisiin. (Vuorinen 2011, 45–47.)

2.5.2 Aktivointi

Oppijan aktiivisuus riippuu siitä, minkälainen rooli hänelle annetaan oppijana ja minkä hän ottaa vastaan suhteessa työskentelyyn. Aktivointi voi tapahtua:

- älyllisellä aktivoinnilla (äly, ymmärrys, ajattelu)
- elämyksellisellä aktivoinnilla (tunne, kokemus, asenteet)
- toiminnallisella aktivoinnilla (toiminta, harjoittelu)

Koulutuksen tavoitteista sekä opetustilanteiden konkreettisuudesta riippuu se, minkälaisella aktivoinnilla saavutetaan paras tulos koulutustilanteessa. Jos tavoitteet ovat tiedollisia, voidaan käyttää ongelmanratkaisutehtäviä ja yhteisiä pohdiskeluja. Jos tavoitteilla pyritään asenteellisiin muutoksiin, voidaan opetusperiaatteina käyttää erilaisia ajatteluun kannustavia tehtäviä, kokemuksellista käsittelyä sekä runsasta vuorovaikutusta. Jos tavoitteet ovat taitojen harjoittelussa, voi olla tarkoituksenmukaista käyttää toiminnallista aktivointia. (Vuorinen 2001, 50–53.)

2.5.3 Vaihtelu

Dynaaminen työskentely muodostaa sujuvan kokonaisuuden. Siinä ensin lataudutaan ja orientoidutaan työskentelyyn esimerkiksi ”lämmittelevillä” harjoituksilla ja motivaation herättelyllä, jonka jälkeen puretaan ja aktivoidaan lataus työskentelyyn ja lopuksi kootaan opittu yhteen. Aktiivisen työskentelyn väliin tulee tarjota oppijalle lepoon ja mietiskelyyn sopivia hetkiä. (Vuorinen 2001, 53.)

Jotta opiskelijoilla saataisiin taattua oppimisille optimaalisin vireystaso, on tärkeää rytmittää oppituntia. Paras vireystila on melko heti aloituksen jälkeen ja paras aika oppimisen sisäistämiseksi vireyden kannalta aamupäivällä. Tunnin aloitus on merkittävä, koska se antaa suuntaa vireystilan ja toiminnan huipulle. Vireystilaa saadaan pidettyä yllä vaihtelevilla opetusmenetelmillä, koska yksi työskentelymenetelmä ei kykene ottamaan huomioon kerralla opiskelijan ajattelua, tunteita ja toiminnallisia valmiuksia. (Vuorinen 2001, 53–55, 73–75.) Opetusmenetelmiin pureudutaan tarkemmin alaluvussa 2.6. Opetusmenetelmät.

2.5.4 Palaute

Palautetta tulisi kerätä jokaisen opetustilanteen jälkeen. Palautteella pystytään arvioimaan opetuksen kautta siirtyneitä tietoja, taitoja ja muuttuneita asenteita, pystytään motivoimaan opiskelijoita sekä auttamaan opiskelijoita ratkaisuihin ja valinnoissa. Palautteella kouluttaja saa tietoa työskentelystään ja opiskelija osallistumisestaan ja oppimisestaan. Palautteen avulla kouluttaja voi muokata opettamistaan sekä koulutussisältöjä ja opiskelija saa lisämotivaatiota ja pystyy refleктоimaan omaa työskentelyään. Palautetta voi hankkia työskentelyn aikana havainnoimalla, tenteillä tai palautelomakkeilla- ja keskusteluilla. (Vuorinen 2001, 58–62.)

2.5.5 Opetusperiaatteiden käyttö opinnäytetyössä

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutuskokonaisuudessa on käytetty vaihtelevasti ja tiedostetusti erilaisia opetusperiaatteita, jotta päästäisiin tavoiteltuihin oppimistavoitteisiin. Liitteinä olevat koulutussuunnitelmat löytyvät kokonaisuudessaan liitteistä:

- Liite 1. Koulutussuunnitelma 1
- Liite 10. Koulutussuunnitelma 2
- Liite 14. Koulutussuunnitelma 3

Koulutussuunnitelmissa on näkyvissä, mitä koulutusperiaatteita on käytetty missäkin kohdassa koulutusta ja miksi. Opetusperiaatteet on jaoteltu koulutussuunnitelmissa opetusperiaatteiden mukaisesti taulukkoon. Taulukoista käy selville

- mikä on opetuksen tavoite (Tiedon ja ymmärryksen tavoitteet, asenteiden ja kokemusten tavoitteet, taitojen ja valmiuksien tavoitteet)
- onko kulloinenkin opetusmenetelmä abstrakti (A) vai konkreettinen (K)
- onko aihetta lähestytty deduktiivisesti (D) vai induktiivisesti (I)

- millä tavoin opiskelijoiden vireyttä aktivoidaan (Ä=älyllinen aktivointi, äly, ymmärrys, ajatteleminen, uusien asioiden tiedostaminen, ongelmanratkaisu, E= elämyksellinen aktivointi, asenteen muutos, ajattelu, kokemuksellinen käsittely, runsas vuorovaikutus, T= toiminnallinen aktivointi, toiminta, taitojen harjoittelu)
- minkälaista vuorovaikutusta opetustilanteessa käytetään
- mikä on koulutuskerran dynaaminen rakenne (O=orientoituminen, lämmittely, motivaation herättäminen, A=puretaan ja aktivoidutaan työskentelyyn, K= kootaan se, mitä ollaan opittu, L= lepo ja mietiskely).

Taulukkoon on merkitty myös kussakin opetustilanteessa käytetty opetusmenetelmä, mutta ne avataan tarkemmin alaluvussa 2.6. Opetusmenetelmät.

Koulutuksen kohderyhmänä toimivat opiskelijat ovat tottuneet aikaisempien opiskeluidensa aikana käytännönläheiseen ja vaihtelevasti aktivoiviin työtapoihin. Ryhmälle luontaisin tapa oppia on konkreettisin opetusperiaattein höystetty aktiivinen kokonaisuus. Tämän vuoksi koulutuskokonaisuus on opetusperiaatteidensa puolesta suunniteltu tukemaan ammattikoulutaustaisten opiskelijoiden oppimista. Luonnollisesti koulutuksessa käytetään uuden asian opettelussa myös abstrakteja opetusperiaatteita, mutta luentomainen osuus pyritään jättämään mahdollisimman pieneksi, jotta kokonaisuus olisi mahdollisimman toiminnallinen ja aktivoisi aisteja sekä antaisi monipuolisesti ärsykeitä.

Koulutuksessa induktiivinen ja deduktiivinen oppimisperiaate vuorottelevat aina koulutettavan aiheen ja tilanteen mukaan. Joissakin aiheissa on hyvä, että lähdetään liikkeelle yleiseltä tasolta, jotta opiskelijan on helppo ottaa uusi kokonaisuus haltuun tai käsitellä tunnetasolla vaikeaa asiaa etäältä ennen henkilökohtaista syventämistä. Toisissa asioissa on hyvä aloittaa henkilökohtaiselta tasolta, jolloin opiskelija saa heti otteen käsiteltävästä asiasta ja voi peilata sitä henkilökohtaiseen kokemukseensa.

Koulutussuunnitelmissa on näkyvillä, kuinka opiskelijoiden vireystasoa aktivoidaan koulutuksen eri vaiheissa ja kuinka dynaaminen työskentely on jaettu loogisiin osioihin, jossa ensin orientoidutaan aiheeseen, tämän jälkeen puretaan aktiivisuus ja lopulta kootaan opittu yhteen. Rakennetta on käytetty hyväksi läpi koulutuksen. Koulutussuunnitelmasta käy myös ilmi, minkälaista aktivointia missäkin osuudessa käytetään. Opetusmenetelmiä vaihdellaan koulutuksen aikana tavoitteen ja toiminnan mukaan ja aktivointi on rakennettu mahdollisimman monipuoliseksi, jotta opiskelijoiden vireystaso pysyy hyvänä ja motivaatio korkealla intensiivisen opiskelun aikana.

Ensimmäisen koulutuskerran aiheina ovat hankkeen, koulutuksen ja toteutuksen esittely, syrjäytyminen sekä luonnon käyttö kasvatuksen apuna.

Koulutuksen ensimmäinen osuus käsittelee koulutuksen sisällöllisiä asioita, tavoitteita ja aikatauluja. Tämän osuuden tavoite on puhtaasti tieto- ja ymmärryspohjainen. Koulutus aloitetaan abstraktisella tasolla hankkeen esittelyllä, koulutusten ja opiskelijoiden toteutuksen esittelyllä PowerPointia hyödyksi (liite 5) käyttäen. Samalla käsiteltävät aiheet pysyvät deduktiivisella tasolla, jolloin ne ovat opiskelijoille vielä kaukaisia ja ulkoa esiteltäviä. Tämän jälkeen aikataulu sekä tavoitteet käydään läpi opiskelijoiden kanssa konkreettisesti jaettavilla ja täydennettävillä materiaaleilla (liitteet 3 ja 4). Koulutus muuttuu tätä kautta induktiiviseksi, koska opiskelija joutuu miettimään koulutusta henkilökohtaisella tasolla sekä asettamaan itsellensä henkilökohtaisia tavoitteita. Opiskelijoiden oletettu vireystila on hyvä koulutuksen alussa. Heitä kuitenkin aktivoidaan älyllisellä aktiivinnalla antamalla tietoa hankkeesta ja koulutuksesta. Koulutuksen ensimmäinen osio keskittyy täysin orientoimaan opiskelijoita koko hankkeeseen ja etenee opettajajohtoisesti (kuvio 7).

Mitä	Miten: kouluttaja, ryhmä, piiryhmä	Kesto	Tavoite	Opetusmenetelmä	Materiaalit	K/A	I/D	Vuorovaikutus	Vireys ja aktiivointi	Dynaaminen rakenne	Opetuksen tavoite
Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hanke	Kouluttaja frontaali	5min	Opiskelija tietää mistä hankkeesta on kyse	S = luento	PowerPoint: Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hanke	A	D	Kouluttajajohtoista, vuorovaikutuksessa kasvoikkain, oppija kuuntelee	V + Ä	O	Tieto ja ymmärrys
Nuorilta nuorille – Suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutus ja toteutus	Kouluttaja frontaali	5min	Opiskelija tietää mistä osatoteutuksessa on kyse	S = luento	PowerPoint: Koulutus ja toteutus	A	D	Kouluttajajohtoista, vuorovaikutuksessa kasvoikkain, oppija kuuntelee	V + Ä	O	Tieto ja ymmärrys
Toteutuksen aikataulu	Kouluttaja frontaali + ryhmäkeskustelu	5min	Opiskelija ymmärtää koulutuksen ja toteutuksen aikataulun,	S= luento + keskustelu	PowerPoint: Koulutus ja toteutus + Jaettava materiaali: Aikataulu	K	I	Kouluttajajohtoista, mahdollisuus keskusteluun	V + Ä	O	Tieto ja ymmärrys
			mahdollisuus keskusteluun								
Toteutuksen tavoitteet	Kouluttaja frontaali + itsenäinen työskentely	10min	Opiskelija ymmärtää hankkeen yleiset tavoitteet, osatoteutuksen tavoitteet sekä nimeää henkilökohtaiset tavoitteet	S = luento + keskustelu + kirjoittaminen yksilötyöskentelyssä	PowerPoint: Koulutus ja toteutus + Jaettava materiaali: Tavoitteet	K	I	Yleiset tavoitteet kouluttajajohtoisesti, omat tavoitteet yksilötyöskentelynä	V + Ä	O	Tieto ja ymmärrys

Kuvio 7. Ensimmäisen koulutuskerran ensimmäinen osuus

Ensimmäinen koulutuskerta jatkuu aiheella syrjäytyminen. Koulutusosan tavoite on tietoon ja ymmärrykseen liittyvät asiat sekä asenteisiin ja kokemuksiin liittyvät tavoitteet. Koulutus etenee konkreettiseen ja abstraktin vaihtelulla. Opettaja antaa ensin opiskelijoille tarvittavan tietopohjan syrjäytymisestä PowerPointilla (liite 6), jotta opiskelijat saavat kuvan asiasta abstraktilla tasolla ja tämän jälkeen syventävät ymmärrystään opitusta asiasta konkreettisen puolelle toiminnallisten menetelmien kautta. Tässä osassa konkreettiset menetelmät ovat Yhteiskunnassa -peli (liite 7), tapauskertomuksiin (liite 8) tutustuminen sekä niiden purku keskustelun kautta. Tämän jälkeen opettaja koostaa teeman yhteen. Tämä osa koulutusta vaihtelee deduktiivisen ja induktiivisen opetusperiaatteen välillä. Syrjäytymistä käsittelevä PowerPoint, Yhteiskunnassa -peli sekä tapauskertomukset pysyvät opiskelijoille

deduktiivisella tasolla, jossa käsitellään muiden ihmisten tarinoita. Induktiiviselle tasolle ne tulevat vasta purkukeskustelujen kautta, jossa opiskelijat vertaavat oppimaansa omaan elämäänsä ja kokemuksiinsa. Syrjäytyminen käydään älyllisen ja elämyksellisen aktivoimisen yhdistelmällä. On tärkeää, että opiskelijat saavat tietoa syrjäytymisestä, mutta asennekasvatuksen vuoksi koulutuksessa haluttiin painottaa myös elämyksellistä opetusperiaatetta. Tällöin opiskelijoiden täytyy eläytyä heille annettuihin rooleihin ja toiminta herättää aktiivisesti ajattelemaan käsiteltävää aihetta. Tämän jälkeen aihetta syvennetään älyllisellä aktivoimilla tapauskertomuksia lukemalla ja käsittelemällä. Lopulta opiskelijat saavat kuvan heidän omista ajatuksistaan, mahdollisesti muuttuneista asenteistaan sekä tiedollisen pohjan aiheeseen. Aihe käsitellään loogisessa dynaamisessa järjestyksessä, jossa ensin orientoidutaan aiheeseen opettajajohtoisesti, jonka jälkeen orientoituminen puretaan toiminnallisen menetelmän kautta ja koostetaan lopuksi yhteen keskustelun sekä kokovan PowerPointin kautta (kuvio 8.)

Syrjäytyminen	Kouluttaja frontaali	2min	Lyhyt orientaatio aiheeseen, kerrotaan koulutuksen ensimmäinen teema	S = luento	PowerPoint	A	D	Kouluttajajohtoista vuorovaikutuksessa kasvoikkain, oppija kuuntelee	Ä + E	O	Tieto ja ymmärrys
Yhteiskunnassa - peli	Ryhmässä, kouluttaja ohjaa	10min	Ajattelun herättäminen, opiskelija pystyy samaistumaan erilaisiin elämäntilanteisiin ja oppimaan ja ymmärtämään tämän kautta erilaisia ihmisiä	D = kokemus, ajattelun herättäminen, asettuminen toisen rooliin	Rooliappuset ja valmiit kysymykset	K	D	Kouluttaja ohjaa, ryhmä leikkii	E	A	Asenteet ja kokemus
Yhteiskunnassa - peli purku	Ryhmäkeskustelu	10min	Opiskelija syventää keskustelun ja purun kautta leikin kautta oppimaansa	S = keskustelu	Purkukysymykset (Syrjäytyminen PP)	K	I	Kouluttaja ohjaa keskustelua, esittää kysymyksiä, ryhmä keskustele kysymysten pohjalta	E	K	Tieto ja ymmärrys
Älä ole! - normit nurin! - opetusmateriaalin tapauskertomukset	Ryhmätyöskentely	15 min	Opiskelija oppii tapauskertomusten kautta syrjäytymisen syyt ja seuraukset sekä relienssin.	S = lukeminen ja kirjoittaminen, tapauskertomukset	Kertomukset	K	D	Ryhmätyöskentelyä tarinoiden parissa	Ä	A	Asenteet ja kokemus
Kertomusten purku	Ryhmäkeskustelu	15 min	Opiskelija syventää keskustelun ja purun kautta tarinoista oppimaansa.	S = keskustelu	Purkukysymykset (Syrjäytyminen PP)	K	I	Kouluttaja ohjaa keskustelua, esittää kysymyksiä, ryhmä keskustele kysymysten pohjalta	Ä	A	Tieto ja ymmärrys
Syrjäytyminen luento: teeman yhteenveto	Kouluttaja, frontaali	10min	Opiskelija pohtii kouluttajan johdolla, miten liikunalla voi vaikuttaa	S = luento	PowerPoint	K	D	Kouluttajajohtoista vuorovaikutuksessa kasvoikkain, oppija kuuntelee	Ä	K	Tieto ja ymmärrys
			syrjäytymisen ehkäisyyn ja hoitoon, yhteenveto								

Kuvio 8. Ensimmäinen koulutuskerta, toinen osuus.

Ensimmäinen koulutuskerta päätty aiheeseen Luonto ja kasvatus. Osion tavoitteet ovat tiedon ja ymmärryksen tavoitteita. Osiolla pyritään siihen, että opiskelija ymmärtää, miten liikuntaa voi käyttää kasvatuksen välineenä ja miten se eroaa luontoliikunnasta. Koulutusosiossa liikutaan jatkuvasti konkreetian tasolla. Teoriaopetus on rakennettu toiminnallisten ja aktiivisten menetelmien sisään toiminnassa ”Luonto ja kasvatus -taulukko” (liite 9). Toiminnassa opiskelijoiden tulee keksiä leikki annetuista luonnosta löytyvistä välineistä. Kumpikin konkreettinen toiminta puretaan kysymyksillä, jotka ovat ominaisia elä-

mypedagogiselle lähestymistavalle. Luonto ja kasvatustieteiden osio alkaa deduktiivisella opetusperiaatteella, kun opiskelijat tekevät teoreettisen taulukon luontoon ja kasvatukseen liittyvästä käsitteistöä ja sanastosta. Tämän jälkeen kaikki käsiteltävä on induktiivista ja käsittelee opiskelijan omia tunteita, ajatuksia, kokemuksia ja elämyksiä toiminnan aikana.

Luonto ja kasvatustieteiden -aiheeseen lähdetään liikkeelle puhtaasti älyllisen aktiivisuuden kautta, koska on tärkeää, että opiskelijat hallitsevat aiheeseen liittyvän käsitteistön ja ymmärtävät luontoliikunnan sekä elämyspedagogiikan eron. Tämän jälkeen jatketaan ”leikin keksimisellä”, joka on toiminnallista aktiivisuutta. Tässä opiskelijat harjoittelevat käytännön taitoja tulevaa toteutusta varten käyttämällä hyödyksi luonnon välineitä. Tämän jälkeen toiminta puretaan älyllisellä aktiivisuudella ja keskustelulla, jonka kautta opiskelijat ymmärtävät toiminnallisen menetelmän merkityksen oppimisen kannalta.

Luonto ja kasvatustieteiden -aihetta etenee dynaamisesti samassa järjestyksessä kuin koulutuksen syrytyksiaiheeseen liittyvä osio. Ensiksi aiheeseen orientoidutaan tiedollisella tehtävällä, jonka jälkeen aktivoidaan opiskelijat käsittelemään aihetta. Tämän jälkeen opittu kootaan yhteen (kuvio 9).

Tauko		15min								L	
Luonto ja kasvatustieteiden taulukko	Ryhmytyöskentely	15min	Opiskelija ymmärtää luonnon ja kasvatustieteiden yhteyden ja miten luontoa voidaan käyttää kasvatustehtävissä	S= opiskelijat tutkivat luonnon ja kasvatustieteiden sanastoa, K=opiskelijat valmistavat valmiin taulukon, kuvallisen tuotoksen	Valmis taulukko ja siihen kuuluvat käsite- ja sanaluskat	K	D	Kouluttaja ohjaa tehtävään, ryhmä työskentelee vuorovaikutuksessa keskenään	Ä	O+A	Tieto ja ymmärrys
Luonto ja kasvatustieteiden taulukko: purku ja yhteenveto	Ryhmäkeskustelu	10 min	Opiskelija syventää keskustelun ja purun kautta oppimaansa.	S = keskustelu	Purukysymykset	K	I	Kouluttaja ohjaa keskustelua, esittää kysymyksiä, ryhmä keskustelelee kysymysten pohjalta	Ä	K	Tieto ja ymmärrys
Luonto ja kasvatustieteiden keksii leikki	Pienryhmytyöskentely	45min	Opiskelija harjoittelee leikin kautta, kuinka voi itse kehittää luontoon ja kasvatustieteiden liittyviä leikkejä ja pelejä	T = taitojen harjoittelu	Materiaalit leikkien keksimiseen	K	I	Pienryhmytyöskentely, esittäminen toisille ryhmille	T	A	Taidot ja valmiudet
Purku ja teeman koonti	Ryhmäkeskustelu	10min	Opiskelija syventää keskustelun ja purun kautta oppimaansa.	S = keskustelu	Purukysymykset	K	I	Kouluttaja ohjaa keskustelua, esittää kysymyksiä, ryhmä keskustelelee kysymysten pohjalta	Ä	K	Tieto ja ymmärrys

Kuvio 9. Ensimmäinen koulutuskerta, kolmas osuus.

Toisella koulutuskerralla koulutuksen aiheina ovat luontoliikunta, jokamiehenoikeudet, suomalainen luontokulttuuri sekä oma luontosuhde.

Toisen koulutuskerran ensimmäiset aihekokonaisuudet ovat luontoliikunta sekä jokamiehenoikeudet. Kokonaisuuden opetusperiaatteelliset tavoitteet vaihtuvat taidon ja valmiuksien kautta asenteisiin ja kokemuksiin. Lopulta aihe käsitellään ja kootaan yhteen vielä tiedon ja ymmärryksen tavoitteiden mukaisesti. Aihekokonaisuuden tavoitteena on samalla esitellä eri luontoliikunnan muotoja opiskelijoille neljän eri leikin kautta sekä antaa työskentelyvälineitä asiakasryhmän ohjaamiseen luontoliikunnan keinoin. Tämän vuoksi aihe-

kokonaisuudet koulutetaan opiskelijoille käyttäen konkreettisia opetusperiaatteita. Koulutus on pääosin induktiivinen ja lähtee liikkeelle opiskelijoiden henkilökohtaisesta näkökulmasta. Jokamiehenoikeuksien käsittelyä (liite 12) lähestytään deduktiivisella opetusperiaatteella, koska aihe on oletettavasti vieras opiskelijoille. Sitä syvennetään kuitenkin induktiiviselle tasolle henkilökohtaisen jokamiehenoikeuksin liittyvän testin kautta.

Luontoliikunnan osuutta käsitellään toiminnallisen aktivoinnin kautta, jotta opiskelijat saisivat konkreettisia työvälineitä asiakasryhmän kanssa toimimiseen. He pääsevät itse kokemaan leikin vaikutukset suomalaisesta luonnosta oppimiseen. Viimeinen leikki on ”tuo minulle”, jonka jälkeen opiskelijat tekevät leikissä luonnosta keräämistään asioista taulun, joka kertoo heidän omasta suhteestaan suomalaiseen luontoon. Toiminta on vahvasti toiminnallisuutensa rinnalla myös elämyksellinen (kuvio 10).

Mitä	Miten: kouluttaja, ryhmä, pienryhmä	Kesto	Tavoite	Opetusmenetelmä	Materiaalit	K/A	I/D	Vuorovaikutus	Vireys ja aktivointi	Dynaaminen rakenne	Opetuksen tavoitte
Luontoliikunta											
Lämmittely: seuraajajohtajaa	Kouluttaja ohjaa, ryhmässä	7 min	Opiskelijoiden ”lämmittely” ja orientoiminen työskentelyyn, koska seuraavat tehtävät vaativat luovuutta ja rohkeutta	T = toiminnallinen	-	K	I	Koko ryhmä vuorovaikutuksessa toistensa kanssa	V + T	O	Taidot ja valmiudet
Lämmittelyleikki / Luontoliikuntaleikki: Väärinpäinpiilosta	Ryhmytyöskentely	10min	Opiskelijoille työskentelymalli, jota käyttää asiakasryhmän kanssa osatoteutuksessa. Luontoon tutustuminen leikin kautta.	T = toiminnallinen	-	K	I	Koko ryhmä vuorovaikutuksessa toistensa kanssa	T	A	Taidot ja valmiudet
Tuo minulle -leikki	Kouluttaja ohjaa, yksilötyöskentely	10min	Opiskelijoille työskentelymalli,	T = toiminnallinen	lista asioista, joita opiskelijoiden	K	I	Kouluttaja ohjaa, ryhmäläiset	V + T	A	Taidot ja valmiudet
			jota käyttää asiakasryhmän kanssa osatoteutuksessa. Luontoon tutustuminen leikin kautta.		täytyy luonnosta etsiä			toimivat itsenäisesti			
Taidenäyttely	2-3 hengen ryhmätyöskentely	15 min	Opiskelijoille työskentelymalli, jota käyttää asiakasryhmän kanssa osatoteutuksessa. Luontoon tutustuminen leikin kautta. Orientoituminen omaan luontosuhteeseensa.	K = kuvallisen tuotoksen tekeminen	Tuo minulle – leikin aikana kerätty materiaali	K	I	Itsenäinen / parityöskentely, yhteistoiminta	T, E	A	Taidot ja valmiudet, Asenteet ja kokemus
Purku	Ryhmäkeskustelu, esitellään taidenäyttelyn tuotokset	15 min		S = keskustelu	Purkukysymykset	K	I	Työn esittäminen toisille, vuorovaikutus koko ryhmän kanssa	Ä	K	Tieto ja ymmärrys
Jokamiehenoikeudet -artikkeli	Yksilötyöskentely	10min	Opiskelija syventää keskustelun ja purun kautta leikin kautta oppimaansa.	S = artikkelin lukeminen	HS:n artikkeli	K	D	Ei vuorovaikutusta	Ä	O	Tieto ja ymmärrys
Jokamiehenoikeudet -testi	Yksilö- ja parityöskentely	10min	Opiskelija testaa oppimansa.	S = kirjallisen testin tekeminen	HS:n testi	K	I	Vuorovaikutus parin kanssa	Ä	A	Tieto ja ymmärrys
Jokamiehenoikeudet: oikeat vastaukset, keskustelu ja purku	Ryhmytyöskentely, kouluttaja ohjaa	10min	Syvennetään oppimista yhteisellä keskustelulla.	S = keskustelu	Oikeat vastaukset, purkukysymykset	K	I	Ryhmäkeskustelu	Ä	K	Tieto ja ymmärrys
Tauko		15min									

Kuvio 10. Toinen koulutuskerta, ensimmäinen osuus.

Toinen aihekokonaisuus käsittelee suomalaista luontokulttuuria ja opiskelijoiden omaa luontoidentiteettiä.

Tavoitteena on, että opiskelijat tunnistavat oman kulttuurinsa ja historiansa vaikutukset ajatteluunsa, pystyvät nimeämään niitä ja perehtyvät omaan minäänsä. Tämä on tärkeää kolmannelle koulutuskerralle lähdeettäessä, kun tutustutaan kulttuurisiin eroavaisuuksiin, jotta opiskelijat kykenevät ymmärtämään erilaisia toimintatapoja ja ajattelumalleja. Kerran

tavoitteet ovat opetusperiaatteellisesti tiedon ja ymmärryksen tavoitteita sekä viimeistä kollaasia tehdessä elämyksellisiä ja kokemuksellisia.

Kaikki aiheet koulutetaan opiskelijoille käyttäen konkreettisia opetusperiaatteita, koska aihe on jokaiselle henkilökohtainen ja konkreettinen opetus sitoo aiheen jokaisen opiskelijan omaan historiaan, asenteisiin ja tietoihin.

Toisen koulutuskerran aiheet ovat hyvin lähellä opiskelijan omaa kokemusmaailmaa, joten koulutuskerralla käytetään pääosin induktiivista opetusperiaatetta. Koulutuskerralla on tärkeää, että opiskelijat tunnistavat omaan luontokäsitykseensä ja -suhteeseensa liittyviä asioita. Deduktiivista lähestymistapaa käytetään suomalaista luontokulttuuria käsitellessä. Se on suuri kokonaisuus, joka juontaa historiansa tiedollisella tasolla pidemmälle kuin opiskelijat välttämättä tulisivat ajatelleeksi. Tämän vuoksi aihetta käsitellään ensin näyttämällä opiskelijoille video, joka orientoi aiheeseen ja pitämällä lyhyt PowerPoint -luento (liite 13). Tämän jälkeen opiskelijat lähtevät syventämään aihetta induktiivisella tasolla assosiaatiokartalla omista ennakoajatuksistaan suomalaisesta luonnosta ja vievät sen omakohtaisiin kokemuksiinsa luomalla kollaasiin omasta luontosuhteestaan ja -kokemuksistaan ja pohtivat, mistä heidän ajatukset juontavat juurensa. Opiskelijoita aktiivoidaan koulutusosuuden aikana älyllisesti ja elämyksellisesti (kuvio 11.)

Luontokulttuuri ja -suhde												
Suomalainen luontokulttuuri: video	Kouluttaja frontaali	10min	Orientoi aiheeseen, antaa opiskelijoille pohjaa tulevaan työskentelyyn.	K = videon katsominen	Yle Areena -video	K	D	Ei vuorovaikutusta	Ä	O	Tieto ja ymmärrys	
Suomalainen luontokulttuuri - luento	Kouluttaja frontaali	7min	Koostaa videossa esille nousseet asiat	S = luento	PowerPoint: Suomalainen luontokulttuuri	K	D	Kouluttaja ohjaa	Ä	K	Tieto ja ymmärrys	
Assosiointi sanan suomalainen luonto	Yksilötyöskentely / parityöskentely	10min	Opiskelija tunnistaa omat ajatuksensa suomalaisesta luonnosta ja mitä siitä tulee mieleen.	S = kirjallinen assosiointi	Paperia ja kyniä	K	I	ei vuorovaikutusta / pari työskentely	Ä, E	A	Tieto ja ymmärrys	
Purku	Ryhmäkeskustelu	10min	Syvennetään harjoituksessa tehtyjä havaintoja, tunnistetaan	S = keskustelu	Purkukysymykset	K	I	Ryhmäkeskustelu	Ä	K	Tieto ja ymmärrys	
			kulttuurin vaikutus omaan luontosuhteeseen.									
Oma luontosuhde - kollaasi	Parityöskentely	30min	Opiskelija syventää ymmärrystään omasta luontosuhteestaan, sen syistä ja seurauksista sekä ymmärtää sen vaikutukset omiin asenteisiinsa ja käyttäytymiseensä sekä ohjaamiseensa.	K = kollaasin tekeminen	Kartonkia, kuvat taidenäyttelyn kuvista, kyniä, lehtiä, saksia, liimaa	K	I	Parityöskentely	Ä,	A	Asenteet ja kokemus	
Purku	Ryhmäkeskustelu, esitellään omat työt	15min	Syvennetään harjoituksessa opittua keskustelun kautta.	S = keskustelu	Purkukysymykset	K	I	Ryhmäkeskustelu	Ä	K	Tieto ja ymmärrys	
Palaute	Yksilötyöskentely	10min	Opiskelijat palauttavat mielinsä kerralla opitut asiat ja arvioivat niitä omiin tavoitteisiinsa nähden	S = kirjallinen palautteen täyttö	Palautelomakkeet	K	I	Henkilökohtainen työskentely, ei vuorovaikutusta	Ä	K	Tieto ja ymmärrys	

Kuvio 11. Toinen koulutuskerta, toinen osuus.

Kolmannella koulutuskerralla aiheina ovat maahanmuuttajat ja monikulttuurinen ohjaus.

Kolmannen koulutuskerran ensimmäinen osuus käsittelee maahanmuuttajia. Kerran tavoitteena on herättää opiskelijoissa heidän ennakkokäsityksiään aiheesta ja mahdollisesti muuttaa niitä tietopohjaisen keskustelun ja pohdinnan kautta. Opetusperiaatteelliset tavoitteet ovat sekä tiedon että ymmärryksen tavoitteita, että asenteisiin vaikuttamista.

Maahanmuuttajat aiheena on laaja ja herättää opiskelijoissa vahvoja ennakoajatuksia ja asenteita, mutta opetusperiaatteellisesti on aihetta päätetty lähestyä konkretian tasolla. Opiskelijat pistetään haastamaan omia näkemyksiään ”haluan ymmärtää” -kuvilla (liite 17), joissa heille näytetään ajatuksia ja tunteita herättäviä kuvia eri tilanteista. Tämän jälkeen ajatukset puretaan ja niistä keskustellaan. Tämä mahdollistaa sen, että opiskelijat pääsevät heti aiheeseen sisälle ja käsiksi, jota kautta oppiminen tulee omakohtaisemmaksi. Tämän vuoksi aiheen käsittelyssä käytetään induktiivista lähestymistapaa, jossa opiskelijat joutuvat eläytymään käsiteltäviin asioihin ja tilanteisiin. Aktivointi tapahtuu elämyksellisellä aktivoinnilla. Kerran lopuksi käydään tietopohjaisesti läpi maahanmuuttajiin liittyvää sanastoa, joka aktivoi opiskelijoita myös älyllisesti (kuvio 12).

Mitä	Miten: kouluttaja, ryhmä, pienryhmä	Kesto	Tavoite	Opetusmenetelmä	Materiaalit	K/A	I/D	Vuorovaikutus	Vireys ja aktivointi	Dynaaminen rakenne	Opetuksen tavoite
Maahanmuutto											
Lämmittelyleikki: Piiriin pääsy	Ryhmä	7min	Lämmittelään yhdessä aiheeseen leikillä, jossa opiskelija joutuu miettimään suvaitsevan ratkaisun leikkiin.	T = toiminnallinen leikki		K	I	Ryhmässä vuorovaikutus	V / E	O	Asenteet ja kokemukset
Haluan ymmärtää -kuvat	Kouluttaja, yksilötyöskentely	15min	Opiskelija joutuu eläytymään toisen ihmisen tilanteeseen ja miettimään syitä ja seurauksia tilanteen kautta. Empatia ja ajatusten herättäminen	K = kuvallinen ilmaisu, valokuvien käyttö	PowerPoint: Maahanmuuttajat	K	I	Yksilötyöskentely	E	A	Asenteet ja kokemukset
Purku	Parikeskustelu ja ryhmäkeskustelu	15min	Opiskelija syventää oppimaansa keskustelu kautta.	S = ryhmäkeskustelu	PowerPoint: Maahanmuuttajat	K	I	Ryhmäkeskustelu	Ä	A	Tieto ja ymmärrys
Maahanmuuttamiseen liittyvä sanasto	Pienryhmä	10min	Opiskelija oppii ja hallitsee käsitteisanaston.	S = sanakirjan kirjallinen keruu	PowerPoint: Maahanmuuttajat	K	D	Vuorovaikutus pienryhmässä.	Ä	A	Tieto ja ymmärrys
Purku	Ryhmäkeskustelu	15min	Opiskelija syventää harjoituksessa oppimaansa ja oppii muiden määrittelemät sanat.	S = sanakirjan kirjallinen keruu	PowerPoint: Maahanmuuttajat	K	D	Ryhmässä vuorovaikutus	Ä	K	Tieto ja ymmärrys
Tauko		15min									

Kuvio 12. Kolmas koulutuskerta, ensimmäinen osuus

Kolmannen koulutuksen toinen käsiteltävä aihe on monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen. Kerran tavoitteena on, että opiskelijat ymmärtävät monikulttuurisia taustoja ja keskeisimpiä huomioitavia asioita monikulttuurisessa ohjauksessa. Opetusperiaatteelliset tavoitteet ovat tiedon ja ymmärryksen tasolla aluksi, kun opettajajohtoisesti käydään abstraktilla tasolla läpi PowerPointilla (liite 18) monikulttuurisen ryhmän ohjaamista. Lähtökohta aiheeseen on tällöin deduktiivinen. Aihetta lähdetään omakohtaistamaan induktiivisella lähestymistavalla, kun opiskelijat tekevät case-harjoituksia (liite 19), joissa heidän täytyy eläytyä tilanteeseen, jossa eteen tulee ongelma monikulttuurista ryhmää ohjattaessa. Täl-

löin opetusperiaatteellinen tavoite on asenteisiin vaikuttavat. Opiskelijoita aktivoidaan koulutuksen toisen osuuden aluksi älyllisesti, tämän jälkeen case-harjoituksia tehdessä elämyksellisesti sekä tiedollisesti ja lopuksi kerta käydään läpi pohdinnan kautta älyllisellä aktivoinnilla (kuvio 13).

Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen - luento,	Kouluttaja, frontaali	10min	Kouluttaja alustaa aiheen opiskelijoille ja opiskelija ymmärtää keskeisimmät tekijät monikulttuurisessa ohjauksessa.	S = luento	PowerPoint: Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen	A	D	Kouluttaja ohjaa, vuorovaikutus opiskelijoihin	Ä	O	Tieto ja ymmärrys
Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen: case-harjoitukset	Kouluttaja, frontaali + ryhmätyöskentely + ryhmäkeskustelu	50-60min	Case-pohjaisella draamaharjoittelulla osallistetaan opiskelijat eläytymään totuudenmukaisiin tilanteisiin. Opiskelija syventää oppimaansa	S = luento, D = draamalliset harjoitukset	PowerPoint: Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen	K	I	Vuorovaikutus ryhmässä	E, T	A	Asenteet ja kokemukset, taidot ja valmiudet
Case-harjoitusten koonti	Kouluttaja, frontaali	5-10min	Opiskelija ymmärtää harjoituksen kokonaisuutensa.	S = luento	PowerPoint: Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen	K	I	Kouluttaja ohjaa, vuorovaikutus opiskelijoihin	Ä	K	Tieto ja ymmärrys
Palautte	Yksilötyöskentely	10min	Opiskelijat palauttavat mielinsä kerralla opitut asiat ja arvioivat niitä omiin tavoitteisiinsa nähden	S = kirjallinen palautteen täyttö	Palauttelomakkeet	K	I	Henkilökohtainen työskentely, ei vuorovaikutusta	Ä	K	Tieto ja ymmärrys

Kuvio 13. Kolmas koulutuskerta, toinen osuus

Palautetta kerätään koulutuksen aikana jokaisen koulutuskerran sekä osatoteutuskertojen lopuksi. Koulutuksen aikana opiskelijat vastaavat palauttelomakkeen kyselyihin ja toteutuksen aikana opiskelijoille pidetään palautekeskustelu toteutuksen jälkeen. Tarkoituksena on saada palautetta koulutuskertojen sisällöllisestä onnistumisesta, tiedon siirtymisestä sekä aktivoida opiskelijoita arvioimaan omaa oppimistaan sekä sisäistettyjä asioita. Osa palauttelomakkeiden kysymyksistä on tullut suoraan Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hankkeen puolesta ja osa kysymyksistä on valmisteltu yhdessä Lappalaisen kanssa koskemaan nimenomaan koulutuskokonaisuutta. Palauttelomake löytyy liitteestä 4.

2.6 Opetusmenetelmät

Kouluttaja organisoii opiskelua erilaisilla opetusmenetelmillä. Opetusmenetelmät valitaan sen mukaan, kuinka hyvin ne toteuttavat opetusperiaatteita. Opetusmenetelmien tulisi olla konkreettisia ja vaihtelevia, jotka aktivoivat opiskelijaa, ohjaavat yhteistoimintaan ja ottavat opiskelijoiden yksilölliset erot huomioon sekä antavat palautetta kouluttajalle ja opiskelijoille. (Vuorinen 2001, 63.)

Kouluttaja saattaa jämähtää samoihin tuttuihin opetusmenetelmiin, koska saa varmuutta niiden käytöstä onnistumisten kautta. Tällöin riskinä on, että kouluttaja käyttää menetelmiä, vaikka jokin toinen tapa olisi parempi ja tarkoituksenmukaisempi koulutuksen tavoitteisiin ja käsiteltävään asiaan nähden. (Kupias 2007, 36.)

Koulutustilanteiden tavoitteet voivat olla hyvin erilaisia. Tavoitteena voi olla, että opiskelijat koulutuksen jälkeen ”tietävät asian” eli tunnistavat opetetun asian, kun he kohtaavat asian seuraavan kerran. Tavoitteena voi olla, että opiskelijat muistavat asian, eli pystyvät toistamaan opetetun asian. Näihin kahteen tavoitteeseen voidaan päästä, sillä että opiskelija on vastaanottavassa asemassa ja kouluttaja antaa tiedon esimerkiksi luennon kautta opiskelijoille. Koulutuksen tavoitteena voi olla, että opiskelijat ymmärtävät asian, jolloin opetettu sisältö vaatii aktiivista asian työstämistä. Näitä keinoja voivat olla esimerkiksi aktivoiva luento, keskustelut, ryhmätyöt sekä pohdintatehtävät. Syvimmälle koulutuksen sisällön sisäistäminen menee, kun opiskelijat pystyvät soveltamaan opetettua asiaa. Tämän oppimisessa tarvitaan esimerkiksi case-harjoituksia sekä kouluttajan ja opiskelijan aktiivista aiheen työstämistä, koska jäljittely ja ulkoa opettelu ei riitä. Sovelletun oppimisen voi viedä pidemmälle luovalla oppimisella, jolloin opiskelija tuottaa jotain uutta esimerkiksi väittelyiden, aivoriihien ja reflektiivisten ryhmien avulla. (Kupias 2007, 35-38.)

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutus on rakennettu kokonaisuudeksi, joka toteutetaan vaihtelevilla opetusmenetelmillä. Koulutuksen tavoitteet ovat vahvasti siinä, että opiskelijat sisäistävät saamansa tiedon ja pystyvät sitä soveltamaan myöhemmin toteutettavassa hankkeen osatoteutuksessa Koulutuskeskus Salpauksen oppilaille oikeassa ohjaustilanteessa. Opetusmenetelmät on rakennettu tällöin ajatuksia ja asenteita herättäviksi, jotta opiskelijat joutuvat aktiivisesti työstämään opetettua sekä case-kohtaisiksi, jotta opiskelijat saisivat selkeän kuvan kohderyhmästä.

Vuorinen (2001) jakaa kirjassaan *Tuhat tapaa opettaa* opetusmenetelmät ryhmän koon ja vuorovaikutuksen mukaisesti. Ryhmän kokoon vaikuttavat suurryhmätyöskentely, pienryhmäopetus, sekä yksilöllinen työskentely. Vuorovaikutusmuotoja ovat: sanallinen ilmaisu, kuvallinen ilmaisu, toiminallinen ilmaisu, musiikillinen ilmaisu sekä draamallinen ilmaisu. (Vuorinen 2001, 65–66.) Opinnäytetyössä ja koulutuksen suunnittelussa on opetusmenetelmät jaettu näiden mukaisesti ja ne avataan seuraavissa alaluvuissa.

2.6.1 Ryhmätyöskentely

Ryhmätyöskentelyllä tarkoitetaan työskentelyä, jossa ryhmän jäsenillä on mahdollisuus olla tekemisissä kaikkien muiden ryhmäläisten kanssa ja ainakin osa toteutuksesta tapahtuu ryhmän ehdoilla. Kouluttaja antaa ryhmäläisille ohjeet toiminnasta ja jättää suoritustavan sekä työnjaon ainakin osittain ryhmän vastuulle. Opettaja seuraa ryhmän toimintaa ja auttaa toiminnassa, jos ryhmä sitä tarvitsee. (Vuorinen 2001, 92–93.)

Pienryhmän toiminnan tavoitteet voivat olla tehtävä- tai prosessorientoituneita. Tehtävä-tavoitteet ovat ryhmän työskentelyn tavoitteita, sitä mihin työskentelyllä pyritään. Prosessitavoitteet ovat ryhmän sisällä tapahtuvia muutoksia. (Vuorinen 2001, 93–94.)

Kahden tai kolmen hengen ryhmille sopivia tehtäviä ovat:

- tutustuminen ja lämmittely (toimivat myös isommassa ryhmässä)
- Yhteiseen keskusteluun tai kysymysten tekoon valmistautuminen
- Palautteen hankkiminen
- Tiedon hankkiminen
- Haastattelut

Pareittain tai kolmistaan työskentelyyn ei tarvita erillisiä tiloja vaan vierekkäin istuvat ihmiset voivat keskustella asioista ilman tavaroiden siirtelyä. Myös hetkellinen keskustelu parin kanssa nostaa vireystasoa, joka voi auttaa koulutuksen jatkamisessa. Jos ryhmä ei ole tuttu, voi olla myös helpompi miettiä vastauksia kahdestaan tai kolmistaan ja vasta tämän jälkeen tuoda yhteinen näkemys esille verrattuna siihen, että joutuisi kertomaan henkilökohtaisen näkemyksen aiheesta. (Vuorinen 2001, 97–98.)

Neljästä kuuden hengen ryhmille toimivia ryhmätyöskentelyvälineitä ovat:

- ongelmanratkaisu
- tapauskertomusten käsittely
- kollaasin tekeminen
- sketsit, improvisoinnit, draamat

Neljästä kuuteen hengen ryhmät toimivat parhaiten, kun annetut tehtävät edellyttävät erilaisten taitojen ja tietojen hyödyntämistä ja toiminnalta odotetaan konkreettista tulosta. (Vuorinen 2001, 98.)

Suuressa ryhmässä (7- 12 henkeä) voidaan käyttää seuraavia toimintamenetelmiä:

- mielipiteiden kartoitus
- uusien ajatusten ideointi
- ehdotusten ja tulosten arviointi

Suuressa ryhmässä voidaan käyttää hyväksi kaikkien osallistujien tietoja ja taitoja käsiteltävästä asiasta ja esimerkiksi mielipiteiden kartoituksessa saadaan useampia näkökulmia

esille. Suuressa ryhmässä pystytään pelaamaan pelejä ja leikkejä paremmin kuin pienissä ryhmissä. Suuressa ryhmässä voidaan kerätä pienryhmissä työstetyt asiat koko ryhmälle tietoon. Tällöin voidaan käyttää kumuloituvan ryhmän periaatetta, jossa ryhmän määrä kaksinkertaistuu tai moninkertaistuu vaihe vaiheelta. Esimerkiksi ensimmäisenä opiskelija käsittelee annetun tehtävän tai asian yksin tai parin kanssa. Tämän jälkeen muodostetaan pari tai nelikko. Lopuksi ryhmä kerätään yhteen ja käsitellään asian yhdessä. Tällöin jokaisella ryhmäläisellä on oma käsityksensä asiasta ja ryhmä muodostaa yhdessä suuren käsitteistön ja käsityksen teemasta sekä oppii keskusteluiden kautta uutta. (Kupias 2007, 47; Vuorinen 2001, 98–99.)

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutuksessa käytetään erilaisia opetusmenetelmiä sekä ryhmätyöskentelyn muotoja. Osittain toiminta on jaettu pienempiin ryhmiin ja osa toiminnasta tehdään koko ryhmän kesken. Lopullisessa toteutuksessa ja sen suunnittelussa ryhmä toimii lähes itsenäisesti.

Koulutuksen ryhmätavoitteet ovat tehtävääorientoituneita ja koulutuksella pyritään siihen, että ryhmä omalla työskentelyllään oppii koulutettavan asian ja sen pohjalta pystyy toteuttamaan toteutuksen Koulutuskeskus Salpauksen oppilaille.

Koulutukseen osallistuu yhteensä 10 opiskelijaa ja heidät jaetaan opetusmenetelmien ja koulutuksen tavoitteiden mukaan koulutuksen aikana pienempiin ryhmiin.

Kahden ja kolmen hengen ryhmätyöskentelyä käytetään jokaisella koulutuskerralla, koska sillä saadaan kaikkien ryhmäläisten ajatukset orientoituttua käsiteltävään asiaan ja pienessä ryhmässä jokaisen osallistujan ääni tulee paremmin kuuluviin suureen ryhmään verrattuna. Koulutuksessa pari tai kolmistaan työskentelyä käytetään tiedon hankkimiseen sekä yhteiseen keskusteluun ja kysymyksiin valmistauduttaessa, koska se on turvallisempi tapa vastata käsiteltäviin asioihin kuin keskustella suoraan suuressa ryhmässä.

Koulutuksessa käytetään neljästä kuuteen hengen ryhmille draamatyöskentelyä ja kolleasien tekemistä. Draamatyöskentelyn kautta isommassa kuin pari tai kolmikkotyöskentelyssä saadaan luotua enemmän rooleja ja käsiteltäviä asioita.

Koulutuksessa käytetään koko ryhmää, kun koostetaan pienissä ryhmissä käytyjä keskusteluja yhteen kumuloituvasti, jolloin ryhmä oppii jatkuvasti toisiltaan keskusteluiden ja koontien kautta. Koulutukseen sisältöön kuuluu myös pelien ja leikkien tekemistä ja leikkimistä, joka on tarkoituksenmukaisinta koko ryhmän kanssa.

Koulutuksessa käytetään ryhmätyömenetelmiä osittain ristiin, koska opetusmenetelmät on valittu tavoitteiden mukaan eivätkä ne aina jäljittele Vuorisen (2001) esittelemiä tapoja. Esimerkiksi toisella koulutuskerralla käytetään opetusmenetelmänä kollaasin tekoa, joka on Vuorisen (2001) mukaan on tarkoituksenmukaisinta 4-6 hengen ryhmässä. Kyseisellä kerralla koulutuksen tavoite kollaasin teossa on käydä läpi opiskelijan henkilökohtaista luontosuhdetta ja identiteettiä, jolloin tarkoituksenmukaisempaa on käydä henkilökohtaisia asioita parityöskentelyn kautta, vaikka työskentelykeinona onkin kollaasin teko.

2.6.2 Sanallinen ilmaisu

Sanallisella ilmaisulla tarkoitetaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Sanallisen ilmaisun yleisin käytetty muoto opetuksessa on luento. Luennolla saa lyhyessäkin ajassa annettua suuria määriä tietoa opiskelijoille. Aktivoivalla luennolla opiskelijoilla on jo tietoa opetettavasta aiheesta, jonka pohjalle he rakentavat uutta tietoa ja näkökulmia. Luento on tarkoituksenmukainen opetusmenetelmä, kun opetettavaa asiaa on paljon ja tavoitteet ovat pääasiallisesti tiedollisia. Luennolla on tärkeää pitää yllä vuorovaikutusta kouluttajan ja opiskelijoiden kesken katsekontaktilla sekä osallistamalla ja rohkaisemalla lyhyillä tehtävillä ja kysymyksillä. Hyödyllisintä luennon käyttöä opetusmenetelmänä on, kun luento-mainen tieto annetaan 10–15 minuutin jaksoissa ja muu aika käytettäisiin muihin opetusmenetelmiin. Jos tiedollista aineistoa tulee jakaa vielä luennon jälkeen, sen voi tehdä monisteilla ja siihen liittyvillä tehtävillä (Kupias 2007, 64–66; Vuorinen 2001, 111–114.)

Yksi sanallisen ilmaisun keinoista on tarinankerronta ja -luku. Tämä asettaa kuulijan tai lukijan uuteen rooliin, jonka tarina asettaa. Tarinoissa voidaan käsitellä asioita, jotka eivät ole kuulijalle välttämättä tuttuja omasta elämästään ja samaistumisen kautta kuulija voi oppia kokemuksellisesti uusia asioita. Tarinat voivat olla kaunokirjallisuuden tekstejä, uutisia, artikkeleita tai omia kokemuksia ja havaintoja. Käsitelystä tarinasta voidaan tehdä draama ja osallistaa tällä tavalla koko ryhmä tarinaan. (Vuorinen 2001, 118–126.)

Tapauskertomukset ovat myös sanallisen ilmaisun keino. Se tarkoittaa lyhyttä kuvausta ihmisen elämästä. Tapauskertomusten kanssa voi työskennellä joko projektoiden avulla tai rinnastamalla opiskelijoiden omaan elämäntilanteeseen. Se on jo opitun soveltamista, jossa käsitellään esimerkkitapausta. Projektoiden avulla työskentelyssä keskustellaan tai käsitellään muilla keinoilla kertomuksista ja etsitään vastauksia sieltä nousseisiin kysymyksiin. Tällöin kertomuksista puhuminen ei mene liian henkilökohtaiseksi opiskelijoille. Tilanteessa, jossa kertomus rinnastetaan opiskelijoiden omaan elämäntilanteeseen, käsitelyyn tulee mukaan henkilökohtainen aspekti, kun he samaistuvat kertomukseen. Kerto-

muksia voi työstää keskustelemalla, maalaamalla, kuvallisesti, toiminnallisesti tai draamal-
lisesti. Käsitellessään opiskelijat käyttävät aikaisemmin oppimaansa, kokemuksiaan ja
osaamistaan. (Kupias 2007, 82–83; Vuorinen 2001, 111.)

Sanakirjan teko on tarkoituksenmukaista, kun käsiteltävään aiheeseen liittyy paljon käsit-
teitä ja sanoja, jotka eivät ole ryhmälle ennestään tuttuja tai ne ovat vaikeasti muistettavia.
Sanakirjan teko voidaan tehdä joko yhdessä isossa ryhmässä tai pienryhmissä, joissa
sanat kerätään lopuksi yhteen. (Vuorinen 2001, 144–145.)

Vapaa assosiointi on kirjoitelman muoto, jossa voi hahmotella käsiteltävää asiaa omien
assosiaatioiden perusteella. Keskelle kirjoitetaan emosana, jonka ympärille kirjoitetaan
sanoja, joita tulee emosanasata mieleen. Näitä sanoja voidaan jakaa vielä eteenpäin. Täl-
lä voidaan alustaa keskustelua käsiteltävästä aiheesta ja herätellä opiskelijoiden ajattelua.
(Vuorinen 2001, 142–148.)

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutuksessa käytetään vähän lu-
entomaisia opetusmenetelmiä. Opiskelijat ovat ammattikoulutaustaisia ja tottuneet käy-
tännönläheiseen ja konkreettiseen opetukseen. Heille tehokkain työskentelytapa on toi-
minnallisten ja aktivoivien harjoitusten tekeminen. Luentoa käytetään kuitenkin perustel-
lusti kahdessa vaiheessa koulutusta. Ensimmäisen koulutuskerran alussa esitellään Mun
juttu – Meidän tulevaisuus -hanke sekä Nuorilta nuorille – Suomalainen luontokulttuuri
tutuksi osatoteutus (liite 5). Tämän lisäksi kerrotaan hankeen ja toteutuksen tavoitteet
sekä koulutuksen ja toteutuksen aikataulu (liite 5). Luentoa käytetään ensimmäisellä kou-
lutuskerralla siksi, että opiskelijat saavat nopeasti toteutukseen liittyvät tiedot ja koulutus
pääsisi jatkumaan koulutuksen teemoihin perehtyen.

Koulutuksen aikana käytetään ajatusten vaihtoon sekä opitun syventämiseen pari-, pien-
ryhmä- ja ryhmäkeskusteluja.

Kolmannella koulutuskerralla käydään luentomaisesti läpi monikulttuurisen ryhmän oh-
jaaminen (liite 18), jolloin jo opittuja asioita syvennetään sekä annetaan uutta tietoa ryh-
män ohjaamisesta opiskelijoille. Luento-osuus tällä kerralla tulee olemaan 60 minuuttia,
mutta sen sisälle on järjestetty case-harjoituksia (liite 19) sekä keskustelua, jolloin ryhmän
motivaatio ja vireystila pysyvät yllä luentomaisesta opetusmenetelmästä huolimatta.

Tapauskerrontaa ja case-harjoituksia käytetään koulutuksen eri vaiheissa. Koulutuksen
yksi tärkeimmistä tavoitteista on asenteellinen kasvatus syrjäytymistä ja maahanmuuttoa
kohtaan. Tapauskerronnalla pystytään tarjoamaan opiskelijoille mahdollisuus samaistua

erilaisiin ihmistarinoihin. Tarinoilla pyritään herättämään ymmärrys ja empatia erilaisia ihmisiä ja kulttuureja kohtaan. Tapauskerrontaa käytetään ensimmäisellä koulutuskerroilla syrjäytymisteeman (liite 8) yhteydessä. Opiskelijat jaetaan pareihin, jotka käsittelevät case-tarinoita ja pohtivat niiden jälkeen syitä syrjäytymiselle, syrjäytymisen seurauksia, vaihtoehtoisia ratkaisuja ja kuinka liikunnalla voidaan vaikuttaa ennaltaehkäisevästi sekä kuntouttavasti syrjäytymiseen. Toinen tarinankerrontaan liittyvä tehtävä tehdään lukemalla tarinoita tilanteista, joihin maahanmuuttajat ja heidän ohjaajansa ovat joutuneet ja niiden pohjalta järjestetään case-pohjaiset draamat (liite 19).

Koulutuksessa sanakirjan tekoa käytetään opetusmenetelmänä kahdesti koulutuksen aikana. Opiskelijat keräävät sanastoa seikkailukasvatuksesta ja luontoliikunnasta (liite 9) samalla kuin pohtivat niiden käyttötarkoitusta kasvatuksellisissa menetelmissä. Tämän lisäksi kerätään maahanmuuttoa käsittelevää sanastoa viimeisellä koulutuskerralla (liite 16), jotta opiskelijat hallitsisivat käsitteet sekä ymmärtäisivät niiden käytön.

Vapaata assosiointia käytetään koulutuksessa herättelemään opiskelijoiden ajatuksia suomalaisesta luonnosta ja heidän henkilökohtaisesta suhteestaan luontoon. Tällä saadaan pohja sille, että opiskelijat tunnistavat kulttuurimme vaikutuksia heidän ajatuksiinsa suomalaisesta luonnosta, sen arvoista ja erityispiirteistä. Assosiointia käytetään myös kolmannella koulutuskerralla maahanmuuttoon liittyvän sanakirjan teon yhteydessä.

2.6.3 Kuvallinen ilmaisu

Kuvallinen ilmaisu voi olla yksittäinen kuva, diagrammi, kartta, liikkuva kuva tai mikä piirros, joka opetustilanteessa syventää sanallisesti annettua tietoa tai auttaa tiedon hahmottamisessa. Kuva osoittaa asioiden keskinäisiä riippuvuuksia, antaa virikkeitä ja mielikuvia. Ne herättävät tunteita ja mielipiteitä. Oppimistilanteessa kuvallinen ilmaisu helpottaa muistamista ja mieleen palauttamista. Kuvallinen ilmaisu auttaa pitämään opiskelijan viireys- ja viihtymistilan hyvänä sekä antaa toiminnallisia ilmaisun keinoja. Asioita voi olla helpompi käydä ensin kuvallisesti läpi kuin alkaa ilmaista niitä sanallisesti. (Vuorinen 2001, 149–153.)

Kollaasi on mille tahansa alustalle tehty sommitelma esimerkiksi teksteistä tai kuvista, joita on leikeltä lehdistä tai tehty itse. Pienryhmässä kollaasi voidaan rakentaa joko suunnitellusti yhdessä tai kerätä spontaanisti kasaan. Kollaasitekniikka voidaan käyttää tiedon jakamiseen, ajatusten ilmaisuihin ja muihin kannanottoihin tai keräämään yhteiset näkemykset yhteen. Tekniikka on helppo kaikille, jolloin opiskelijoiden ei tarvitse olla lahjakkaita kuvataidollisesti. (Vuorinen 2001, 158–159.)

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutuksessa käytetään kuvallista ilmaisua tueksi tiedon havainnollistamiseen ja opitun syventämiseen luentomaisilla koulutuskerralla esimerkiksi PowerPointeilla. Toisella koulutuskerralla aloitetaan suomalaiseen luontokulttuuriin syventyminen aiheeseen orientoivalla videopätkällä, sekä näyttämällä aiheeseen orientoiva video. Keskustelun ja ajattelun herättelyyn käytetään kolmannella koulutuskerralla maahanmuuttoon liittyviä kuvia (liite 17).

Luovempia kuvallisen ilmaisun keinoja käytetään koulutuksen toiminnallisissa osuuksissa. Koulutuksessa käytetään kuvan ja kollaasin luomista opiskelijoiden henkilökohtaisen luontokulttuurin pohdiskelussa. Opiskelijat rakentavat luonnontavaroista taulun, josta otetaan kuva. Tämä jälkeen he täydentävät otettua kuvaa kollaasitekniikalla ja tuovat esiin oman suhteensa luontoon.

2.6.4 Toiminnallinen ilmaisu

Toiminnallinen ilmaisu perustuu ajatukseen ”learning by doing” eli oppimista toiminnan kautta. Toiminnallisella ilmaisulla tarkoitetaan tässä yhteydessä toiminnallisuutta, joka ei ole toteutukseltaan pelkästään kuvallista tai draamallista. Toiminnalliseen ilmaisuun liittyy konkreettinen harjoittelu esimerkiksi ammatillisen koulutuksen harjoitteluissa, jolloin se tukee työnteon tai opitun asian valmiuksia. Toiminnallisen ilmaisun tulisi olla realistinen tilanne, jotta opittu taito siirtyy myös opiskelijan oikeaan elämään. Tätä voidaan tehostaa demonstraatioilla, simuloinneilla sekä draamatyöskentelyllä. (Vuorinen 2001, 179- 192.)

Toiminnallista ilmaisua ovat myös leikit ja kilpailut. Parhaimmillaan leikin kytkettyä koulutuksen teemaan ja käsiteltävään aiheeseen, mutta tavoitteeksi riittää myös ryhmän aktiivointi ja lämmittely leikin avulla. Leikin tulee olla hauskaa ja mukavaa kaikille, se ei saa nolata eikä kääntyä opetuksen tavoitteita vastaan vaan sen tehtävä on virkistää, kehittää sosiaalista vuorovaikutusta ja vahvistaa leikkijän itsetuntoa. (Vuorinen 2001, 179- 192.)

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutuksessa tähdätään lopulta siihen, että opiskelijat suunnittelevat yhdessä kouluttajan kanssa osatoteutuksen, joka sisältyy heidän koulutukseensa. Osatoteutuksessa opiskelijat ohjaavat oikeaa asiakasryhmää kolmen toteutuskerran ajan. Tällöin koulutuksessa käsitellyt asiat ja opittu tieto tuodaan heti konkreetian tasolle ja opiskelijat syventävät oppimansa vahvasti ammattilähtöiseen opiskeluun. Asiakasryhmän kanssa eteen tulevia tilanteita harjoitellaan kolmannella koulutuskerralla case-pohjaisella draamatyöskentelyllä (liite 19), jolla demonstroidaan ja jäljitellään mahdollisia eteen tulevia tilanteita osatoteutuksen aikana.

Koulutuksessa käytetään leikkejä sekä virkistämään ja aktivoimaan opiskelijoita, mutta myös tavoitteellisenä keinoja siirtää opiskelijoille tietoa käsiteltävistä teemoista. Leikkejä ja pelejä käydään läpi koulutuksen aikana myös siksi, että opiskelijat saavat niistä vinkkejä oman osatoteutuksensa suunnitteluun ja voivat soveltaa koulutuksessa käytettyjä leikkejä suoraan asiakasryhmän kanssa toteutettavaksi.

2.6.5 Draamallinen ilmaisu

Draamallisessa ilmaisussa toiset oppivat tekemisen kautta ja toiset samaistumisen kautta. Sosiodraamaa käytetään yleisesti ryhmän sisäisen vuorovaikutuksen rakentamiseen, mutta sen tekniikat soveltuvat myös ihmistä ja kulttuuria koskevien asioiden käsittelyyn. (Vuorinen 2001, 193–194.)

Roolipelin kautta opiskelija pystyy soveltamaan oppimaansa. Roolipelissä järjestetään tilanne, jossa opiskelijat ottavat roolin, joka ei ole heidän omansa. Harjoituksessa on mahdollisuus oppia todellisuutta muistuttavissa tilanteissa ja havainnoida erilaisia tilanteita ja asioita, joita ei opiskelijan omassa elämässä tule vastata. Roolipelin kautta voidaan käydä tiedollisten asioiden lisäksi läpi asenteita, arvoja ja tunteita. Roolipelin tarkoituksena on, että roolissa olijat ja peliä seuraavat tarkkailijat oppivat pelin aikana. Roolipeli puretaan kysymyksillä, jotka osoitetaan henkilökohtaisesti rooleissa olleille, miten he kokivat roolin tai tilanteen ja tarkkailijoille, miten he näkivät tilanteen. Lopuksi tehdään yhteenveto siitä, mitä pelin kautta opittiin. (Kupias 2007, 77–80.)

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutuksessa käytetään draamallisen ilmaisun menetelmiä koulutuksen toiminnallisissa osuuksissa asenteiden ja arvojen tarkasteluun sekä ihmisiin ja kulttuureihin liittyvien asioiden käsittelyyn. Koulutuksessa opiskelijat perehtyvät roolileikin ja sosiodraaman kautta ensimmäisellä koulutuskerralla syrjäytymiseen, sen syihin ja seurauksiin. Kolmannella koulutuskerralla draamaa käytetään case-harjoituksissa monikulttuurisen ryhmän ohjaamisen demonstroinnissa.

2.7 Muu koulutuksen sisällön suunnittelussa käytetty teoriapohja

Koulutuksen, oppimisen ja toiminnallisen osallistumisen teorioiden lisäksi käytin koulutuskokonaisuuksien luomisessa tässä kappaleessa lyhyesti esittelemiäni teorioita. Näitä en avaa opinnäytetyössäni tarkemmin, mutta kappaleet antavat lukijalle käsityksen siitä, mistä olen tiedollisen sisällön koulutukseen ammentanut.

Ensimmäisellä koulutuskerralla käsitellään syrjäytymistä. Syrjäytymisteemaa lähestytään omakohtaistamalla draamaleikin kautta sekä tapauskertomusten purkamisella.

Syrjäytyminen määritellään seuraavalla tavalla kirjassa Ketä kiinnostaa (Reivinen ja Vähäkylä, 2013): ”Huono-osaisuuden kasautumista niin, ettei ihminen kykene yhteiskunnan toimintaan puutteellisen koulutuksen, työttömyyden ja erilaisten elämänhallinnallisten ongelmien vuoksi.” Syrjäytyminen voi alkaa jo pienenä lapsena, jolloin puhutaan syrjäytymisen periytymisestä vanhemmalta lapselle tai se voi tapahtua esimerkiksi sairastumisen myötä, jolloin ihminen voi menettää työpaikkansa ja voi altistua tätä kautta mielenterveysongelmille, jotka voivat johtaa elämänhallinnallisiin ongelmiin. Syrjäytyminen ei ole automaattista, vaikka ihminen omaisi kaikki alustavat mahdollisuudet syrjäytymiseen. Yhteiskunnan luoma tasa-arvo sekä tuki ja yksilön resilienssi eli kyky kohdata vaikeita asioita ovat avaintekijöitä syrjäytymisen hoitoon ja ehkäisyyn. (Reivinen & Vähäkylä 2013, 23–36.)

Suomessa ulkomaalaistaustaisten lasten ja nuorten määrä on kasvanut. Syrjäytymisvaara on suurempi maahanmuuttajataustaisilla nuorilla verrattuna kantasuomalaisiin nuoriin. Heillä on hyvin monimuotoiset taustat, joko tullessaan maahan tai kasvaessaan perheessä, jonka kummatkin vanhemmat ovat tulleet Suomeen ulkomailta. Myös lastensuojelun asiakkuudet ovat korkeammassa luvussa ulkomaalaistaustaisten kohdalla verrattuna kantasuomalaisiin perheisiin. Erot johtuvat sosioekonomisesta asemasta, psykososiaalisista tekijöistä sekä kulttuuriperinnöstä. (Reivinen & Vähäkylä 2013, 226–230.)

Nuorten syrjäytymistä voidaan ehkäistä takaamalla heille turvallinen kasvuympäristö, pitämällä yllä vuorovaikutusta ja sosiaalistamista kulttuurin perinteisiin ja normeihin sekä antamalla hyväksyntää, jolla jokaiselle nuorelle annetaan ”olemassaolo-oikeus” ja häntä pyritään ymmärtämään. Tämän lisäksi yhteiskunnalla on olemassa päämenetelmiä ja linjauksia syrjäytymisen ehkäisyyn. Näistä ensimmäisiä ovat normit, jotka perustuvat YK:n lasten oikeuksien sopimukseen, jossa lapsen tarve otetaan huomioon ensimmäisenä. Normit sisältävät hyvän kasvatuksen, iän mukaisen valvonnan, mielenkiintoa vastaava koulutus, ruumiillinen koskemattomuus, mahdollisuus itsenäistymiseen sekä myönteisten ihmissuhteiden turvaaminen. Toinen yhteiskunnan päämenetelmä on tulonsiirrot. Syrjäytymisen yhtenä määritelmänä on köyhyys, jolloin lasten ja nuorten kohdalla kaikki, mikä sitä vähentää on vahvaa ennaltaehkäisevää toimintaa syrjäytymistä kohtaan. Kolmas yhteiskunnan päämenetelmä on palvelut. Lapsille ja nuorille on tarjolla yhteiskunnan puolesta lasten ja lapsiperheiden palveluita, joilla pyritään takaamaan jokaisen lapsen oikeus päivähoidon, koulutukseen ja sosiaali- ja terveystalouteen. (Taskinen 2001, 53–56.)

Mun juttu – Meidän tulevaisuus hankkeen yksi keskeisimmistä teemoista on nuorten aikuisten syrjäytymisen ehkäisy. Ammattikoulukäiset opiskelijat eivät välttämättä vielä ymmärrä tai tiedosta syrjäytymisen syitä ja seurauksia, joten valikoimme Lappalaisen kanssa tämän ensimmäiseksi teemaksi. Koulutuksen kautta opiskelijat saavat kokonaiskäsityksen asiakkaista, jotka voivat kuulua syrjäytymisvaarassa olevien ryhmään. Pyrimme teeman valinnalla myös asennekasvatukseen, jotta opiskelijat ymmärtävät, että syrjäytymisvaarassa olevat ovat yhtä arvokkaita ihmisiä kuin kuka tahansa muu ja syrjäytyminen on monien asioiden summa eikä yksilön oma valinta.

Syrjäytymisen lisäksi ensimmäisellä koulutuskerralla käydään läpi luonto ja kasvatus -teemaa.

Luonnon kautta kasvattamista voidaan kutsua elämyspedagogiaksi tai seikkailupedagogiikaksi. Elämys- ja seikkailupedagogiikkaa tehdään toiminnallisten, elämyksiä tuottavien menetelmien kautta, joilla pyritään osallistujan minäkuvan ja -pystyvyyden kasvuun, oppimiseen ulkoilmassa sekä kasvattamaan itseluottamusta. Käytetyt menetelmät kannustavat osallistujaa kokeilemaan rajojaan, löytämään uusia mukavuusalueita sekä mahdollistavat onnistumisen elämyksen. Luontokasvatus puolestaan pitää sisällään opetuksen, jossa opetetaan ja koulutetaan tunnistamaan luonnossa esiintyviä asioita ja ilmiöitä. Se voi olla esimerkiksi lähiluontoon tutustumista retkien kautta, joissa nimetään lähimetsästä löytyvää kasvistoa ja eläimistöä sekä pohditaan vuodenaikoja ja niiden ilmiöitä. (Pulkinen 2011, 1-2.)

Koulutuksessa avataan luontokasvatukseen liittyvää sanastoa sekä luodaan ryhmässä leikkejä, jotka vahvistavat opiskelijoiden ymmärrystä siitä, kuinka luontoa voidaan käyttää kasvatuksessa apuna. Samalla opiskelijat saavat toimintamalleja, joita he voivat käyttää toteutuksessa. Luonto ja kasvatus teemaa ei avata koulutuksessa opiskelijoille kovinkaan syvälle. Tähän päädyttiin, koska aiheena elämyspedagogiikka tai seikkailupedagogiikka kaipaisi syvempää teoreettista opiskelua ja koulutuksen aikataulu ei anna tähän myöden. Kuitenkin opiskelijoille haluttiin antaa käsitys siitä, miten luontoa ja liikuntaa voi käyttää kasvatuksen apuna. Kasvatuksellisessa ominaisuudessa käytämme itsensä likoon laittamista improvisaatioharjoituksissa sekä yhteistoiminnallisia leikkejä, jotka sivuavat elämyspedagogista lähestymistapaa.

Toisen koulutuskerran teemana ovat luontoliikunta, jokamiehenoikeudet, suomalainen luontokulttuuri sekä opiskelijan oma luontoidentiteetti. Teemat valittiin, koska koimme, että opiskelijoiden on hyvä ymmärtää luontoliikunnan monipuolisuus, tuntea suomalaiset jokamiehenoikeudet sekä tunnistaa omaan identiteettiinsä vaikuttavat kulttuuripiirteet. Näi-

den kautta he pystyvät opettamaan samat asiat toteutuksen asiakasryhmälle sekä peilaamaan omaa kulttuuriansa ja taustaansa asiakasryhmän taustaan ja ymmärtävät laajemmin asiakkaiden erilaisia taustoja, ajatuksia sekä arvoja luontoa kohtaan.

Tämä teemaa käsiteltiin erilaisilla luontoliikuntaleikeillä, joita opiskelijat voivat käyttää hyödyksi myös asiakkaille ohjattavassa toteutuksessa. Koulutuskerralla perehdytään jokamiehenoikeuksiin tutustumalla niistä kertovaan artikkeliin sekä tekemällä testi. Suomalaista luontokulttuuria ja opiskelijoiden omaa luontoidentiteettiä lähestytään toiminnallisilla ja kuvallisilla lähestymistavoilla ja ne puretaan laajasti keskusteluiden kautta, jotta opiskelijat tunnistaisivat suomalaisen kulttuurin vaikutuksen omassa identiteetissään.

Luontoliikunta ja -kasvatus voidaan määritellä liikunnaksi, joka tapahtuu luontoympäristössä. Tavoite ei ole niinkään kasvattaa fyysistä kuntoa vaan sillä pyritään saamaan kokemuksia ja elämyksiä luonnosta, jotka sitouttavat yksilön arvostamaan ja pitämään huolta luontoympäristöstään. (Metsäpelto 2010, 7.)

Jokamiehenoikeuksien kautta jokaisella suomalaisella on mahdollisuus käyttää luontoa riippumatta siitä kuka omistaa alueen. Jokamiehenoikeudet ovat automaattiset kaikille, mutta niihin sisältyy vastuu olla häiriköimättä tai aiheuttaa haittaa muille ihmisille, eläimille tai kasvistolle. (Suomen ympäristö 2012, 11.)

Suomessa luonto on suuri osa kansallista identiteettiämme. Suomalaisten kunnioitus ja arvostus luontoa kohtaan perustuvat menneeseen, jossa suomalaisten elinehto oli luonnosta saadut ravinto ja suoja. Suomalainen kulttuuri on syntynyt luonnon kautta, se liittyy vahvasti suomalaisiin maisemiin, tunteihin, metsiin ja vesistöihin. Suomalainen ruoka vahvasti liitoksissa luontoon ja luontosuhteeseemme ja luonto on vaikuttanut kieleen, murteisiimme, taiteeseen ja uskontoihin. Edelleen metsään liitetään romantiikkaa sekä mystiikkaa ja useat suomalaiset kuvaavat luontoa kirkkonaan, johon mennään rauhoittumaan ja kokemaan sekä kohtaamaan jotain suurempaa. Suomalaiseen luontokulttuuriin kuuluu luonnon kunnioittaminen ja arvostaminen. Myös suomalaisten luonnetta pidetään kytköksissä ajatuksiimme suomalaisesta luonnosta – jylhää, vakavaa, karua, rehellistä ja luotettavaa. (Opetushallitus 1994.)

Suomalainen luontokulttuuri ja oma luontoidentiteetti ovat tärkeä alustus viimeiselle koulutuskerralle. Opiskelijoiden on tärkeää ymmärtää kulttuurimme vaikutus heidän ajatteluunsa, asenteisiinsa ja tekoihinsa sekä pohtia asiaa vielä henkilökohtaisella tasolla ennen kuin voivat kohdata tai ohjata toisesta kulttuurista tulevia ihmisiä ja heidän kulttuuriansa tai identiteettiänsä.

Kolmannella koulutuskerralla keskitytään maahanmuuttajiin ja monikulttuurisen ryhmän ohjaamiseen. Aihe on opiskelijoille uusi, eivätkä he ole työskennelleet asiakasryhmän kanssa tätä ennen. Maahanmuuttoon ja maahanmuuttajiin tutustutaan omien stereotyyppien ja ennakkoluulojen kautta ja avataan maahanmuuttoon liittyvää sanastoa. Koulutuksen sisällöllä pyritään vaikuttamaan opiskelijoiden asenteisiin ja tunnistamaan sekä kyseenalaistamaan vallalla olevia stereotyyppioita. Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen opetetaan opiskelijoille luennon kautta, johon on upotettu case-pohjaisia draamaharjoitteita. Harjoitteissa tuodaan esille kulttuurieroja, jotka saattavat aiheuttaa yllättäviä ja vaativia tilanteita monikulttuurista ryhmää ohjatessa. Harjoitusten kautta opiskelijat pystyvät valmistautumaan tilanteisiin, joita asiakasryhmälle pidettävässä toteutuksessa saattaa tulla ilmi.

Suomessa asuvien ulkomaalaisten määrä on lähes kaksinkertaistunut 2000-luvulla. Määrän uskotaan kasvavan tulevien vuosien aikana. Vuonna 2012 ulkomaalaisia oli 195 500 ja määrän arvioidaan kasvavan vuoteen 2030 mennessä noin 500 000 henkeen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016.)

Maahanmuuttajaksi lasketaan ihminen, joka on muuttamassa Suomeen. Maahanmuuttajataustaisella väestöllä tarkoitetaan ulkomaan kansalaisia ja ulkomailla syntyneitä, joilla on jo asuinmaansa kansalaisuus. Maahanmuuttajiin kuuluu myös ensimmäisen polven maahanmuuttajien jälkeläisiä, eli toisen polven maahanmuuttajia, joiden vanhemmat tai toinen vanhemmista on syntynyt ulkomailla. (Maahanmuuttovirasto 2015b.) Usein maahan muuttanutta ihmistä kutsutaan edelleen maahanmuuttajaksi eikä esimerkiksi maahanmuuttaneeksi tai suomalaiseksi. Termin käyttö ohjaa ajatteluamme ja käyttäessämme sanaa ”maahanmuuttaja” oletamme ihmisen olevan edelleen erillään meistä, vaikka hän olisi jo saanut päätöksen Suomeen asettumisesta. (Mandalios & Nummela & Roininen & Sipilä 2011, 19.)

Maahanmuuttajien kotouttamisessa täytyy mahdollistaa kaikkien julkisten palveluiden käyttö eri kulttuureista tuleville. Tämän lisäksi tarvitaan erillisiä kotouttamista edistäviä toimenpiteitä ja palveluita. Kotouttaminen edellyttää sitoutumista maahanmuuttajalta sekä vastaanottavalta yhteiskunnalta, jotta jatkuva ja kaikkia palveleva prosessi syntyisi. Kotouttaminen vaatii monialaista yhteistyötä työvoima-, koulutus-, sosiaali- ja terveystalveluiden sekä liikunta- ja kulttuuripalveluiden toteuttamisessa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016.)

Kotoutumisella tarkoitetaan ”maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä tavoitteena osallistua työelämään ja yhteiskunnan toimintaan samalla omaa kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen” (Kotouttamislaki 1999). Erityisesti tulisi kiinnittää huomiota kotoutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa maahanmuuttajanuoriin, jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle. Kotoutumisella liikunnan kautta tarkoitetaan sitä, että maahanmuuttajat voivat osallistua liikuntatoimintaan samalla tavalla kuin muut Suomessa asuvat. Kotouttaminen voi olla liikunnan konkreettista harrastamista fyysisen hyvinvoinnin vuoksi, mutta erityisesti sitä voidaan käyttää edistämään maahanmuuttajien osallisuutta, työllisyyttä ja sosiaalisten suhteiden kehittymistä. (Opetusvirasto 2010, 7-14.)

Maahanmuuttajataustaisilla lapsilla ja nuorilla on suurempi riski syrjäytyä Suomessa. Nuoren elämään vaikuttavat sekä vanhempien kulttuuri, oma omaksuttu identiteetti ja kulttuuri sekä suomalainen kulttuuri. Suomalainen koulujärjestelmä on suuressa roolissa vahvistamassa lasten ja nuorten yhdenvertaisuutta. (Reivinen 2013, 226–232.)

Maahanmuuttaneiden ohjauksessa on todennäköistä, että kulttuurisen eroavaisuudet tulevat esille. Geert ja Jan Gert Hofsteden mallissa kulttuurien eroja ja samankaltaisuuksia voi selittää alueella, etnisyydellä, uskonnolla, sukupuoliella, sukupolvella ja sosiaaliluokalla. Näihin liittyy ja näistä johtuen kulttuurieroja on nähtävissä muun muassa valtaetäisyydessä, yksilöllisyydessä, yhteisöllisyydessä, epävarmuuden välttämässä sekä aikakäsityksessä. Valtaetäisyys tarkoittaa sitä, kuinka tasa-arvoinen kulttuuri on kansalaisten ja sukupuolten kesken sekä suhteessa päättäviin elimiin. Yhteisöllisyyden korostuminen näkyy köyhien maiden tavassa kokoontua yhteen, koska se luo turvaa. Mitä vauraampi valtio on, sitä yksilöllisempi se yleensä on. Epävarmuuden välttämisen kulttuureissa säädetään tiukkoja lakeja ja esimerkiksi opiskelumaaailmassa on vain yksi oikea vastaus, joilla pyritään kontrolloimaan isoa ryhmään ja välttämään epävarmuutta. Kulttuurien aikakäsitys jakautuu niin kutsuttujen minuuttiaikataulujen kulttuureihin, jossa määräävät tiukat aikataulut sekä loputtoman ajan kulttuureihin, jossa aika nähdään loputtomana ja jatkumona. (Mandalios ym 2011, 42–52.)

Monikulttuurinen ohjaus eroaa normaalista liikunnanohjaustyöstä merkittävästi. Maahanmuuttajien arvot, taustat, taidot, uskomuksensa, perinteensä, kieli, arvostamansa tiedot ja toimintatapansa eroavat kantasuomalaisen tavoista sekä muiden maahanmuuttaneiden tavoista. Jokainen yksilö kantaa omaa kulttuurista perintönsä kuin myös omia yksilöllisiä ajatuksiansa ja periaatteitansa. Monikulttuurinen ohjaus edellyttää sitä, että ohjaaja on itse tietoinen omasta kulttuuritaustastansa sekä kulttuurierojen merkityksestä toisesta kulttuurista tulevien kotoutumiseen ja osallistumiseen ohjauksessa. Monikulttuurisessa ohjauk-

sessä tulisi keskittyä voimaannuttamiseen, luottamuksen syntymiseen, kieleen, ei-kielelliseen viestintään sekä kuuntelemiseen. (Mandalios ym 2011, 32–33.)

Luontoavusteisen kotoutuksen kautta maahanmuuttajat saavat tietoa suomalaisesta luonnosta ja sitä koskevista velvollisuuksista ja oikeuksista. Luontoon tutustumalla maahanmuuttajat pääsevät käsiksi suomalaiseen kulttuuriin, tapoihin ja arvoihin. (Innokylä 2014.)

Viimeisen kerran teemat ovat olennaisimpia opiskelijoille tulevan asiakasryhmän kannalta. Halusimme kahdella ensimmäisellä kerralla alustaa opiskelijoille toteutuskerroille tulevat sisällölliset asiat ja jättää eniten aikaa asiakasryhmän erityispiirteisiin tutustumiseen. Kerta on vahvasti asennekasvatusta, jossa kohdataan omia ennakkoluuloja asiakasryhmää kohtaan, haetaan ymmärrystä ja käydään läpi erikoistilanteita, joita asiakasryhmän kanssa voi tulla vastaan. Kerta valmistaa turvallisessa ympäristössä kohtaamaan uuden asiakasryhmän ja vastaamaan sen tuomiin haasteisiin.

3 Pohdinta

3.1 Luotettavuus ja hyödynnettävyys

Opinnäytetyössä on käytetty kohtalaisesti lähteitä ja saavutettu akateemisella tasolla painettuun tekstiin perustuva luotettavuus. Kuitenkin, jos opinnäytetyön teoriaosuus olisi rakennettu laajempaan lähdekirjallisuuteen ja julkaisuihin perustuen sekä käytetty laajasti rinnakkaislähteitä sen luotettavuus olisi saatu nostettua entisestään.

Opinnäytetyö on tehty vahvassa yhteistyössä tilaajan Suomen Urheiluopiston ja Mun juttu – Meidän tulevaisuus hankkeen projektipäällikön Anna Lappalaisen kanssa. Se on tuotettu suoraan käyttöön syyskuussa 2016 toteutettavaan osatoteutukseen ja sen hyöty on kiistaton toteutuksen kannalta. Lisäksi opinnäytetyö jää Suomen Urheiluopiston ja Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hankkeen käyttöön samankaltaisten projektien toteutukseen.

Opinnäytetyössä ei ole määritelty tutkimuskysymyksiä, koska kyseessä on toiminnallinen opinnäytetyö. Tämän vuoksi tutkimuskysymyksiin vastausten luotettavuutta ei voida arvioida. Opinnäytetyön toiminnallisen osan hyödynnettävyyttä voidaan kuitenkin arvioida tilaajalta saadun palautteen mukaan.

Anna Lappalaisen palaute opinnäytetyön tuotoksena olleesta koulutuskokonaisuudesta oli hyvä ja koulutuskokonaisuus oli onnistunut opinnäytetyön tuotoksen pohjalta. Lappalainen kuvaili tuotosta hienosti suunnitelluksi ja valmiiksi kokonaisuudeksi, josta kaikki materiaalit löytyivät helposti ja tarvittavat välineet olivat listattuina koulutuksen vetäjälle selkeästi. Valmiin ohjeistuksen ansiosta ohjaaminen oli ollut helppoa. Sisältö oli ollut monipuolisesti teoriaa ja käytäntöä, joka sopii hyvin ammattikoulutaustaiselle opiskelijalle.

Harjoitteet olivat kokonaisuudessaan olleet Lappalaisen mielestä toimivia ja opiskelijoiden ymmärrystä sekä tietotasoa lisääviä. Lappalainen kuvaili harjoituksia ajatuksia herättäviksi ja mainitsi erityisesti teemat luontosuhteesta ja suomalaisen luontokulttuurista sekä maahanmuutosta.

Lappalainen antoi palautetta, että toiminnallinen ulkona tehtävä työskentely ja sisällä tehtävä teoriatyöskentely oli hyvässä suhteessa toisiinsa ja edistää vireyden ylläpitoa.

Jotkut harjoituksista olivat olleet liian vaikeita opiskelijoiden ymmärrettäviksi, kuten Yhteiskunnassa -pelin sääntöjä (liite 7). Harjoitusten kuvauksia olisi voinut tarkentaa ja tehdä

näin ymmärrettävimmiksi. Koulutuksessa olisi myös saanut olla enemmän teoriaa syrjäytymisteemaan liittyen. Tätä mietittiin jo koulutusta luodessa ja pohdittiin, että miten saada laaja ja vaikea aihekokonaisuus kohtamaan tarvittava teoriatausta ja toimiva toiminnallinen kokonaisuus.

Täydennyksenä koulutuksessa olisi voinut olla vielä kierrätys ja -ympäristöteemaan liittyviä harjoitteita. Näitä ei kuitenkaan saatu sisällytettyä opinnäytetyöhön tulleeeseen sisältöön vaan annoin Lappalaiselle opinnäytetyön ulkopuolella lähteitä, joista voisi tietoa ja toiminnallisia harjoitteita hakea.

Lappalaisen mukaan kokonaisuus oli miellyttävä ohjata ja että kouluttaja oppi itsekin uutta. Lähdemerkinnät jokaisen koulutuksen lopussa olivat hyviä, joista sai paljon koulutusta tukevaa tietoa.

Opinnäytetyön lopullinen hyödynnettävyys jää kuitenkin lopulta toisten tutkittavaksi, koska koulutuskokonaisuuden todellista hyödynnettävyyttä ei tutkita tässä opinnäytetyössä. Opinnäytetyö on kuitenkin jo ennen julkaisuaan poikanut kaksi koulutustilaisuutta, joissa koulutuskokonaisuuden opetusperiaatteita ja -menetelmiä on testattu käytännössä.

Suomen Urheiluopiston opettajille tarkoitettussa ”Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen” -koulutuksessa kokeiltiin 15.8.2016 toteutukseen tarkoitettuja opetusmenetelmiä ja ne todettiin toimiviksi. Tämän pohjalta saadun palautteen ja omien huomioideni mukaisesti muokattiin koulutuskokonaisuutta ja sen toimivuus kokeillaan Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hankkeen toimijoille järjestettävässä Monikulttuurisen ryhmän ohjaus- koulutuksessa 26.8.2016.

3.2 Eettiset näkökohdat

Opinnäytetyössä ei ole tutkimuksen tekoon liittyviä eettisiä ongelmia, joten toteutukseen ei ole tarvinnut pyytää tutkimuslupia. Koulutuksen toteutuksessa Suomen Urheiluopiston opiskelijoilta kerätään Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hankkeen kannalta tärkeä osallistumis- ja palautelomake, jotka hankkeen tutkija käyttää omassa tutkimuksessaan. Kuitenkaan näidenkään käyttö ei suoranaisesti vaikuta opinnäytetyöni eettisiin näkökohtiin.

Opinnäytetyössä otan kantaa kouluttajan valitsemiin opetusmenetelmiin ja niiden käyttöön tottumuksen pohjalta. Olen pyrkinyt työssäni valitsemaan mahdollisimman monipuolisia sisältöjä koulutuskokonaisuuteen, mutta tiedostan, että oma mieltymykseni toiminnallisten

menetelmien käyttöön näkyy opinnäytetyön tuotoksessa. Pyrin kuitenkin haastamaan jatkuvasti omaa ajattelua ja tutustumaan uusiin näkökulmiin.

Opinnäytetyöprosessissa olen tehnyt jatkuvaa yhteistyötä Anna Lappalaisen kanssa sekä pyrkinyt tekemään kaikki ratkaisuni läpinäkyviksi työn tilaajalle.

3.3 Yhteenveto ja johtopäätökset sekä jatkotutkimusehdotukset

Opinnäytetyön tuotoksena syntyi kolmen koulutuskerran kokonaisuus materiaaleineen. Opinnäytetyön raportissa sitä käsitellään vetoketjuperiaatteella, jossa esitellään koulutuksen teemat ja menetelmät sekä niihin johtaneet valinnat nivottuna opetusperiaatteisiin ja -menetelmiin. Liitteistä löytyy opinnäytetyön lopullinen tuotos.

Opinnäytetyössä olisi voinut käyttää laajemmin lähteitä ja näin työstä olisi tullut akateemisesti luotettavampi ja pätevämpi. Lähteiden niukka käyttö rajaa opinnäytetyön luotettavuuden pienelle alueelle. Lähteet oli valittu suositusten mukaan hyväksi havaituilta tekijöiltä, mutta se ei silti vähennä työn tekijän mahdollisuutta laajentaa lähdekirjallisuutta ja saada näin uusia näkökulmia työhön.

Opinnäytetyö palveli laajasti työn tilaajaa ja sen tuotokseen on oltu tyytyväisiä. Tätä on edeltänyt tiivis ja vahva yhteistyö tilaajan kanssa, jolla on varmistettu se, että tuotoksesta tulee toimiva kokonaisuus, johon tilaaja voi luottaa.

Opinnäytetyön rajaaminen valikoitui käsittelemään opettamista ja koulutuksen luomista. Toinen mahdollinen tapa olisi ollut käsitellä koulutuksen sisältöjä ja perehtyä lähemmin suomalaiseen luontokulttuuriin, maahanmuuttoon tai monikulttuurisuuteen. Näihin aiheisiin perehtyessä opinnäytetyöstä olisi tullut teoriaosuudellisesti hyvin laaja kokonaisuus ja siltikin sisältö olisi mitä luultavimmin jäänyt pintapuoliseksi. Jos tähän rajaukseen olisi päädytty, koulutuksen toimivuus ei olisi ollut samaa luokkaa kuin nyt. Samalla taas, kun teoriaosuus rajattiin koskemaan koulutuksen teknistä toteutusta, ei toteutuksen sisällöissä päästy kovin syvälle aiheiden teorioissa. Tämä oli kuitenkin oikea valinta, koska opiskelijat ovat ammattikoululaisia ja tärkeämpää on herättää ajatus, joka kasvaa elämän edetessä suuremmaksi. Tällöin opiskelijoilla on mahdollisuus ottaa asiasta enemmän selvää. Samalla koulutus on toiminut kasvatuksellisenä ja toivottavasti edesauttaa suvaitsevaa, mutta kriittistä ajattelua.

Koulutuksen aikataulu oli hyvin tiukka ja siihen sisällytettävät aiheet suuria. Tämä puoltaa myös opinnäytetyön teorian rajaamista koskemaan koulutuksen ja opetuksen suunnittelun

teorioita. Opiskelijoille oli tärkeää saada perustiedot aiheista, mutta ajan puitteissa niitä ei olisi saatu vietyä syvemmälle. Tämän vuoksi tehokkaksiin opetusperiaatteisiin ja -menetelmiin perehtyminen oli tärkeämpää.

Työ on tehty suoraan Lappalaiselle. Tässä koulutuskokonaisuudessa se toimii hyvin, koska Lappalainen tuntee opinnäytetyön tyypin sekä siihen vaikuttaneet tekijät. Hän on myös itse motivoitunut opettajana ottamaan selvää taustatekijöistä ja ymmärtää, että ulkopuolinen henkilö ei voi antaa kaikkea tietoa näin laajaa kokonaisuutta varten. Työ on tarkoitettu myös laajempaa käyttöä varten Suomen Urheilupuolelle ja Muun juttu – Meidän Tulevaisuus -hankkeelle. Jotta työtä voi käyttää myös muissa toteutuksissa on kouluttajan oltava yhtä valveutunut ottamaan itsenäisesti laajemmassa mittakaavassa selvää koulutuksessa käsiteltävistä aiheista, koska ammattikorkeakoulutasoinen työ ei pysty akateemisesti vastaamaan kaikkiin kysymyksiin. Työstä puuttuu laaja lähdeluettelo sekä tutkimuksellinen osuus eri lähteiden välillä niiden oikeellisuudesta. Opinnäytetyö ei siis ole suoraan sovellettavissa vastaavia koulutuksia varten vaan tulevien kouluttajien täytyy olla itse valveutuneita ottamaan selvää aiheista.

Koulutuksen luomisessa on tärkeää, että kouluttaja hallitsee keskeiset käsitteet opetusperiaatteista sekä opetusmenetelmistä. Tämän lisäksi kouluttajan tulee ymmärtää erilaisia menetelmiä, kuinka ne saadaan tukemaan toisiaan ja kuinka niitä pystyy soveltamaan moneen eri aiheeseen ja alaan. Kouluttajan täytyy olla tietoinen omista mukavuusrajoistaan ja kyetä puskemaan itseään näiden rajojen ulkopuolelle kehittyäkseen jatkossakin kouluttajana ja pitääkseen koulutukset opiskelijoille inspiroivina ja innostavina.

Jatkotutkimusehdotuksena esitän Nuorilta nuorille – Suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutuksen vaikuttavuuden arviointia sekä toteutuksen toimivuutta. Koulutuksen vaikuttavuuden arviointi voi olla haasteellista, koska vaikutukset tulevat esiin vasta pitkän ajan kuluessa. Toteutuksen toimivuutta voisi tutkia esimerkiksi kysely- tai haastattelututkimuksella koulutukseen osallistuneilta opiskelijoilta, toteutukseen osallistuneilta asiakkailta tai koulutuksen ja toteutuksen vastuhenkilöiltä Anna Lappalaiselta.

Raportin lähteet

Finlex, 1999. Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotamisesta. Luettavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990493>. Luettu 20.8.2016

Innokylä 2014. Luontoavusteinen kotoutuminen. Luettavissa: <https://www.innokyla.fi/web/malli1062783>. Luettu 27.7.2016.

Kotouttamislaki 1999. Finlex. Lakimaahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta. Luettavissa. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990493>. Luettu: 26.7.2016.

Kangasniemi, J & Reitti, M. & Sillanpää-Reitti, T. 2009. Luonto- ja elämysliikunta. Koululiikuntaliitto. Opetushallitus. Helsinki

Kupias, P. 2001. Oppia opetusmenetelmistä. Helsinki: Educa-Instituutti Oy

Kupias, P. 2007. Kouluttajana kehittyminen. Palmenia. Helsinki.

Mandalios, M. & Nummela, S. & Roininen, E & Sipilä, J. 2011. Matkalla Suomessa, Maahanmuuttanut ohjauksella kotoutumaan. Helsingin aikuisopisto. Helsinki.

Metsäpelto, J. 2010. Luontoliikunnan opetus yläkoulussa ja lukiossa – opetusta edistävät ja rajoittavat tekijät. Liikuntapedagogiikan Pro Gradu -tutkielma. Liikuntatieteiden laitos Jyväskylän Yliopisto. Jyväskylä.

Mun juttu – Meidän tulevaisuus. Hankehakemus. Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Nieminen, H. & Kivijärvi, A. & Toivikko, K. 2015. Kiertoteitä. Maahan muuttaneet nuoret yhteiskunnallisten esteiden edessä. Into Kustannus. Helsinki

Opetushallitus 1994. Kasvit – elävää kulttuuriamme. Luettavissa: <http://www03.edu.fi/oppimateriaalit/kasvikulttuuri/index.htm>. Luettu 27.7.2016

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010. Kehittämishjelma maahanmuuttajien kotouttamiseksi liikunnan avulla. Luettavissa:

<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/tr16.pdf?lang=fi>. Luettu 27.7.2016.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016a. Ammatillinen koulutus. Luettavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattillinen_koulutus/?lang=fi. Luettu 13.9.2016.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2011: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattillinen_koulutus/opiskelu_ja_tutkinnot/?lang=fi

OutwardBound Finland. Elämyspedagogiikka. Luettavissa: <http://www.outwardbound.fi/outward-bound/elamyspedagogiikka>. Luettu 18.8.2016.

Pulkkinen, Anu. Elämyspedagoginen ohjaaminen – tiivistelmä. Luettavissa: http://www.outwardbound.fi/tiedostot/Kirjallisuus/EP_tiivistelma.pdf. Luettu 4.11.2016.

Rauste – Von Wright, M., Von Wright, J. & Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus. Sanoma Pro. Helsinki.

Reivinen, J. & Vähäkylä, L. 2013. Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten syrjäytyminen ja hyvinvointi. Gaudeamus Oy. Helsinki.

Seikkailukasvatus.fi. Mitä on seikkailukasvatus? Luettavissa: <http://www.seikkailukasvatus.fi/binary/file/-/id/30/fid/436>. Luettu 18.8.2016.

Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry, Seta ry, Suomen Lukiolaisten Liitto SLL ry, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf. 2013. Älä oletta – Normit nurin! Seta ry. Helsinki

Taskinen, S. 2001. ”Huono ennuste” Mitä on lasten ja nuorten syrjäytyminen?. Stakes. Helsinki.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2016. Kotouttaminen. Maahanmuutto kasvaa. Luettavissa: http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/kotouttaminen/kotouttamistyon_tauustaa/maahanmuutto_kasvaa_ja_monipuolistuu. Luettu 26.7.2016

Valtioneuvosto, 2015. Hallituksen maahanmuuttopoliittiset toimenpiteet. Luettavissa: <http://valtioneuvosto.fi/documents/10616/334517/Hallituksen+maahanmuuttopoliittiset+toimenpiteet/186046e8-46c7-450c-98cf-45b2e2d19c2c>. Luettu 21.8.2016.

Vuorinen, I. 2001. Tuhat tapaa opettaa. Kirjatalo Resurssi. Tampere.

Liitteiden lähteet

Helsingin Sanomat, 2014. Jokamiehen oikeudet. Luettavissa:
<http://www.hs.fi/kotimaa/a1404707096314>. Luettu 19.8.2016.

Independent. World. Europe. Luettavissa:
<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/refugee-crisis-father-photographed-crying-with-children-in-kos-has-reached-germany-10490745.html>. Luettu: 19.8.2016

Ilta-Sanomat. Ulkomaat. Luettavissa:
http://www.iltalehti.fi/ulkomaat/2015021219184991_ul.shtml. Luettu 19.8.2016

Maahanmuuttovirasto 2015a. Maahanmuuttoviraston myöntämät ensimmäiset oleskeluluvat ja Suomen kansalaisuuden saaneet 2015. Luettavissa:
http://www.migri.fi/download/64996_Tilastograafit_2015_valmis.pdf?f16571bcde6cd388.
Luettu 26.7.2016.

Maahanmuuttovirasto 2015b. Sanasto. Luettavissa:
http://www.migri.fi/medialle/sanasto#M_fi. Luettu 9.8.2016.

Maahanmuuttovirasto, 2016. Suomen kansalaisuus. Luettavissa:
http://www.migri.fi/suomen_kansalaisuus. Luettu: 13.8.2016.

Markkinointi ja mainonta. Vuoden lehtikuvat. Luettavissa:
<http://www.marmai.fi/uutiset/vuoden-lehtikuva-on-heidi-piironen-ottama-potretti-6269958>.
Luettu: 19.8.2016

Mandalios, M. & Nummela, S. & Roininen, E & Sipilä, J. 2011. Matkalla Suomessa, Maahanmuuttanut ohjauksella kotoutumaan. Helsingin aikuisopisto. Helsinki.

Parasta Lapsille ry. Instagram. Luettavissa:
http://www.imgrum.net/user/parastalapsille/1384736785/1292609853290485773_1384736785. Luettu 19.8.2016.

Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry, Seta ry, Suomen Lukiolaisten Liitto SLL ry, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf. 2013. Älä oleta – Normit nurin! Seta ry. Helsinki

Suomen pakolaisapu, 2016. Sanasto. Luettavissa:
<http://pakolaisapu.fi/pakolaisuus/sanasto/>. Luettu: 20.8.2016

Suomen YK-liitto. Koulutus ja oppimateriaalit . Luettavissa:
http://www.ykliitto.fi/kouluttaa/empatiatehtavat_alakouluille. Luettu: 19.8.2016.

Tuunanen, P. & Tarasti, M. & Rautiainen, A. Suomen ympäristö 2012. Jokamiehen oikeudet ja toimiminen toisen alueella. Lainsäädäntö ja hyviä käytänteitä. Ympäristöministeriö. Helsinki.

Vapaa Sivistystyö, 2016. Käsitteitä. Luettavissa:
<http://www.sivistystyo.fi/index.php?k=13964>. Luettu: 13.8.2016.

Voima 2015. Somalit vastaan kytät. Verkkojulkaisu:
<http://uusi.voima.fi/artikkeli/2015/somalit-vastaan-kytat/>. Luettu 19.8.2016.

Yle Uutiset 2014. Kulttuuri. Luettavissa:
http://yle.fi/uutiset/suomalainen_valokuvaaja_tallentaa_syyrian_pakolaisten_ahdinkoa/7223529. Luettu 19.8.2016.

Liitteet

Liite 1. Koulutussuunnitelma 1

Mun juttu – Meidän tulevaisuus:

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi

Kouluttajalle tueksi

Koulutuskokonaisuus 1

Koulutuksen tavoite:

Opiskelija hahmottaa koulutuksen ja toteutuksen kokonaisuutena sekä roolinsa tässä kokonaisuudessa. Opiskelija kykenee asettamaan itselleen henkilökohtaisia ammatillisia tavoitteita.

Opiskelija ymmärtää syrjäytymisen käsitteen, siihen johtavat syyt ja yhteiskunnan merkityksen syrjäytymisen ehkäisijänä.

Opiskelija ymmärtää eron luontoliikunnan ja luonnon käyttämisen kasvatuksessa välillä.

Koulutuksen kesto:
3 tuntia

Aiheet:

- Hankkeen ja osatoteutuksen esittely
- Aikataulun jako ja tavoitteiden asettaminen
- Syrjäytyminen
- Luonto ja kasvatus
- Palaute

Merkitykset:

Opetusmenetelmä: S=sanallinen ilmaisu, K=kuullinen ilmaisu, M=musiikillinen ilmaisu, T=toiminnallinen ilmaisu, D=draamallinen ilmaisu

K/A: K= konkreettinen, A=abstrakti

I/D: I= induktiivinen, D = deduktiivinen

Vireys ja aktiivointi: V=hyvä vireys kellonajasta tms riippuen

„Ä=älyllinen aktiivointi, äly, ymmärrys, ajattelevinen (uusien asioiden tiedostaminen,

ongelmanratkaisu),E= elämyksellinen aktiivointi, tunne, kokemus, asenteet (asenteen muutos, ajattelu, kokemuksellinen käsittely, runsas vuorovaikutus),

T=toiminnallinen aktiivointi, toiminta, harjoittelu (taitojen harjoittelu)

Dynaaminen rakenne: O=orientoituminen, lämmittely, motivaation herättäminen, A=puretaan ja aktivoidutaan työskentelyyn,

K= kootaan se, mitä ollaan opittu, L= lepo ja mietiskely

Opetuksen tavoite: Tiedon ja ymmärryksen tavoitteet, asenteiden ja kokemusten tavoitteet, taitojen ja valmiuksien tavoitteet.

Mitä	Miten: kouluttaja, ryhmä, pienryhmä	Kesto	Tavoite	Opetusmenetelmä	Materiaalit	K/A	I/D	Vuorovaikutus	Vireys ja aktiivointi	Dynaaminen rakenne	Opetuksen tavoite
Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hanke	Kouluttaja frontaali	5min	Opiskelija tietää mistä hankkeesta on kyse	S = luento	PowerPoint: Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hanke	A	D	Kouluttajajohtoista, vuorovaikutuksessa kasvoikkain, oppija kuuntelee	V + Ä	O	Tieto ja ymmärrys
Nuorilta nuorille – Suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutus ja toteutus	Kouluttaja frontaali	5min	Opiskelija tietää mistä osatoteutuksessa on kyse	S = luento	PowerPoint: Koulutus ja toteutus	A	D	Kouluttajajohtoista, vuorovaikutuksessa kasvoikkain, oppija kuuntelee	V + Ä	O	Tieto ja ymmärrys
Toteutuksen aikataulu	Kouluttaja frontaali + ryhmäkeskustelu	5min	Opiskelija ymmärtää koulutuksen ja toteutuksen aikataulun,	S= luento + keskustelu	PowerPoint: Koulutus ja toteutus + Jaettava materiaali: Aikataulu	K	I	Kouluttajajohtoista, mahdollisuus keskusteluun	V + Ä	O	Tieto ja ymmärrys
Toteutuksen tavoitteet	Kouluttaja frontaali + itsenäinen työskentely	10min	mahdollisuus keskusteluun	S = luento + keskustelu + kirjoittaminen yksilötyöskentelyssä	PowerPoint: Koulutus ja toteutus + Jaettava materiaali: Tavoitteet	K	I	Yleiset tavoitteet kouluttajajohtoisesti, omat tavoitteet yksilötyöskentelynä	V + Ä	O	Tieto ja ymmärrys
Syrjäytyminen	Kouluttaja frontaali	2min	Lyhyt orientaatio aiheeseen, kerrotaan koulutuksen ensimmäinen teema	S = luento	PowerPoint	A	D	Kouluttajajohtoista vuorovaikutuksessa kasvoikkain, oppija kuuntelee	Ä + E	O	Tieto ja ymmärrys
Yhteiskunnassa - peli	Ryhmässä, kouluttaja ohjaa	10min	Ajattelun herättäminen, opiskelija pystyy samaistumaan erilaisiin elämäntilanteisiin ja oppimaan ja ymmärtämään tämän kautta erilaisia ihmisiä	D = kokemus, ajattelun herättäminen, asettuminen toisen rooliin	Roollapussut ja valmiit kysymykset	K	D	Kouluttaja ohjaa, ryhmä leikkii	E	A	Asenteet ja kokemus
Yhteiskunnassa - peli purku	Ryhmäkeskustelu	10min	Opiskelija syventää keskustelun ja purun kautta leikin kautta oppimaansa	S = keskustelu	Purukysymykset (Syrjäytymisen PP)	K	I	Kouluttaja ohjaa keskustelua, esittää kysymyksiä, ryhmä keskustele kysymysten pohjalta	E	K	Tieto ja ymmärrys
Älä ole! – normit nurin! - opetusmateriaalin tapaukset	Ryhmätyöskentely	15 min	Opiskelija oppii tapaukset kertomusten kautta syrjäytymisen syyt ja seuraukset sekä relienssin.	S = lukeminen ja kirjoittaminen, tapaukset kertomukset	Kertomukset	K	D	Ryhmätyöskentelyä tarinoiden parissa	Ä	A	Asenteet ja kokemus
Kertomusten purku	Ryhmäkeskustelu	15 min	Opiskelija syventää keskustelun ja purun kautta tarinosta oppimaansa.	S = keskustelu	Purukysymykset (Syrjäytymisen PP)	K	I	Kouluttaja ohjaa keskustelua, esittää kysymyksiä, ryhmä keskustele kysymysten pohjalta	Ä	A	Tieto ja ymmärrys
Syrjäytyminen luento: teeman yhteenveto	Kouluttaja, frontaali	10min	Opiskelija pohtii kouluttajan johdolla, miten liikunnalla voi vaikuttaa	S = luento	PowerPoint	K	D	Kouluttajajohtoista vuorovaikutuksessa kasvoikkain, oppija kuuntelee	Ä	K	Tieto ja ymmärrys
			syrjäytymisen ehkäisyyn ja hoitoon, yhteenveto								

Tauko		15min								L	
Luonto ja kasvatus											
Luonto ja kasvatus- taulukko	Ryhmätyöskentely	15min	Opiskelija ymmärtää luonnon ja kasvatuksen yhteyden ja miten luontoa voidaan käyttää kasvatustehtävissä	S= opiskelijat tutkivat luonnon ja kasvatuksen sanastoa, K=opiskelijat valmistavat valmiin taulukon, kuvallisen tuotoksen	Valmis taulukko ja siihen kuuluvat käsite- ja sanaluskat	K	D	Kouluttaja ohjaa tehtävään, ryhmä työskentelee vuorovaikutuksessa keskenään	Ä	O+A	Tieto ja ymmärrys
Luonto ja kasvatus- taulukko: purku ja yhteenveto	Ryhmäkeskustelu	10 min	Opiskelijaa syventää keskustelun ja purun kautta oppimaansa.	S = keskustelu	Purukysymykset	K	I	Kouluttaja ohjaa keskustelua, esittää kysymyksiä, ryhmä keskustelee kysymysten pohjalta	Ä	K	Tieto ja ymmärrys
Luonto ja kasvatus: keksikää leikki	Pienryhmätyöskentely	45min	Opiskelija harjoittelee leikin kautta, kuinka voi itse kehittää luontoon ja kasvatukseen liittyviä leikkejä ja pelejä	T = taitojen harjoittelu	Materiaalit leikkien keksimiseen	K	I	Pienryhmätyöskentely, esittäminen toisille ryhmille	T	A	Taidot ja valmiudet
Purku ja teeman koonti	Ryhmäkeskustelu	10min	Opiskelijaa syventää keskustelun ja purun kautta oppimaansa.	S = keskustelu	Purukysymykset	K	I	Kouluttaja ohjaa keskustelua, esittää kysymyksiä, ryhmä keskustelee kysymysten pohjalta	Ä	K	Tieto ja ymmärrys
Palaute	Yksilötyöskentely	10min	Opiskelijat palauttavat mielinsä kerralla opitut asiat ja arvioivat niitä omin tavoitteisiinsa nähden	S = kirjallinen palautteen täyttö	Palautelomakkeet	K	I	Henkilökohtainen työskentely, ei vuorovaikutusta	Ä	K	Tieto ja ymmärrys

Liite 2. Koulutuskokonaisuus 1: Kouluttajalle tueksi -materiaali

Mun juttu – Meidän tulevaisuus:

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi

Kouluttajalle tueksi

Koulutuskokonaisuus 1

Koulutuksen kesto:

3 tuntia

Koulutuksen tavoite:

Opiskelija hahmottaa koulutuksen ja toteutuksen kokonaisuutena sekä roolinsa tässä kokonaisuudessa. Opiskelija kykenee asettamaan itselleen henkilökohtaisia ammatillisia tavoitteita.

Opiskelija ymmärtää syrjäytymisen käsitteen, siihen johtavat syyt ja yhteiskunnan merkityksen syrjäytymisen ehkäisijänä.

Opiskelija ymmärtää eron luontoliikunnan ja luonnon käyttämisen kasvatustyössä välillä.

Aiheet:

- Hankkeen ja osatoteutuksen esittely
- Aikataulun jako ja tavoitteiden asettaminen
- Syrjäytyminen
- Luonto ja kasvatusta
- Palaute

Tälle kerralle tarvitset mukaan:

1. PowerPoint: Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hanke
2. PowerPoint: Nuorilta nuorille – Suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutus ja toteutus
3. Jaettava materiaali: Toteutuksen aikataulu
4. Jaettava materiaali: Toteutuksen tavoitteet
5. PowerPoint: Syrjäytyminen
6. Yhteiskunnassa -peli
7. Älä ole! – normit nurin! -opetusmateriaalin tapauskertomukset
8. Luonto ja kasvatusta -taulukko
9. Kyniä ja paperia
10. Leikin tekoon kuuluvat vapaavalintaiset materiaalit
11. Palautekyselylomakkeet

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Osa 1: Hankkeen ja osatoteutuksen esittely Aikataulun jako ja tavoitteiden asettaminen

Kesto: 30min

Paikka: Luentosali / luokkahuone

Tavoite:

- Opiskelija tuntee hankkeen ja osatoteutuksen
- Opiskelija ymmärtää osatoteutuksen kokonaisuuden ja oman roolinsa kokonaisuudessa
- Opiskelija ymmärtää hankkeen ja osatoteutuksen tavoitteet
- Opiskelija asettaa omat henkilökohtaiset tavoitteensa omalle oppimisellensa

Materiaalit:

- PowerPoint: Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hanke
- PowerPoint: Nuorilta nuorille – Suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutus ja toteutus
- Jaettava materiaali: Toteutuksen aikataulu
- Jaettava materiaali: Toteutuksen tavoitteet

Kulku:

1. PowerPoint: Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hanke, 5 min:
 - Kouluttaja esittelee hankkeen opiskelijoille
2. PowerPoint: Nuorilta nuorille – Suomalainen luontokulttuuri tutuksi koulutus ja toteutus, 20 min:
 - Kouluttaja esittelee hankkeen osatoteutuksen opiskelijoille
 - Kouluttaja esittelee osatoteutuksen aikataulun ja jakaa paperisen dokumentin aikataulusta opiskelijoille
 - Kouluttaja esittelee osatoteutuksen tavoitteet ja jakaa niistä opiskelijoille paperisen dokumentin
 - opiskelijat asettavat itselleen henkilökohtaiset tavoitteet jaetun dokumentin tälle varatuille riveille

**Kouluttajan omat
muistiinpanot:**

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Osa 2: Syrjäytyminen

Kesto: 60min

Paikka: Luentosali / luokkahuone

Tavoite:

- Opiskelija oppii, mitä syrjäytyminen käsitteenä tarkoittaa
- Opiskelija ymmärtää syrjäytymiseen johtavia tekijöitä ja sen seurauksia
- Opiskelija ymmärtää yksilön, yhteiskunnan ja liikunnan merkityksen syrjäytymisen ehkäisyssä ja hoidossa

Materiaalit:

- PowerPoint: Syrjäytyminen
- Yhteiskunnassa -peli: roolilaput, pelin kysymykset
- Älä oleta – normit nurin! -opetusmateriaalin tapauskertomukset

Kulku:

1. PowerPoint: Syrjäytyminen:
Kouluttaja kertoo aiheena olevan syrjäytyminen ja avaa syrjäytymisen määritelmän
2. Yhteiskunnassa -peli, 10 min peli + 10 min purku
 - Osallistajat asettuvat riviin vierekkäin niin, että heillä on runsaasti tilaa astua askelia eteenpäin. Jaa osallistujille **Koulutuskokonaisuus 1** -materiaaleista löytyvät **Yhteiskunnassa -pelin roolit**. Anna ohjeeksi, että osallistajat lukevat paperissa olevan identiteetin itsenäisesti, sisäistävät sen, eivätkä kerro muille osallistujille kuvitteellista identiteettiään. Varmista, että kaikki ovat ymmärtäneet mitä paperissa lukee.

Lue **Koulutuskokonaisuus 1** -materiaaleista löytyvät **Yhteiskunnassa -pelin väittämät** ääneen.

**Kouluttajan omat
muistiinpanot:**

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Jos osallistuja pystyy vastaamaan väittämään ”on kohdallani totta”, hän astuu yhden askeleen eteenpäin. Jos osallistuja pystyy vastaamaan väittämään ”ei ole kohdallani totta”, hän jää seisomaan paikalleen.

- Purku: pyydä osallistujia jäämään paikalleen.

Pelin purkukysymyksen löytyvät

Koulutuskokonaisuus 1 -materiaaleista

”Syrjäytyminen” PowerPointista ja ne laitetaan opiskelijoille näkyville pelin päätyttyä. Keskustelkaa purkukysymyksistä opiskelijoiden kanssa.

- 3. Älä oleta – normit nurin! -opetusmateriaalin tapauskertomukset 30min:
 - Ryhmä jaetaan 2-3 hengen ryhmiin
 - Opiskelijoille jaetaan **Koulutuskokonaisuus 1 - materiaaleista** löytyvät **Älä oleta – normit nurin! - opetusmateriaalien kertomukset**
 - Ryhmät lukevat kertomukset ja pohtivat ryhmässä Syrjäytyminen PowerPointista löytyviä kysymyksiä:
 - Puretaan tapauskertomukset ryhmässä kaikille
 - ryhmät kertovat vuorotellen omasta tapauskertomuksestaan ja kertovat omat johtopäätöksensä
- 4. PowerPoint: Syrjäytyminen, 10min
 - Yhteenvedo tehtävistä ja keskustelusta

Kouluttajan omat muistiinpanot:

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Osa 3: Luonto ja kasvatus

Kesto: 60min

Paikka: Ulkona luonnossa

Tavoite:

- opiskelija ymmärtää eron luontoliikunnan ja luonnon käyttämisen kasvatustyössä välillä
- opiskelija saa suoria esimerkkejä ja työvälineitä osatoteutuksen tekemiseen asiakasryhmän kanssa
- opiskelijat oppivat käyttämään omaa luovuuttaan ja luomaan uutta ohjauksen suunnittelussa

Materiaalit:

- Luonto ja kasvatus -taulukko, purkukysymykset
- Kyniä ja paperia
- Leikin tekoon kuuluvat materiaalit

Kulku:

1. Luonto ja kasvatus -taulukko, 20 min:
 - Kouluttaja asettaa laminoidut sanaliuskat maahan sekä esittelee taulukon, jotka löytyvät **Koulutuskokonaisuus 1** -materiaaleista nimellä **Luonto ja kasvatus -taulukko**
 - Taulukossa on jaettu kohdat: "Mikä?", "Missä?", "Miten?", "Kenelle?" ja "Miksi?". Opiskelijoiden tehtävä on asettaa sanaliuskat yhdessä oikean kysymyssanan alle.
 - Osa sanoista on **tummennettu**. Kun kaikki sanat on saatu paikoilleen, opiskelijat jaetaan 2-3 hengen ryhmiin ja he käyttävät esimerkiksi älypuhelimiaan etsiäkseen kuvauksen tummennetulle sanalla ja kirjoittavat sen tyhjälle paperille. Yksi sana / ryhmä. Paperi asetetaan sanan viereen taulukkoon.
 - Käydään kouluttajajohtoisesti läpi, onko taulukko aseteltu oikein ja keskustellaan purkukysymysten kautta luonnosta kasvattajana. Purkukysymykset löytyvät **Koulutuskokonaisuus 1** -materiaaleista nimellä **Luonto ja kasvatus -taulukko**.

**Kouluttajan omat
muistiinpanot:**

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

2. Leikin teko, 45min

- opiskelijat jaetaan 3 ryhmään (3-4 henkeä kussakin ryhmässä)
- opettaja jakaa jokaiselle ryhmälle neljä välinettä, joista kaksi perusvälineitä liikunnaohjauksessa ja kaksi luonnonmateriaaleja
 - jaettavat materiaalit esimerkiksi:
 - köysi
 - keppejä
 - pallo
 - tötsiä
 - käpyjä
 - vanteita
 - kiviä
 - mitä tahansa muuta varastosta, ympäristöstä tai luonnosta löytyvää
- ryhmät kehittelevät yhdessä leikin, johon kaikki muut osallistuvat
- Purkukysymykset:
 - miltä leikin teko tuntui?
 - miltä leikkiin osallistuminen tuntui?
 - oliko tehtävän aikana tai leikissä kyse enemmän luontoliikunnasta vai luonnosta kasvatuksen välineenä?

Kouluttajan omat muistiinpanot:

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Osa 4: Palaute

Kesto: 10min

Tavoite:

- opiskelijat palauttavat mieliinsä kerralla opitut asiat ja arvioivat niitä omiin tavoitteisiinsa nähden
- kerätään palaute kouluttajalle koulutuksen sisällöstä

Materiaalit:

- palautekyselylomakkeet

Kulku:

- kouluttaja kerää jokaiselta opiskelijalta henkilökohtaisen kirjallisen palautteen palautelomakkeella

**Kouluttajan omat
muistiinpanot:**

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Lähteet ja materiaalia kouluttajalle:

Kangasniemi, J & Reitti, M. & Sillanpää-Reitti, T. 2009. Luonto- ja elämysliikunta. Koululiikuntaliitto. Opetushallitus. Helsinki

OutwardBound Finland. Elämyspedagogiikka. Verkojulkaisu. Luettavissa: <http://www.outwardbound.fi/outward-bound/elamyspedagogiikka>. Luettu 18.8.2016.

Reivinen, J. & Vähäkylä, L. 2013. Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten syrjäytyminen ja hyvinvointi. Gaudeamus Oy. Helsinki.

Seikkailukasvatus.fi. Mitä on seikkailukasvatus? Verkojulkaisu. Luettavissa: <http://www.seikkailukasvatus.fi/binary/file/-/id/30/fid/436>. Luettu 18.8.2016.

Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry, Seta ry, Suomen Lukiolaisten Liitto SLL ry, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf. 2013. Älä oleta – Normit nurin! Seta ry. Helsinki

Taskinen, S. 2001. "Huono ennuste" Mitä on lasten ja nuorten syrjäytyminen?. Stakes.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Liite 3. Koulutuskokonaisuus 1, jaettavat materiaalit: aikataulu

Mun juttu – meidän tulevaisuus Nuorilta nuorille - Suomalainen luontokulttuuri tutuksi

Aikataulu ja sisällöt:

Koulutus ja suunnittelu:

Ensimmäinen koulutuskerta: **ti 30.8 klo 12.30-15.30**

- Mun juttu-hanke
- Syrjäytyminen
- Luonto ja kasvatus

Toinen koulutuskerta: **ke 31.8 klo 8.30-11.30**

- Luontoliikunta
- Jokamiehen oikeudet
- Suomalainen luontokulttuuri

Kolmas koulutuskerta: **ti 6.9 klo 8.30-11.30**

- Maahanmuuttajat
- Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen
- Toteutuspäivien suunnittelun ja ohjauksen tehtävänanto

Ensimmäinen suunnittelukerta: **ke 14.9 klo 8.30-11.30**

- Ohjaussuunnittelun läpikäynti

Toinen suunnittelukerta: **ti 20.9 klo 8.30-11.30**

- Ohjaussuunnittelun läpikäynti

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Toteutukset asiakasryhmän kanssa:

Ensimmäinen toteutus ti **27.9 klo 9-15**

- Vaellus, nuotioruokailu, vuodenajat, suomalaisen luonnon erityispiirteet
- **klo 15-16.30** Purkukeskustelut ja seuraavan kerran suunnittelu

Toinen toteutus ti **4.10 klo 9-15.**

- Kickbike, nuotioruokailu, jokamiehenoikeudet.
- **klo 15-16.30** Purkukeskustelut ja seuraavan kerran suunnittelu

Kolmas päivä ti **11.10 klo 9-15.**

- Melonta, nuotioruokailu, ympäristötietous ja kierrätys.
- **klo 15-16.30** Purkukeskustelut ja seuraavan kerran suunnittelu

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Mun juttu – meidän tulevaisuus

Nuorilta nuorille

- Suomalainen luontokulttuuri tutuksi

Opiskelijoiden tavoitteet:

- Oppia uusia ammatillisia taitoja
- Kehittää tietämystään jokamiehenoikeuksista, ympäristötietoudesta, kierrätyksestä sekä suomalaisen luonnon erityispiirteistä
- Ymmärtää omaa suhdettaan suomalaiseen luontoon
- Projektitaidot: projektin suunnittelu, toteutus sekä ohjausharjoittelu
- Tutustua uuteen kohderyhmään ja sen kanssa työskentely
- Ymmärtää erilaisia kulttuureja
- Omat henkilökohtaiset tavoitteet, kirjoita viivoille:
 - _____
 - _____
 - _____
 - _____
 - _____

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Opiskelijoiden tehtävät toteutuskertojen suunnittelussa:

- Aikataulukus: mitä, missä, milloin
- Roolitus: kuka tekee, mitä tekee ja miten tekee (miksi tekee)
- Toiminnallisten harjoitusten, pelien, leikkien ym. suunnittelu ja ohjaus
- Toiminnan suunnittelu: eri luontoliikuntalajien ohjaussuunnitelma, lajitaitojen opetus
- Jokamiehen oikeudet, ympäristötietous, vuodenajat: teemojen haltuunotto ja ohjaussuunnitelma, kuinka asiat opetetaan kohderyhmälle
- Liikkumisreittien suunnittelu: jokainen ohjaaja tietää, mihin ollaan menossa (kartat ja reittien tsekkaus etukäteen)
- Tilojen varaus, tilan valmistelu (esim. nuotion sytyttäminen)
- Väline/varustelistat: kaikille osallistujille varattu tarvittavat välineet, missä ne ovat ohjelman alkaessa, välineiden käytön ohjeistus
- Ruokailut ja juomavesi: ostopolistojen teko ja palautukset Annalle

Kestävä kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

**Mun juttu – Meidän tulevaisuus:
Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi
Palautelomake**

Mitä ajattelet seuraavista väittämistä? Ympyröi sopiva vaihtoehto

Nimi:	Päivä:
Olen oppinut koulutuskerralla jotain uutta tiedollista esim. oppinut uusia teorioita tai saanut uutta tietoa.	😊 😊 😐 😞 😞
Mitä:	
Olen oppinut koulutuskerralla jotain uutta taidollista.	😊 😊 😐 😞 😞
Mitä:	
Pystyn hyödyntämään oppimaani tulevassa toteutuksessa ja ohjaustilanteissa.	😊 😊 😐 😞 😞
Miten:	
Olen oppinut tuntemaan itseäni paremmin.	😊 😊 😐 😞 😞
Miten:	

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Luottamus omiin kykyihin on kasvanut.	
Miten? Miksi?	
Koulutus on vahvistanut ammatillista osaamistani.	
Miten?	
Koulutus ovat selkiyttänyt tulevaisuuden suunnitelmiani, (esim. ammatinvalinta tai opiskelemaan hakeutuminen).	
Miten?	
Mikä oli erityisen hyvää koulutuksessa:	
Olisitko jättänyt jotakin pois koulutuksesta:	
Vapaa sana:	

Liite 5. Koulutuskokonaisuus 1, materiaalit: PowerPoint 1

Mun juttu- meidän tulevaisuus-hanke

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi

Koulutus ja toteutus

22.8.2016

Kestävä kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European union Euroopan unioni

Nuorilta nuorille –
Suomalainen luontokulttuuri tutuksi

- Mun juttu – Meidän tulevaisuus –hankkeen Suomen Urheilupuiston osatoteutus
- Toimeksianto: Vihreä ja esteetön luontoympäristö
 - Teemoina suomalainen luonto, suomalainen luontokulttuuri
 - Sosiaalinen ja kulttuurinen esteettömyys
 - Monikulttuurinen ohjaus
- Kulku:
 - Kolme koulutuskerta
 - Kaksi suunnittelukertaa
 - Kolme ohjaukselta asiakasryhmälle: Koulutuskeskus Salpausken Valma-luokan opiskelijat

Kestävä kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European union Euroopan unioni

Nuorilta nuorille –
Suomalainen luontokulttuuri tutuksi

Koulutus

- Syrjäytyminen
- Luonto ja kasvatus
- Luontoliikunta
- Suomalainen luontokulttuuri
- Maahanmuuttajat
- Monikulttuurinen ohjaus

Kestävä kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European union Euroopan unioni

Nuorilta nuorille –
Suomalainen luontokulttuuri tutuksi

Toteutus

- Luonnossa liikkuminen ja ruokailu
- Vuodenajat
- Suomalaisen luonnon erityispiirteet
- Jokamiehenoikeudet
- Ympäristötietous ja kierrätys

Kestävä kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European union Euroopan unioni

Nuorilta nuorille –
Suomalainen luontokulttuuri tutuksi

Aikataulu

- Ensimmäinen koulutuskerta: **ti 30.8 klo 12.30-15.30**
 - Mun juttu-hanke
 - Syrjäytyminen
 - Luonto ja kasvatus
- Toinen koulutuskerta: **ke 31.8 klo 8.30-11.30**
 - Luontoliikunta
 - Jokamiehenoikeudet
 - Suomalainen luontokulttuuri
- Kolmas koulutuskerta: **ti 6.9 klo 8.30-11.30**
 - Maahanmuuttajat
 - Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen
 - Toteutuspäivien suunnittelu ja ohjauksen tehtävänänto

Kestävä kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European union Euroopan unioni

Nuorilta nuorille –
Suomalainen luontokulttuuri tutuksi

Aikataulu

- Ensimmäinen suunnittelukerta: **ke 14.9 klo 8.30-11.30**
 - Ohjaussuunnittelun läpikäynti
- Toinen suunnittelukerta: **ti 20.9 klo 8.30-11.30**
 - Ohjaussuunnittelun läpikäynti
 - Konkreettiset valmistelut: varusteet yms.

Kestävä kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European union Euroopan unioni

Nuorilta nuorille – Suomalainen luontokulttuuri tutuksi Aikataulu

Toteutukset asiakasryhmän kanssa:

- Ensimmäinen toteutus ti 27.9 klo 9-15
 - Vaellus, nuotioruokailu, vuodenajat, suomalaisen luonnon erityispiirteet
 - klo 15-16.30 Purkukeskustelut ja seuraavan kerran suunnittelu
- Toinen toteutus ti 4.10 klo 9-15.
 - Kickbike, nuotioruokailu, jokamiehenoikeudet.
 - klo 15-16.30 Purkukeskustelut ja seuraavan kerran suunnittelu
- Kolmas päivä ti 11.10 klo 9-15.
 - Melonta, nuotioruokailu, ympäristötietous ja kierrätys
 - klo 15-16.30 Purkukeskustelut ja seuraavan kerran suunnittelu

7 Etunimi Sukunimi

22.8.2018

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
European Union
Europäische Union

Nuorilta nuorille – Suomalainen luontokulttuuri tutuksi Opiskelijoiden tehtävät

• **Opiskelijoiden tehtävät ohjaukskojen suunnittelussa:**

- Aikatauluus: mitä, missä, milloin
- Ohjeidenannon suunnittelu, roolitus: kuka tekee, mitä tekee ja miten tekee (miksi tekee)
- Tutustumisharjoitusten suunnittelu: jokaiselle kerralle tarkka suunnitelma tutustumisaikeista: kuinka monta milläkin ohjaukskerralla, leikkien säännöt selväksi kaikille ohjaajille, kuka ohjaa + aima pari varaleikkiä takataskussa, jota voi käyttää tilanteessa kuin tilanteessa
- Aktiviteettien suunnittelu: eri luontoliikuntalajien ohjauksuunnitelma, lajitaltojen opetus
- Jokamiehenoikeudet, ympäristötietous, vuodenajat: teemojen haltuunotto ja ohjauksuunnitelma, kuinka asiat opetetaan kohderyhmälle
- Liikkumisreittien suunnittelu: jokainen ohjaaja tietää, mihin oltiin menossa (kartat ja reittien tsekkaus etukäteen)
- Tilojen varaus, tilan valmistelu (esim. nuotion sytyttäminen)
- Väline/varustelistat: kaikille osallistujille varattu tarvittavat välineet, missä ne ovat ohjelman alkaessa, välineiden käytön ohjeistus, varustelista osallistujille: mitä tarvitsevat kun tulevat Vierumäelle, palautus Annalle
- Ruokailut ja juomavesi: ostoslistojen teko ja palautukset Annalle

8 Etunimi Sukunimi

22.8.2018

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
European Union
Europäische Union

Nuorilta nuorille – Suomalainen luontokulttuuri tutuksi Tavoitteet

- Oppia uusia ammatillisia taitoja
- Kehittää tietämystään jokamiehenoikeuksista, ympäristötietoudesta, kierrätyksestä sekä suomalaisen luonnon erityispiirteistä
- Ymmärtää omaa suhdettaan suomalaiseen luontoon
- Projektitaidot: projektin suunnittelu, toteutus sekä ohjausharjoittelu
- Tutustua uuteen kohderyhmään ja sen kanssa työskentely
- Ymmärtää erilaisia kulttuureja
- Jokaisen henkilökohtaiset tavoitteet

9 Etunimi Sukunimi

22.8.2018

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
European Union
Europäische Union

Liite 6. Koulutuskokonaisuus 1, materiaalit: PowerPoint 2

Mun juttu-meidän tulevaisuus-hanke
Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi

Syrjäytyminen

22.8.2016

KESTÄVÄÄ KASVUA JA TYÖTÄ -OHJELMA

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European unioni Euroopan unionin logo

2 Etunimi Sukunimi 22.8.2016

Syrjäytyminen

"Huono-osaisuuden kasaantuminen niin, että ihminen ei puutteellisen koulutuksen, työttömyyden ja erilaisten elämänhallinnan ongelmien vuoksi osallistu yhteiskunnan toimintaan."

KESTÄVÄÄ KASVUA JA TYÖTÄ -OHJELMA

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European unioni Euroopan unionin logo

3 Etunimi Sukunimi 22.8.2016

Yhteiskunnassa –peli

- Purkukysymykset
 - Kuka olet?
 - Miksi seisot sillä kohdalla?
 - Olivatko jotkut kysymykset toistuvasti esteenä? Mitkä? Miksi?

KESTÄVÄÄ KASVUA JA TYÖTÄ -OHJELMA

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European unioni Euroopan unionin logo

4 Etunimi Sukunimi 22.8.2016

Tapauskertomukset

- Purkukysymykset:
 - Mitkä ovat syyt, että henkilö oli syrjäytynyt?
 - Mitkä ovat olleet seuraamukset?
 - Miten tilanne on ratkennut? Miksi?
 - Voisiko tilanne olla toinen? Miksi?
 - Voisiko liikunnalla ehkäistä syrjäytymistä? Miten?
 - Voiko liikunnalla hoitaa syrjäytymistä? Miten?

KESTÄVÄÄ KASVUA JA TYÖTÄ -OHJELMA

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European unioni Euroopan unionin logo

5 Etunimi Sukunimi 22.8.2016

Syrjäytyminen

- Syrjäytymisellä monia syitä mm:
 - Ulkoinen erillaisuus
 - Sairaudet ja vammat
 - Työttömyys, kouluttamattomuus
 - Elämänhallinnalliset ongelmat
 - Köyhyys
 - "periytyminen"
- Ei automaattista, vaikka omaisi kaikki alustavat mahdollisuudet syrjäytymiseen
 - Yksilön oma kyky kohdata vaikeita asioita
- Nuorten syrjäytymistä ehkäistään yhteiskunnan tukitoimilla
 - Tarjoamalla turvallinen kasvuympäristö = esim. tarvittaessa lastensuojelu
 - Kulttuurin ja käytänteiden opetus = kaikille tarjottava opetusvelvollisuus
 - Lait, jotka takaavat lapsen ja nuoren oikeudet
 - Kaikille tarjottavat palvelut
 - Tulosiirrot = esim. opintotuki, lapsilisät ym

KESTÄVÄÄ KASVUA JA TYÖTÄ -OHJELMA

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European unioni Euroopan unionin logo

6 Etunimi Sukunimi 22.8.2016

Lähteet

- Taskinen, S. 2001. "Huono ennuste" Mitä on lasten ja nuorten syrjäytyminen?. Stakes. Helsinki.
- Reivinen, J. & Vähäkylä, L. 2013. Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten syrjäytyminen ja hyvinvointi. Gaudeamus Oy. Helsinki.

KESTÄVÄÄ KASVUA JA TYÖTÄ -OHJELMA

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European unioni Euroopan unionin logo

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi

Koulutuskokonaisuus 1, Materiaalit

Yhteiskunnassa -peli

Väittämät:

Astu askel eteenpäin, jos väittäjä on hahmosi kohdalla totta:

1. Pyhäpäiväsi on aina merkattu punaisella värillä kalenteriin.
2. Loppukuusta sinulla on vielä rahaa.
3. Kukaan ei ole selittänyt kiukkuisuuttasi kuukautisilla.
4. Mahdollisuutesi saada töitä eivät ole huonommat nimesi takia.
5. Äidinkieltäsi, uskontoasi ja kulttuuriasi arvostetaan yhteiskunnassasi.
6. Voit matkustaa minne haluat ilman, että sinun pitää selvittää onko bussi, juna tai lentokone esteetön.
7. Et pelkää sitä, että poliisi pysäyttäisi sinut.
8. Kukaan ei ole kommentoinut seksuaalista suuntautumistasi tai sukupuoltasi halventavasti.
9. Ihmiset eivät juuri koskaan vilkuile sinua epäluuloisesti kadulla.
10. Kukaan ei ole kysynyt sinulta, mistä sinä oikeasti olet kotoisin.
11. Sinulla ei ole ollut taloudellisia vaikeuksia.
12. Tulit tähän rakennukseen ilman, että sinun piti miettiä rappusia tai kynnyksiä.
13. Sinua ei pelota iltaisin, kun olet kaupungilla.
14. Sinusta tuntuu, että ihmiset kuuntelevat sinua ja ottavat mielipiteesi vakavasti.
15. Kotisi lähellä on nuorisotalo, jossa työntekijät puhuvat äidinkieltäsi.
16. Voit kävellä kadulla käsi kädessä rakkaasi kanssa ilman, että kukaan ihmettelee.
17. Sinun on helppo löytää yhteiskunnallista tietoa äidinkielelläsi.
18. Sinun ei tarvitse jännittää, jos kuljet ison miesjoukon ohitse yöllä.
19. Sinusta tuntuu, että ihmiset kuuntelevat sinua ja ottavat mielipiteesi vakavasti.
20. Voit asioida viranomaisten luona ilman tulkkia.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

21. Joka päivä voit lukea sanomalehdistä menestyneistä ihmisistä, joilla on sama ihonväri kuin sinulla
22. Sinun ei tarvitse etsiä tarjouksessa olevia ruokia kaupasta.
23. Vanhempasi ja opettajasi saavat sinut tuntemaan, että sinusta voi tulla mitä tahansa.
24. Kukaan ei ole työtellyt sinua.
25. Sinun ei tarvitse huolehtia, että sukupuolen takia palkkasi olisi pienempi kuin työkavereittesi.
26. Sinun ei ole koskaan tarvinnut kertoa sukulaisillesi seksuaalisesta suuntautumisestasi.

Lähteenä kysymyksiin on käytetty:

Älä oleta - Normit nurin! Opetusmateriaali toisen asteen koulutukseen. Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry, Seta ry, Suomen Lukiolaisten Liitto SLL ry, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf, Seta ry. 2013

Roolit:

1. Olet 22-vuotias hetero liikuntaneuvojaopiskelijamies, pärjät hyvin koulussa ja tykkäät harrastaa liikuntaa kavereidesi kanssa. Haaveissasi on päästä jatko-opiskelemaan liikuntaa.
2. Nimesi on Muhammad Abdullah, olet 25-vuotias suomalainen kauppakorkeakoulussa opiskeleva heteromies, äitisi ja isäsi ovat lähtöisin Somaliasta, uskonnoltasi olet muslimi.
3. Olet Yasir, 7-vuotias koululainen Pakistanista. Olet tullut Suomeen 6 kk sitten ja käyt koulua valmistavalla luokalla. Puhut ainoastaan Pastua.
4. Olet Ryan, 20-vuotias heteromies Australiasta. Ihosi on vaalea. Tulit opiskelemaan liikuntaa Jyväskylän Yliopistoon.

Kestävä kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

5. Olet syntymätön vauva äitisi kohdussa. Äitisi Haleema on tullut Suomeen 4 kk sitten ja asuu vastaanottokeskuksessa Vääksyssä.
6. Olet 28-vuotias Katja. Seksuaalisuudeltasi olet homo. Pelaat vapaa-ajallasi sulkapalloa ja haaveilet pääsystä Teknilliseen korkeakouluun.
7. Olet 17-vuotias heteronainen. Liikut lopun elämäsi pyörätuolilla auto-onnettomuuden takia. Haaveilet näyttelijän urasta.
8. Olet Khadijo 15 –vuotias tyttö. Olet tullut Suomeen 4 –vuotiaana Eritreasta, puhut Suomea toisena äidinkielenä. Käytät välillä hijabia, mutta välillä se jää pois. Haet opiskelemaan autoalaa.
9. Olet Laura, 20 –vuotias heteronainen. Opiskelet liikunnanohjaajaksi. Sinulla on kaksisuuntainen mielialahäiriö.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

KERTOMUS

Ei tarvitse olla vahvempi kuin on

Olin 14-vuotias kun ensimmäisen kerran kirjoitin päiväkirjaani merkimmän kuolemaan liittyvistä ajatuksistani. Minua kiusattiin koko peruskoulun ajan. Jossain vaiheessa jatkuva nälviminen, ulossulkeminen ja tavaroiden varastelu murtaa ihmisen kuin ihmisen.

Mielenterveysoireet puhkeavat yleensä stressaavassa elämäntilanteessa. Teini-iässä ihminen rakentaa oma identiteettiään. Millainen minä olen? Kelpaanko minä sellaisena kuin olen?

Nuori peilaa itseään muihin ja on erityisen herkillä. Suurin osa mielenterveyshäiriöistä saa alkunsa nuoruudessa.

Oma sairastumiseni kehittyi hiipien ja huomaamatta. Vuosien erilaisuuden kokemukset ja yksinäisyyden tunteet jäivät. Vaikea sanoa koska oireet alkoivat. Ehdin sairastaa vuosia ennen kuin pääsin hoidon piiriin. En itsekään tiennyt mikä oli vialla. Kuvittelin oloni johtuvan siitä että olin ”vääränlainen” tai ”heikko”.

Onneksi kuitenkin sain 9. luokalla koulun ulkopuolelta ystäviä, joiden ansiosta selvisin peruskoulusta hengissä. Oli hui-

maava tunne kun oli kavereita. Ihmisiä, jotka pitivät minusta ja joiden seuraan kelpasin.

Lukion suvaitsevaisessa ympäristössä pääsin pois kuolestani ja muutuin jälleen sosiaalisesti ihmiseksi, joka olin ollut lapsena ennen koulun alkua.

Vaikka lukio oli helpottava kokemus, sairauteni vaikutti kuitenkin paljon. Sain paniikkikohtauksia ja mielialat heittelevivät ympäriinsä. Koulukiusaamiskokemukset olivat myös jättäneet syvät jäljet. Päässäni kaikuivat kaikki ilkeät sanat joita oli huudettu. Kiusaajien ilkkuminen oli muokannut oman sisäisen puheeni, joka nyt kiusaajien lailla soimasi minua lakkaamatta.

Myöhemmin pääsin terapiaan ja sain lääkityksen. Nykyään pystyn elämään ”normaalihkoa” elämää, vaikka stressaavat elämäntilanteet tuovat oireet usein takaisin pintaan.

Toipumiseni olisi varmaankin tapahtunut paljon nopeammin, jos en olisi hävennyt sairauttani niin paljon. Yhteiskunnassamme on paljon ennakkoluuloja

”Suurin osa mielenterveyshäiriöistä saa alkunsa nuoruudessa.”

mielenterveyskuntoutujista. Meitä ei haluta asumaan ”normaalien ihmisten” naapuriin, ja meidät leimataan hulluiksi. Olen kuullut pohdittavan, että ”voiko niiden kanssa edes puhua?”. Meidät toisetetaan ”niiksi”.

Tunteita pelätään. On ehkä helpompaa ajatella, että tämän kaltaiset ongelmat tapahtuvat jossain muualla ja muille ihmisille. Kuitenkin kuka tahansa voi sairastua. Jokaisen perheestä tai lähipiiristä löytyy joku, jolla on esimerkiksi masennus, paniikkihäiriö, skitsofrenia tai kaksisuuntainen mielialahäiriö.

Näistä asioista pitäisi kouluissakin olla paremmin tietoa. Mielenterveysongelmat eivät ole häpeä. Monet meistä ovat niitä, jotka ovat yrittäneet olla vahvoja liian pitkään ja omalla kustannuksellaan yrittävät olla niin kuin muut.

Joka päivä neljä alle 30-vuotiaasta nuorta jää työkyvyttömyyseläkkeelle mielenterveysongelmien takia. Luku saataisiin varmasti alhaisemmaksi lisäämällä tietoa, puuttamalla asioihin aikaisemmin ja joustamalla kouluissa sekä työpaikoilla.

Mielenterveysongelmista kärsivä nuori

tarvitsee koululta joustoa. Ei ole mahdollista pärjätä samalla tavalla koulussa luokkatovereiden kanssa, jos esimerkiksi masennuksen takia pääsee hätiin tuskin sängystä ylös tai lääkityksen takia nukahtelee tunneilla. Oppilaalle tulee väkisin enemmän poissaoloja eikä hän ehkä pysty palauttamaan kotitehtäviä ajallaan. Jos koulu ei näissä asioissa auta nuorta, putoaa tämä helposti keltasta ja sieltä on todella vaikeaa kivuta takaisin kyytiin.

Näistä asioista on pystyttävä puhumaan. En enää suostu häpeämään itseäni. Myös minun elämälläni on arvo. Vaikka ihminen ei pystyisikään opiskelemaan tai käymään töissä, myös hän on arvokas ja oikeutettu hyvään elämään.

***Vella Laiho** toimii nuoriso-ohjaaja oppisopimusoppilana Leikkiväki ry:ssä.*

Sori vaan kaverit, mutta olen somali

Olen somali, muslimi, maahanmuuttaja ja pakolainen. Nämä identiteetit ovat osa minua. Toivoisin silti ettei minun tarvitsisi olla puolestamassa taustaani koko ajan.

Interkulttuurisista lähtökohdista tulevalle nuorelle Suomi on paikka, jossa hänen minuutensa kyseenalaistetaan jatkuvasti. Interkulttuuriset nuoret joutuvat kulttuuritaustansa tai muiden syiden takia palloilemaan usean todellisuuden välillä.

Meidän on ollut pakko miettiä toimintamalleja moniin asioihin omin päin, eikä ympärillä ole aina ollut samassa tilanteessa olevia nuoria tai aikuisia. Sujuva liikkuminen kulttuurien välillä ei synny helposti.

Jossain vaiheessa sitä havahtuu siihen, ettei olekaan samanlainen kuin muut. Kaupunki ei ole esteetön tila muiden ennakkoluulojen takia. Sinulla voi esimerkiksi olla ihan eri asenne alkoholiin kuin ystäväsi. Ystäväsi sanoo, ettei voi näyttäytyä kanssasi keskustassa, kun mummo ei ymmärtäisi. Huomaat että venäläiset ja virolaiset nuoret oppivat nopeasti piilottamaan osan itsestään. Kotikieltä käy-

tetään vain omassa porukassa, ei koskaan julkisesti ja nimi suomalaistuu kavereiden suussa.

Nuori on kuin kameleontti, joka pyrkii pakon edessä assimilaatioon. Itsensä kieltäminen ei ole kuitenkaan tervettä.

Monilla lapsilla herääminen tähän tilanteeseen tapahtuu jo varhaisessa vaiheessa. Joskus lapsi on koulunsa tai luokkansa ainoa näkyvästi erilainen. Näkyvästi erilainen tarkoittaa sitä, ettei täytyä asetettua suomalaisuuden normia.

Suomalaisuuden normeista ilmeisin on vaalea ulkonäkö. Minut toiseutetaan jatkuvasti hyvin monella tavalla, ensisijaisesti ulkonäön kautta. Ulkonäön erilaista korostetaan ylettömästi, keuhataan ”eurooppalaisia” piirteitä ja kehoitetaan näyttämään vähemmän afrikkaiselta tai muslimilta.

Nuorilla pitäisi olla mahdollisuus muodostaa omaa sosiaalinen identiteettinsä niistä aineksista mitkä ovat heille läheisimpiä. Siksi on tärkeää purkaa olemassa olevia normistoja ja negatiivisia asioita, joita eri kulttuuritaustoihin liitetään.

”Suomalaiseksi ei voi tulla, mutta siihen pitäisi kuitenkin jatkuvasti pyrkiä.”

Ympäristö sulkee tietyiltä ihmisryhmiltä, ja myös minulta, mahdollisuuden olla suomalainen. Opettajana olemistani on kyseenalaistettu. On kysytty miten voin toimia opettajana suomalaisille lapsille, kun en ole aito suomalainen. Opettajankoulutuslaitos on minulle ollut homogeneisen suomalaisuuden viimeisimpiä linnakkeita.

Suomalainen en siis voi olla, mutta ihmisillä on valmiit ennakkoluulot siitä mitä voin olla. Minun on sovittava käsitykseen siitä millainen on afrikkalainen, pakolainen, maahanmuuttaja tai muslimi. Kokemuksesta tiedän, että nämä kaikki määreet ja niihin liitetyt negatiiviset asiat tiivistyvät sanaan somali. Somali on syrjäytynyt, alistettu, varas, raiskaaja, taakka, sossupummi ja islamistimerirosvo.

Olen yleensä somali kaikesta määrittelystä huolimatta. Sitä tekopyhyttä en niele kun minulle tullaan sanomaan, että olen ”hyvä somali”. Minusta etsitään uhria, joka on rohkeasti kääntänyt omalle ryhmälle selkänsä, jotta voisi olla jotain muuta. Sori vaan kaverit, mutta olen

somali – ja myös paljon muuta.

Surullista on myös se, että suomalaiseksi ei voi tulla, mutta siihen pitäisi kuitenkin jatkuvasti pyrkiä. On asioita joita suomalaiset liittävät suomalaisuuteen kuten puhdas luonto, rehtiys ja itsenäisyys. Miksi kukaan ei haluaisi pyrkiä kohti näitä arvoja?

Valitettavasti suomalaisuus näyttyy eri tavalla muille. Suomalaisuudesta välittyy näköalattomuus, alkoholismi, sulkeutuneisuus, ylimielisyys ja holhoavuus. Miten voi silloin olettaa, että joku jolla on valinnanvaraa ottaako vai eikö ottaa suomalaisuutta mukaan identiteettinsä rakennusaineeksi, valitsisi ottaa osaa tähän kansalliseen murhenäytelmään?

Jossain vaiheessa tajuaa, että vaikka kuinka käy sitä valkopesuprosessia läpi, niin ei tässä ole kukaan muuttumassa suomalaiseksi. Suomalaisuuden pitää ensin muuttua ja saada särmää, värejä ja variaatiota. Suomalaisuuden pitää edustaa jotain muuta kuin Elovenaa.

Interkulttuurisilla nuorilla on normien tuomien rajoitusten lisäksi myös paljon

mahdollisuuksia. Maiden rajat eivät sido heitä, kulttuurien välissä sukkuolominen on opittu, syntymälahjaksi on saatu useampi kieli ja sukulaisia löytyy useista eri maista.

Koulun pitäisi tukea nuoria oman sosiaalisen identiteetin rakentamisessa. Koulussa pitäisi purkaa suomalaisuuden kliseistä normistoa.

Identiteetin perusteet rakentuvat jo varhaislapsuudessa, mutta nuorena oman sosiaalisen identiteetin muodostumisesta tulee tietoinen prosessi. Ympäristön pitää olla suotuista, kannustava ja tarjota sille tarvittavat rakennusaineet.

Kansainvälisyyspäivät eivät ole mikään tapa ottaa huomioon interkulttuurisia oppilaita ja henkilökuntaa. Koulun ilmapiiriin pitää olla vapaampi ja moniarvoisempi.

Opinto-ohjaajan pitää tasapuolisesti kannustaa nuoria hakeutumaan alalle, joka heitä kiinnostaa. Opinto-ohjaajan tehtävä ei ole arvioida soveltuuko nuori tälle tai tuolle alalle kulttuuritaustansa vuoksi vaan taitojensa ja kiinnostuksensa mukaan. Usein opinto-ohjaajat ja opettajat suhtautuvat interkulttuurisiin nuoriin jopa vielä tavallista jyrkemmin sukupuoli-normatiivisesti.

Jokaisesta konfliktitilanteesta koulussa ei pidä tehdä kulttuurikysymystä. Että tekikö se Warda tuolla tavalla, koska on somali, muslimi tai mamu?

Tasaveroinen kollegiaasen hengen tulisi ulottua koko koulun henkilökuntaan oli talkkari sitten Ghanasta ja resurssiopettaja Somalimaasta.

Usein näiden normistojen ylläpitäjiä kouluissa ovat opettajat ja vanhemmat. Opettajan asenne nuoreen on merkittävää. Suhtautuuko opettaja säälisekaisen halveksien somalityttöön vai näkeekö hän tämän samanveroisena oppilaana muiden kanssa luokassa?

Viitsiikö opettaja opetella oppilaansa nimen lausumisen oikein? Panostetaanko

koulussa oman äidinkielen ja uskonnon opetuksen laatuun? Nostetaanko interkulttuurinen nuori aina oletetun kulttuuritaustansa edustajana parrasvaloihin, ei koskaan muulloin?

Nuorten pitäisi olla ylpeitä omasta taustastaan ja vallastaan määritellä itseään niin kuin kokevat olevansa. Olit sitten maahanmuuttaja, paluumuuttaja, pakolainen, adoptiolapsi tai vaihto-oppilas on sinulla samat oikeudet kuin muillakin nuorilla.

Warda Ahmed on kasvatustieteen ylioppilas ja nuorten vertaisryhmäohjaaja.

N
O
R
M
I
T

21

N
U
R
I
N

Onko sinulla poikaystävää?

Yläasteella homoseksuaalisuutta käsiteltiin aina poikkeuksena. Siitä keskusteltiin yhden ainoan herran terveystiedon tumilla, samalla kun sovitimme kondomeja kotoa tuotujen banaanien päälle.

Ääneenlausumaton ajatus luokkahuoneessa oli, että homoseksuaalisuutta on olemassa, mutta se on olemassa jossain kaukana, kuten televisiosarjoissa, baareissa ja lehdissä. Omassa koulussamme sitä ei ollut. Homoseksuaalisuudesta tuli näkyvätöntä, banaanit peitettiin kondomeilla ja me lähdimme koteihimme ilman, että olisimme ajatelleet asiaa enempää.

Opetuksessa homoseksuaalisuus kohdattiin aina erityistapauksena ja poikkeuksena heteronormin takia. Tämän normin mukaan kaikki ihmiset syntyvät joko naisiksi tai miehiksi ja ovat kiinnostuneita vain vastakkaisen sukupuolen edustajista. Lisäksi normiin kuuluu, että tytöt ovat feminiinisiä ja pojat maskuliinisia ja kaikki tämän ulkopuolella on jotain käsittämätöntä.

Konkreettinen esimerkki heteronormista on, kuinka minulta jatkuvasti, kysytään onko minulla poikaystävää. Kadulla minut luokitellaan todennäköisesti heteroksi, sillä ihmiset olettavat toisistaan asioita ja perustavat ne ennakkokäsityksiinsä.

Lukiassa kouluterveydenhoitaja kysyi

käytänkö ehkäisy pillereitä ja onko minulla poikaystävää. Kun vastasin kielteisesti molempiin hän hymyili ja vastasi: ”Älä huoli, ystäväiseni, kohta sinäkin saat poikaystävän.”

Tunsin oloni tyhmäksi ja hieman noloksi. Ainoa vaihtoehto mitä terveydenhoitaja keksi pillereiden ja poikaystävän puuttumiseen oli, että hankkisin itselleni poikaystävän.

Yläastevuoteni kondomibanaaniepisodeineen tapahtuivat useita vuosia sitten. Uskon, tai ainakin toivon, että asiat ovat edistyneet niiltä ajoilta.

Heteronormi koskettaa kaikkia, riippumatta ihmisen seksuaalisesta suuntautumisesta tai sukupuoli-identiteetistä. Se rakentaa muurin meidän ja muiden ympärille ja saa meidät uskomaan, että normi on sama asia kuin normaali.

Jos koulukilöykunta tuomitsee oppilaat, jotka huutavat vitun homoa koulussa, olisi tärkeää että he käsittelevät heteronormatiivisuutta myös terveystietotuntien ulkopuolella. Ettei aiheesta tulisi jotain, joka tunnin jälkeen laitetaan takaisin pulpettiin – tai kaappiin.

Edit Lindblad toimii Setan nuorisotoimikunnassa ja opiskelee journalismia Helsingin yliopistossa.

Kelaten kohti unelmia

Lukioikäisenä Amu Urhonen löysi vammaisten ihmisoikeusliikkeen ja ymmärsi, että vika olikin yhteiskunnassa.

Tietosanakirjassa luki, että ihminen on kahdella jalalla kävelevä nisäkäs. Ehkä siksi minut pakotettiin ”kävelemään” kyynänsauvoilla koko lapsuuteni. Se oli vaikeaa ja pelottavaa. En ole koskaan kävellyt oikeasti, mutta luulen, ettei se ollut kävelyä lainkaan.

Niinpä minusta ei ole koskaan tuntunut, että olisin joutunut pyörätuoliin, vaan päässyt. Liikkumisen helppous, nopeus ja vapaus oli niin mahtavaa, että en paljon välittänyt ympärilläni olevien ihmisten kehotuksista jatkaa kyynänsauvojen käyttöä. Olin löytänyt oman tapani liikkua.

Vielä jonkin aikaa tämän jälkeen ajattelin, että minussa on jotain vikaa, kun en osaa kävellä. Samaan tapaan jotkut häpeävät ujouttaan, homouttaan, tyttöytään tai jotain muuta ominaisuuttaan. Lukioikäisenä löysin vammaisten ihmisoikeusliikkeen ja ymmärsin, että vika onkin yhteiskunnassa. Ei siis ollutkaan

minun viallisuuttani, etten päässyt lukemaan lehtiä kirjastoon. Ongelma oli, ettei meidän koulussamme ollut hissiä.

Nykyään monet laitk lähtevät siitä, että yhteiskuntaa on suunniteltava ja muokattava niin, että kaikki ovat yhdenvertaisessa asemassa keskenään. Tarvittaessa se voi tarkoittaa myös henkilökohtaista avustajaa, viittomakielen tulkkia, tietokoneen pistekirjoitusnäyttöä tai muita palveluita ja apuvälineitä.

Valitettavasti kaikki ei aina toimi lakien hengen mukaisesti. Syrjintää esiintyy edelleen aivan liikaa. Joka vuosi pääsykokeiden aikaan kuulen tositarinoita vammaisista hakijoista, joille on ilmoitettu, etteivät he vammaisuutensa takia sovellu haluaansa koulutukseen. Väite ei yleensä ole lainkaan perusteltu. Useimmissa ammateissa voi toimia monissa erilaisissa tehtävissä. Vain harvoin vammaisuus estää ne kaikki. Tarvittaessa on mahdollista muokata työtiloja sopivammiksi ja hankkia apuvälineitä.

Kaikki eivät pääse edes pääsykokeisiin asti ennen kuin heidän ammatilliset haa-

”Lukioikäisenä löysin vammaisten ihmisoikeusliikkeen ja ymmärsin, että vika onkin yhteiskunnassa”

30

veensa tyrmätään. On erittäin tyypillistä, että opinto- ja ammatinvalinnanohjaajat sivuuttavat vammaisen ihmisen omat vahvuudet ja toiveet ja ehdottavat tiettyjä, vammaiselle sopiviksi katsomiaan ammatteja. Monet liikuntavammaiset onkin koulutettu merkonomeiksi toimiston peränurkkaan istumaan. Näkövammaisille ajatellaan sopivan korinpunojan ja hierojan ammatit.

Työhönsä tyytyväisimpiä ovat tietysti ne, jotka ovat seuranneet omia unelmiaan, vaikka se olisi vaatinut taistelua monia esteitä ja ennakkoluuloja vastaan. Tärkeintä on ollut löytää oma paikka työelämässä. Se on voinut olla ammatille tavanomainen tai erikoisempi. Vahva ammattitaito tuo varmuutta myös asiakkaille.

Minä olen ajautunut yliopisto-opintojen ohessa vammaisaktivistiksi ja -asian tuntijaksi. Näissä hommissa omakohtaisesta kokemuksesta on pelkästään hyötyä, mutta yksin se ei riitä. On pitänyt myös perehtyä ahkerasti lukemalla ja kuuntelemalla. On pitänyt opetella neuvottelemaan

enemmän tai vähemmän tiukasti. On pitänyt jankuttaa samoja asioita vuodesta toiseen ja huomata, etteivät ne aina silti etene. En vielä tiedä, onko tämä minun unelma-ammattini, mutta tällä hetkellä en voisi kuvitella juuri mitään parempaa. Minulla on haasteita, jatkuvasti uutta opittavaa ja ennen kaikkea hienoja ihmisiä ympärilläni.

Amu Urhonen on Kymys ry:n puheenjohtaja.

Liite 9. Koulutuskokonaisuus 1, materiaalit: Luonto ja kasvatus -taulukko

Luonto ja kasvatus -taulukko

Taulukko:

Mikä?	Missä?	Miten?	Kenelle?	Miksi?
Elämyspedagogiikka	Pihalla	Meloen	Nuorille	Itsetunnon vahvistamiseen
	Lähimetsässä	Pyöräillen	Aikuisille	Syrjäytymisen ehkäisyyn
	Puistikossa	Kiipeillen	Lapsille	Ryhmän toiminnan vahvistamiseen
Seikkailukasvatus	Järvellä	Vaeltaen	Kenelle vain	Minäkuvan vahvistamiseen
	Merellä	Nuotiolla ruokaa tehden		Voimaantumiseen ja uusien vahvuuksien löytämiseen
	Kalliolla			Elpymiseen
Luontokasvatus	Saaressa	Purjehtien		Virikkeiden tarjoamiseen
	Tunturissa	Marjastaen		Haastaa omille rajoille, motivoi muutokseen
	Korvessa	Suunnistaen		Saa uusia toimintamalleja
		Hiihtäen		Saa uusia rooleja
		Retkeillen		Tuottaa kokemuksia
		Ratsastaen		Oppia uutta
	Kalastaen			

Tummennettujen sanojen oikeat vastaukset:

Elämyspedagogiikka:

Annetaan yksilölle mahdollisuus kasvaa elämyksen kautta tukemalla hänen hyviä ominaisuuksiaan ja mahdollisuudella ylittää itsensä sekä poistua turvallisesti mukavuusalueelta. Jokaisella on oma henkilökohtainen mukavuusalueensa ja se määräytyy aikaisempien kokemusten kautta, esimerkiksi maahanmuuttajaryhmässä voi luontoon meneminen olla itsessään suuri ponnistus ja taas kalliokiipeilijä tarvitsee enemmän ärsykeitä kokeakseen elämyksen. (Outward Bound Finland.)

Seikkailukasvatus:

Ihmisen kehittyminen kokonaisvaltaisesti seikkailullisten toimintojen kautta, jotka on järjestetty turvallisesti, ohjatusti sekä tavoitteellisesti. Toiminta haastaa yksilön ylittämään rajojaan ja kokeilemaan uutta. Seikkailu muodostuu tapahtumasta, jonka lopputulos ei ole ennalta tiedossa, mutta on turvallisesti järjestetty. Turvallisesti järjestetty seikkailu tapahtuu turvallisen ympäristön ja ilmapiirin sekä selkeiden ohjeiden kautta. (Seikkailukasvatus.fi.)

Luontokasvatus:

Lisätään tietoja, taitoja ja valmiuksia eliympäristön suojelemiseksi sekä myönteisen asenteen kehittämiseksi. (Koululiikuntaliitto)

Syrjäytyminen:

Huono-osaisuuden kasaantuminen niin, että ihminen ei puutteellisen koulutuksen, työttömyyden tai erilaisten elämänhallinnan ongelmien vuoksi osallistu yhteiskunnan toimintaan.

Minäkuva

Yksilön kuva omasta itsestään onnistuneiden esimerkiksi elämysten kautta.

Voimaantuminen

Tunne siitä, että hallitsee asian tai tilanteen ja on kykenevä suoriutumaan itsenäisesti.

Purkukysymykset:

- mitä eroa on luontoliikunnalla ja liikunnan käyttämisellä kasvattajana?
- miksi luonto / seikkailua / elämystä käytetään kasvatuksen keinona? Hyödyt?
- mitä menetelmiä voidaan käyttää luonnossa kasvatuksen tukena? Miksi? Käykö kaikki kaikille?

Liite 10. Koulutussuunnitelma 2

Mun juttu – Meidän tulevaisuus:

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi

Kouluttajalle tueksi

Koulutuskokonaisuus 2

Koulutuksen tavoite:

Opiskelija ymmärtää luontoliikunnan ydintohtia ja osaa käyttää luontoympäristöä toiminnan ja toteutuksen järjestämiseen.

Opiskelija tuntee jokamiehenoikeudet.

Opiskelija ymmärtää suomalaisen luontokulttuurin erityispiirteet ja sen vaikutukset suomalaiseen kulttuuriin ja hänen henkilökohtaiseen luontoidenteettiin.

Opiskelija ymmärtää omaa luontosuhdettaan paremmin.

Koulutuksen kesto:
3 tuntia

Aiheet:

- Luontoliikunta
- Jokamiehenoikeudet
- Suomalainen luontokulttuuri
- Oma luontoidenteetti
- Palaute

Merkitykset:

Opetusmenetelmä: S=sanallinen ilmaisu, K=kuullinen ilmaisu, M=musiikillinen ilmaisu, T=toiminnallinen ilmaisu, D=draamallinen ilmaisu

K/A: K= konkreettinen, A=abstrakti

I/D: I= induktiivinen, D = deduktiivinen

Vireys ja aktiivointi: V=hyvä vireys kellonajasta tms riippuen

A=älyllinen aktiivointi, äly, ymmärrys, ajattelevainen (uusien asioiden tiedostaminen,

ongelmanratkaisu),E= elämyksellinen aktiivointi, tunne, kokemus, asenteet (asenteen muutos, ajattelu, kokemukseellinen käsittely, runsas vuorovaikutus),

T=toiminnallinen aktiivointi, toiminta, harjoittelu (taitojen harjoittelu)

Dynaaminen rakenne: O=orientoituminen, lämmittely, motivaation herättäminen, A=puretaan ja aktivoidutaan työskentelyyn,

K= kootaan se, mitä ollaan opittu, L= lepo ja mietiskely

Opetuksen tavoite: Tiedon ja ymmärryksen tavoitteet, asenteiden ja kokemusten tavoitteet, taitojen ja valmiuksien tavoitteet.

Mitä	Miten: kouluttaja, ryhmä, pienryhmä	Kesto	Tavoite	Opetusmenetelmä	Materiaalit	K/A	I/D	Vuorovaikutus	Vireys ja aktiivointi	Dynaaminen rakenne	Opetuksen tavoitte
Luontoliikunta											
Lämmittely: seuraaja johtajaa	Kouluttaja ohjaa, ryhmässä	7 min	Opiskelijoiden "lämmittely" ja orientoiminen työskentelyyn, koska seuraavat tehtävät vaativat luovuutta ja rohkeutta	T = toiminnallinen	-	K	I	Koko ryhmä vuorovaikutuksessa toistensa kanssa	V + T	O	Taidot ja valmiudet
Lämmittelyleikki / luontoliikuntaleikki: Väärinpäinpiilosta	Ryhmytyöskentely	10min	Opiskelijoille työskentelymalli, jota käyttää asiakasryhmän kanssa osatoteutuksessa. Luontoon tutustuminen leikin kautta.	T = toiminnallinen	-	K	I	Koko ryhmä vuorovaikutuksessa toistensa kanssa	T	A	Taidot ja valmiudet
Tuo minulle -leikki	Kouluttaja ohjaa, yksilötyöskentely	10min	Opiskelijoille työskentelymalli,	T = toiminnallinen	lista asioista, joita opiskelijoiden	K	I	Kouluttaja ohjaa, ryhmäläiset	V + T	A	Taidot ja valmiudet

			jota käyttää asiakasryhmän kanssa osatoteutuksessa. Luontoon tutustuminen leikin kautta.		täytyy luonnosta etsiä			toimivat itsenäisesti			
Taidenäyttely	2-3 hengen ryhmätyöskentely	15 min	Opiskelijoille työskentelymalli, jota käyttää asiakasryhmän kanssa osatoteutuksessa. Luontoon tutustuminen leikin kautta. Orientoituminen omaan luontosuhteeseensa.	K = kuvallisen tuoksen tekeminen	Tuo minulle – leikin aikana kerätty materiaali	K	I	Itsenäinen / parityöskentely, yhteistoiminta	T, E	A	Taidot ja valmiudet, Asenteet ja kokemus
Purku	Ryhmäkeskustelu, esitellään taidenäyttelyn tuokset	15 min	Opiskelija syventää keskustelun ja purun kautta leikin kautta oppimaansa.	S = keskustelu	Purkukysymykset	K	I	Työn esittäminen toisille, vuorovaikutus koko ryhmän kanssa	Ä	K	Tieto ja ymmärrys
Jokamiehenoikeudet -artikkeli	Yksilötyöskentely	10min	Opiskelija opiskelee jokamiehenoikeudet.	S = artikkelin lukeminen	HS:n artikkeli	K	D	Ei vuorovaikutusta	Ä	O	Tieto ja ymmärrys
Jokamiehenoikeudet -testi	Yksilö- ja parityöskentely	10min	Opiskelija testaa oppimansa.	S = kirjallisen testin tekeminen	HS:n testi	K	I	Vuorovaikutus parin kanssa	Ä	A	Tieto ja ymmärrys
Jokamiehenoikeudet: oikeat vastaukset, keskustelu ja purku	Ryhmytyöskentely, kouluttaja ohjaa	10min	Syvennetään oppimista yhteisellä keskustelulla.	S = keskustelu	Oikeat vastaukset, purkukysymykset	K	I	Ryhmäkeskustelu	Ä	K	Tieto ja ymmärrys
Tauko		15min									
Luontokulttuuri ja – suhde											
Suomalainen luontokulttuuri: video	Kouluttaja frontaali	10min	Orientoi aiheeseen, antee opiskelijoille pohjaa tulevaan työskentelyyn.	K = videon katsominen	Yle Areena -video	K	D	Ei vuorovaikutusta	Ä	O	Tieto ja ymmärrys
Suomalainen luontokulttuuri - luento	Kouluttaja frontaali	7min	Koostaa videossa esille nousseet asiat	S = luento	PowerPoint: Suomalainen luontokulttuuri	K	D	Kouluttaja ohjaa	Ä	K	Tieto ja ymmärrys
Assosiointi sanan suomalainen luonto	Yksilötyöskentely / parityöskentely	10min	Opiskelija tunnistaa omat ajatuksensa suomalaisesta luonnosta ja mitä siitä tulee mieleen.	S = kirjallinen assosiointi	Paperia ja kyniä	K	I	ei vuorovaikutusta / pari työskentely	Ä, E	A	Tieto ja ymmärrys

Purku	Ryhmäkeskustelu	10min	Syvennetään harjoituksessa tehtyjä havaintoja, tunnistetaan	S = keskustelu	Purkukysymykset	K	I	Ryhmäkeskustelu	Ä	K	Tieto ja ymmärrys
			kulttuurin vaikutus omaan luontosuhteeseen.								
Oma luontosuhde - kollaasi	Parityöskentely	30min	Opiskelija syventää ymmärrystään omasta luontosuhteestaan, sen syistä ja seurauksista sekä ymmärtää sen vaikutukset omiin asenteisiinsa ja käyttäytymiseensä sekä ohjaamiseensa.	K = kollaasin tekeminen	Kartonkia, kuvat taidenäyttelyn kuvista, kyniä, lehtiä, saksia, liimaa	K	I	Parityöskentely	Ä,	A	Asenteet ja kokemus
Purku	Ryhmäkeskustelu, esitellään omat työt	15min	Syvennetään harjoituksessa opittua keskustelun kautta.	S = keskustelu	Purkukysymykset	K	I	Ryhmäkeskustelu	Ä	K	Tieto ja ymmärrys
Palaute	Yksilötyöskentely	10min	Opiskelijat palauttavat mielinsä kerralla opitut asiat ja arvioivat niitä omiin tavoitteisiinsa nähden	S = kirjallinen palautteen täyttö	Palautelomakkeet	K	I	Henkilökohtainen työskentely, ei vuorovaikutusta	Ä	K	Tieto ja ymmärrys

Mun juttu – Meidän tulevaisuus: Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi Kouluttajalle tueksi Koulutuskokonaisuus 2

Koulutuksen kesto:

3 tuntia

Aiheet:

- Luontoliikunta
- Jokamiehenoikeudet
- Suomalainen luontokulttuuri
- Henkilökohtainen luontoidentiteetti
- Palaute

Koulutuksen tavoite:

Opiskelija ymmärtää luontoliikunnan ydinkohtia ja osaa käyttää luontoympäristöä toiminnan ja toteutuksen järjestämiseen.

Opiskelija tuntee jokamiehenoikeudet.

Opiskelija ymmärtää suomalaisen luontokulttuurin erityispiirteet ja sen vaikutukset suomalaiseen kulttuuriin ja hänen henkilökohtaiseen luontoidentiteettiinsä.

Opiskelija ymmärtää omaa luontosuhdettaan paremmin.

Tälle kerralle tarvittavat mukaan:

- Kamera
- Helsingin Sanomien (8/7/14) artikkeli ja testi Jokamiehenoikeuksista
- Kyniä
- Yle Areena: Puoli Seitsemän 11.5.2016: <http://areena.yle.fi/1-3142357?autoplay=true>. Kohdasta: 9:11 – 12:55
- PowerPoint: Suomalainen luontokulttuuri
- Fläppitaulu
- Kartonkia, kyniä, lehtiä, saksia
- Valokuvat luontoliikunta-osiossa tehdyistä tauluista
- Palautekyselylomakkeet

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Osa 1: Luontoliikunta

Kesto: 60min

Paikka: Ulkona luonnossa

Tavoite:

- Opiskelija saa työvälineitä osatoteutuksen asiakasryhmän ohjaamiseen
- Opiskelija ymmärtää luontoliikunnan ydinkohtia: eri tasoissa ja materiaaleilla liikkuminen, luonnonmateriaalien tunnistaminen
- Opiskelija alkaa orientoitumaan omaan luontoidentiteettiinsä ja siihen, miten se on muokkautunut suomalaisen kulttuurin myötä

Materiaalit:

- Kamera

Kulku:

1. Lämmittelyleikki: Seuraa johtajaa, 7 min
 - Osallistujista valitaan yksi tarkkailijaksi. Tarkkailija menee muusta ryhmästä hieman sivummalle ja kääntää katseensa pois muusta ryhmästä. Ryhmä valitsee joukostansa johtajan, joka alkaa tekemään jotakin liikettä. Liike voi tapahtua paikallaan tai tilassa liikkuen. Muut ryhmäläiset matkivat johtajaa. Tarkkailija tulee takaisin ryhmään ja yrittää arvata kuka leikkiä johtaa.
2. Lämmittelyleikki / luontoliikuntaleikki: Väärinpäinpiilosta, 10 min
 - Osallistujista valitaan yksi, joka menee luontoympäristöön piiloon. Muu ryhmä lähtee etsimään piilon mennyttä osallistujaa. Jos joku muu löytää piilon, menee hän samaan piiloon ensimmäisen piiloutujan kanssa. Leikkiä jatketaan niin pitkään, että kaikki osallistajat ovat samassa piilossa.

**Kouluttajan omat
muistiinpanot:**

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

3. Tuo minulle-leikki, 10 min:
- Osallistujat ohjataan ottamaan itselleen tietty alue maasta ja piirtämällä sen ympärille ympyrän esim. hiekkaan.
 - Kouluttaja antaa osallistujille alla olevasta listasta ohjeet asian / esineen hakuun. Kun osallistuja löytää asian / esineen, hän tulee näyttämään kouluttajalle sitä. Kouluttaja antaa osallistujalle listasta uuden ohjeen.
 - Osallistujat keräävät löytämänsä asiat / esineet piirtämäänsä ympyrään.
 - Tuo minulle:
 1. jotain, mikä on hyvin suomalaista
 2. jotain mikä ei kuulu luontoon
 3. jotain syötävää
 4. jotain, mikä on meille etuoikeus
 5. jotain, mitä meillä on paljon ja muualla vähän
 6. jotain, mitä löytyy kaikkialta maailmasta
 7. jotain, mitä löytyy ainoastaan pohjoisesta
 8. jotain, mikä edustaa suomalaisia värejä
 9. jotain rumaa
 10. jotain kaunista
4. Taulu, 30min:
- Opiskelijat jaetaan 2-3 hengen ryhmiin. Ryhmissä he tekevät taideteoksen keräämistään materiaaleista.
 - Ryhmä saa käyttää muitakin luonnosta löytyviä materiaaleja täydentämään teostaan.
 - Taulun teemana **“Luontomaisemani”**
 - Opiskelijat esittelevät taulunsa toisilleen:
 - Mitä asiat / esineet teoksessa esittävät?
 - Miksi nämä asiat valikoituivat tauluun?
 - Kouluttaja ottaa tauluista kuvan ja käy tauolla tulostamassa kuvat seuraavia osuuksia varten

Kouluttajan omat muistiinpanot:

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Osa 2: Jokamiehen oikeudet

Kesto: 30min

Paikka: Ulkona luonnossa / luentosalissa / luokahuoneessa

Tavoite:

- Opiskelija ymmärtää käsitteen jokamiehen oikeudet
- Opiskelija osaa jokamiehen oikeudet

Materiaalit:

- Helsingin Sanomien (8/7/14) artikkeli ja testi Jokamiehen oikeuksista
- Kyniä

Kulku:

1. Jokamiehen oikeudet -artikkeli
 - Kouluttaja jakaa opiskelijoille Helsingin Sanomien (8/7/14) artikkelin jokamiehen oikeuksista, joka löytyy **Koulutuskokonaisuus 2** materiaaleista nimellä **Jokamiehen oikeudet**. Opiskelijat lukevat artikkelin.
 - Kouluttaja jakaa artikkelin yhteydessä olevan testin jokamiehen oikeuksista, jonka opiskelijat tekevät itsenäisesti.
 - testin tekemisen jälkeen opiskelijat käyvät pareittain testin läpi ja vertailevat tuloksiaan
 - kouluttaja kertoo oikeat vastaukset. Käydään kohta kohdalta perustelut vastaukselle sekä keskustellaan ajatuksista, joita artikkeli herätti.

**Kouluttajan omat
muistiinpanot:**

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Osa 3 & 4: Suomalainen luontokulttuuri Henkilökohtainen luontoidentiteetti

Kesto: 90min

Paikka luentosalissa / luokkahuoneessa

Tavoite:

- Opiskelija ymmärtää suomalaisen luontokulttuurin erityispiirteet ja sen vaikutukset suomalaiseen kulttuuriin ja hänen henkilökohtaiseen luontoidentiteettiinsä

Materiaalit:

- Yle Areena: Puoli Seitsemän 11.5.2016:
<http://areena.yle.fi/1-3142357?autoplay=true>.
Kohdasta: 9:11 – 12:55
- PowerPoint: Suomalainen luontokulttuuri
- Fläppitaulu
- Kartonkia, kyniä, lehtiä, saksia
- Valokuvat luontoliikunta-osiossa tehdyistä tauluista

Kulku:

1. Yle Areena: Puoli Seitsemän 11.5.2016:
<http://areena.yle.fi/1-3142357?autoplay=true>.
Kohdasta: 9:11 – 12:55
2. PowerPoint: Suomalainen luontokulttuuri, 7 min
3. Suomalainen luonto -assosiointi, 20min:
 - Opiskelijoille jaetaan paperi ja annetaan ohjeeksi kirjoittamaan paperin keskelle "suomalainen luonto"
 - Opiskelijat kirjoittavat sanan ympärille sanoja, joita "suomalainen luonto" tuo mieleen.
 - Opiskelijat jatkavat assosiaatiokarttaa ympärille kirjoittamista sanoista, esimerkiksi "Suomalainen luonto" > metsä > saunapuut > sauna. Opiskelijoita rohkaistaan kirjoittamaan ylös ensimmäiset mieleen tulevat asiat
 - Henkilökohtaisen työskentelyn jälkeen opiskelijat jaetaan pareiksi, joissa he käyvät kirjoittamansa asiat läpi
 - Lopuksi ryhmäkeskustelun kautta kouluttaja kerää opiskelijoiden kirjoittamia assosiaatioita fläppitaululle ja vetää ne yhteen suomalaisen luontokulttuurin kanssa.

**Kouluttajan omat
muistiinpanot:**

svua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

4. Henkilökohtainen luontoidentiteetti, 45 min:

- Opiskelijat työskentelevät samoissa ryhmissä kuin **Tuo minulle -leikissä**. Opiskelijoille jaetaan kuvat heidän tekemistään taideteoksista ja he alkavat täydentämään valokuvaa teemalla "**Minun luontosuhteeni**". Apukysymyksinä opiskelijoille voi käyttää:
 - Mitä luonto minulle merkitsee?
 - Mitä luonto minulle antaa?
 - Miten käytän luontoa?
 - Minkälainen on suhteeni luontoon?
 - Vastaako luontosuhteeni suomalaista luontokulttuuria?Opiskelijat liimaavat kuvan isolle kartongille ja alkavat täydentämään kuvaa leikkaamalla lehdistä kuvia ja tekstejä, kirjoittamalla **Suomalainen luonto -assosiointi** tehtävästä nousseita sanoja tai piirtämällä kartongille. Totetutustapa on opiskelijoiden valittavana.
- Lopuksi opiskelijat esittelevät pareittain tuotoksensa apukysymysten kautta.

**Kouluttajan omat
muistiinpanot:**

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Osa 5: Palaute

Kesto: 10min

Tavoite:

- Opiskelijat palauttavat mieliinsä kerralla opitut asiat ja arvioivat niitä omiin tavoitteisiinsa nähden
- Kerätään palaute kouluttajalle koulutuksen sisällöstä

Materiaalit:

- Palautekyselylomakkeet

Kulku:

- Kouluttaja kerää jokaiselta opiskelijalta henkilökohtaisen kirjallisen palautteen palautelomakkeella

**Kouluttajan omat
muistiinpanot:**

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Lähteet ja materiaalia kouluttajalle:

Helsingin Sanomat, 2014. Jokamiehen oikeudet. Verkojulkaisu:
<http://www.hs.fi/kotimaa/a1404707096314>. Luettu 19.8.2016.

Kangasniemi, J & Reitti, M. & Sillanpää-Reitti, T. 2009. Luonto- ja elämysliikunta. Koululiikuntaliitto. Opetushallitus. Helsinki

Liite 12. Koulutuskokonaisuus 2, materiaalit: Jokamiehenoikeudet

"Jokamiehenoikeudet? Täysin uusi asia minulle, mutta kuulostaa hienolta, että Suomen luonnossa on tuollaisiakin oikeuksia", sanoo ranskalainen **Lucille Caron** ja pyytää vielä tarkentamaan, mistä jokamiehenoikeuksissa on kyse. Caron on tullut Espoon, Kirkkonummen ja Vihdin alueella sijaitsevaan Nuuskion kansallispuistoon vaeltamaan yhdessä **Guillaume Lehyn** kanssa. Myös tälle jokamiehenoikeus on käsitteenä vieras.

SUOMALAISET jokamiehenoikeudet ovatkin eurooppalaisittain harvinaisuus. Samankaltaisiin laajoihin oikeuksiin yltävät vain Norja ja Ruotsi. Muualla Euroopassa vaikkapa muiden mailla liikkuminen ja marjastaminen on rajatumpaa kuin Suomessa. Esimerkiksi tiiviisti asutetuissa Englannissa, Hollannissa ja Belgiassa jokamiehenoikeuksia ei käytännössä ole, vaan lähes kaikki alueet on otettu erityiseen käyttöön.

"Ranskassa on mahdollista yöpyä vain kansallispuistojen alueella. Silloinkin leiriytyminen saa kestää ainoastaan auringonnousun asti", Lehy selittää.

JOKAMIEHENOIKEUDET koskevat jokaista Suomessa liikkuvaa. Kunto-, terveys-, ja virkistysliikunnan keskusliiton Suomen Ladun asiantuntijan **Anne Rautiaisen** mukaan ulkomaalaiset usein yllättyvät siitä, miten laajasti luontoa saa Suomessa käyttää.

"Aasialaiset ovat Nuuksiossa ylen ihmeissään, kun he voivat mennä metsään ja kerätä sieltä mustikoita", hän sanoo.

Vaikka Caron ja Lehy näkevät jokamiehenoikeudet hyvänä asiana, he eivät usko, että vastaavanlaiset säännöt voisivat toimia Ranskassa.

"Jo pelkästään Pariisin alueella asuu enemmän ihmisiä kuin Suomessa. Minusta Suomessa myös kunnioitetaan luontoa enemmän", Lehy pohtii.

JOKAMIEHENOIKEUKSILLA tarkoitetaan kaikkien oikeutta käyttää luontoa riippumatta siitä, kuka on alueen haltija tai omistaja. Tästä vapaudesta ei saa aiheutua häiriötä tai haittaa.

Rautiaisen mukaan jokamiehenoikeuksia hyödynnetään paitsi hyvässä, myös pahassa.

"Niihin vedoten toimitaan myös törpösti", hän sanoo.

Naapuri saattaa veneillä toisen rannan välittömässä tuntumassa, vaikka tietää, että se ärsyttää.

"Monesti se on rehellistä naapuritoraa, jota jokainen tietää tähän maahan mahtuvan", Rautiainen sanoo.

RAUTIAISEN kokemuksen mukaan jokamiehenoikeudet ovat suomalaisten selkäytimessä hiljaisena tietona, jonka oppii maassa elämällä. Kokemus esimerkiksi omasta pihasta on kuitenkin subjektiivinen. Joku kokee kotirauhaansa häiritävän pidemmän matkan päästä kuin joku toinen.

Jokamiehenoikeuksiin liittyvät ongelmatilanteet ratkaistaan viime kädessä lakia tulkitsemalla. Erilaiset lait antavat, ohjaavat tai rajoittavat jokamiehenoikeuksia.

Käräjille jokamiehenoikeuskysymykset johtavat vain harvoin.

"Näissä ei yleensä liiku paljoa rahaa", Rautiainen tarjoaa selitykseksi.

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN vuonna 2007 teettämän selvityksen mukaan sekä viranomaiset, ulkoilijat että maanomistajat ovat sitä mieltä, että jokamiehenoikeudet toimivat Suomessa hyvin.

Ulkoilijat kertoivat, että heille jokamiehenoikeuksiin liittyviä ongelmia syntyy yleensä maastossa kulkemista tai irrallaan pidettäviä koiria koskevissa kysymyksissä.

Viranomaisten mukaan pulmatilanteita koitui useimmiten kalastuksesta – ja niin ikään irrallaan kulkevista koirista. Maanomistajille taas eniten päänvaivaa aiheutti yritystoiminta, kuten moottorikelkkasafarit tai marjayritysten paikalle tuomat suuret poimijamäärät.

Fakta

Häiritä tai haitata ei saa

Jokamiehenoikeuksien perusteella saat

- liikkua jalan, hiihtäen ja pyöräillen luonnossa, eli muualla kuin pihamaalla ja erityiseen käyttöön otetulla alueella
- oleskella ja yöpyä tilapäisesti alueilla, joilla liikkuminenkin on sallittua
- poimia luonnonmarjoja, sieniä ja rauhoittamattomia kasveja
- onkia ja pilkkiä
- veneillä, uida ja peseytyä vesistöissä sekä liikkua jäällä

Jokamiehenoikeuksien perusteella et saa

- häiritä muita, ympäristöä, lintujen pesintää tai riistaeläimiä
- vahingoittaa puita
- roskata
- ajaa moottoriajoneuvolla maastossa ilman maanomistajan lupaa
- kalastaa tai metsästää ilman asianomaisia lupia

Lähde: Ympäristöministeriö

TUNNETKO OIKEUTESI JA TIEDÄTKÖ VASTUUSI?

1. Jokamiehenoikeudet koskevat vain Suomen kansalaisia.

- Totta
 Tarina

2. Saan hiihtää pellolla talvisin.

- Totta
 Tarina

3. Auto on kottrauhan suojaama paikka.

- Totta
 Tarina

4. Toisen pihapiiristä saa kerätä marjoja.

- Totta
 Tarina

5. Metsämarjojen keräämiseen tarvitaan maanomistajan lupa.

- Totta
 Tarina

6. Sammalta ja jäkälästä saa kerätä metsästä samalla lailla kuin kukkia, metsämarjoja, siemeniä sekä maahan pudonneita oksia, käpyjä ja terhoja.

- Totta
 Tarina

7. Kivien ottaminen vähäisessä määrin on sallittua kalvo mineraalien löytämiseksi.

- Totta
 Tarina

8. Retkikeittimen tai vastaavan maapohjasta ja ympäristöstä eristetyin tulien käyttöön tarvitaan maanomistajan lupa.

- Totta
 Tarina

9. Kuntopolulla saa ratsastaa.

- Totta
 Tarina

10. Yleisötilaisuuden voi järjestää jokamiehenoikeuksien perusteella.

- Totta
 Tarina

11. Pihaluonon ulkopuolella olevalle latturille ei saa mennä, jollei sitä ole erikseen sallittu esimerkiksi kyltillä.

- Totta
 Tarina

12. Yksityisellä tiellä saa kulkea ilman omistajan lupaa.

- Totta
 Tarina

13. Moottorikelkalle tarvitaan maanomistajan lupa.

- Totta
 Tarina

14. Moottoriveneellä kulkemiseen pienellä järvellä täytyy olla vesilautakunnan lupa.

- Totta
 Tarina

15. Ravustus on vaatii luvan ja kalastuksenhoitomaksun maksamisen.

- Totta
 Tarina

16. Metsästyksen tarvitaan yleensä maanomistajan tai metsästysoikeuden haltijan lupa.

- Totta
 Tarina

TUNNETKO OIKEUTESI JA TIEDÄTKÖ VASTUUSI?

1. Jokamiehenoikeudet koskevat vain Suomen kansalaisia.

- Totta
 Tarkaa

Vastaisit oikein

Jokamiehenoikeudet koskevat kaikkia Suomessa liikkuvia.

2. Saan hiihtää pellolla talvisin.

- Totta
 Tarkaa

Vastaisit oikein

Keskisin vilydytti pellolla ei saa liikkua ilman maanomistajan suostumusta. Tavella pellolla liikkuminen on sallittua, jollei sitä kuulu kukaan keski vilydykselle.

3. Auto on kotirauhan suojaama paikka.

- Totta
 Tarkaa

Vastaisit oikein

Auto ei ole kotirauhan suojaama paikka, jollei se ole asumiseen tarkoitettu, kuten asuntointi.

4. Toisen pihapölystä saa kerätä marjoja.

- Totta
 Tarkaa

Vastaisit oikein

Pihua on kotirauhan suojaama alue. Marjoja saa kerätä toisen maalta, mutta ei pihua alueelta. Pihua on kuitenkin tulkittavasti alue.

5. Metsämarjojen keräämiseen tarvitaan maanomistajan lupa.

- Totta
 Tarkaa

Vastaisit oikein

Metsämarjoja saa kerätä siellä, missä liikkuminen on sallittua.

6. Sammalta ja jäkälästä saa kerätä metsästä samalla lailla kuin kukkia, metsämarjoja, siemeniä sekä maahan pudonneita oksia, kappoja ja terhoja.

- Totta
 Tarkaa

Vastaisit oikein

Samalla ja jäkälästä ei saa kerätä ilman maanomistajan suostumusta. Huomaa, että luonnonsuojelualueilla myös muiden asioiden poimimista saatetaan rajoittaa.

7. Kivien ottaminen vähäisessä määrin on sallittua kalvosmernaalien löytämiseksi.

- Totta
 Tarkaa

Vastaisit oikein

Maa-ainekset, kuten sora ja kievet, kuuluvat maanomistajalle. Niiden ottamiseen tarvitaan hiloinen suostumuksesta. Kiviä voi kuitenkin ottaa vähäisessä määrin, jos tarkoitus on löytää kalvosmernaaleja.

8. Retkikelttimen tai vastaavan maapohjasta ja ympäristöstä eristetyin tulien käyttöön tarvitaan maanomistajan lupa.

- Totta
 Tarkaa

Vastaisit oikein

Nuotioita tai muita avotulta ei saa tehdä ilman maanomistajan lupaa. Jos metsäpuokkaan on ilmestynyt tullen tekemiseen ei ole sallittua edes maanomistajan lauvalla. Sen käyttöä pelastusviran toisen luvalla voidaan poikata. Retkikelttimen, maapohjasta ja ympäristöstä eristettyä tulta ei katsota avotulaksi, joten sen käyttäminen on sallittua ilman maanomistajan lupaa.

9. Kuntopölyllä saa ratsastaa.

- Totta
 Tarkaa

Vastaisit oikein

Ratsastus on järjestyslain nojalla kielletty kuntopölyllä ja muualla sen kaltaisella juoksuradalla, yleiseen käyttöön kunnostetulla lauhalla ja urheilukentällä.

10. Yleisötilaisuuden voi järjestää jokamiehenoikeuksien perusteella.

- Totta
 Tarkaa

Vastaisit oikein

Yleisötilaisuus on hankittava järjestelmäpaikan omistajan tai haltijan suostumusta sekä tehtävä ilmoitus poliisille.

11. Pihvialueen ulkopuolella olevalle laiturille ei saa mennä, jollei sitä ole erikseen sallittu esimerkiksi kyttäillä.

- Totta
 Tarku

Vastasi oikein

Pihvialueen ulkopuolella olevalle laiturille, keltokatoksen tai näköturkin saa mennä, jollei sitä ole erikseen kielletty kyttäillä.

12. Yksityisellä tiellä saa kulkea ilman omistajan lupaa.

- Totta
 Tarku

Vastasi oikein

Yksityisellä tiellä saa kulkea jalkaisin, polkupyörällä ja ratsain. Yksityisellä voi olla moottori- ja hevosajoneuvoliikennettä koskevia rajoituksia. Tiesakkauden tai tiekunnan lupa tarvitaan sellaiseen toimintaan, joka lisää selvästi tien kunnossapitokustannuksia.

13. Moottorikelkkailuun tarvitaan maanomistajan lupa.

- Totta
 Tarku

Vastasi oikein

Järvellä ja merellä moottorikelkailu on sallittua.

14. Moottoriveneillä kulkemiseen pienellä järvellä täytyy olla veslouskunnan lupa.

- Totta
 Tarku

Vastasi oikein

Järvi on häiritsevä ajamisen on kuitenkin asuhan rannan läheisyydessä kielletty.

15. Ravustus on vaatii luvan ja kalastuksenhoitomaksun maksamisen.

- Totta
 Tarku

Vastasi oikein

16. Metsästyksen tarvitaan yleensä maanomistajan tai metsästysoikeuden haltijan lupa.

- Totta
 Tarku

Vastasi oikein

Liite 13. Koulutuskokonaisuus 2, materiaalit: PowerPoint

Mun juttu-meidän tulevaisuus-hanke
Nuorilta nuorille – suomalainen
luontokulttuuri tutuksi

Suomalainen luontokulttuuri

22.8.2016

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

European union
Euroopan unioni

Suomalainen luontokulttuuri

- Luonto on suuri osa suomalaista kansallista identiteettiä
- Suomalainen kulttuuri on syntynyt luontosuhteemme kautta
 - Elämä kulkee vuodenaikojen ja luonnon mukaan
 - Kaupungistuminen ja teollistuminen tapahtunut hiljattain
 - Suomalaisen kulttuurin historia nuori
 - Ymmärrys siitä, että olemme riippuvaisia luonnosta
 - Nykyisten nuorten aikuisten vanhemmat ja isovanhemmat eläneet lähellä luontoa → periytyy
 - Luonnon kunnioitus ja arvostus
 - Työ
 - Ravinto
 - Suoja

22.8.2016

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

European union
Euroopan unioni

Suomalainen luontokulttuuri

- Kieli
 - Esimerkiksi lumen kuvailuun yli 50 sanaa
- Uskonto
 - Luonnonuskonnot ennen kristinuskoa
 - Metsään liitetään edelleen romantiikkaa ja mystiikkaa
 - Luonto toimii "kirkkona", koetaan jotain pyhää vrt. Keski-Eurooppalaiset katedraalit
- Suomalainen luonne = Kansallismaisema
 - Karua, luotettavaa, hiljaista, vakavaa, rehellistä

3

22.8.2016

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

European union
Euroopan unioni

Liite 14. Koulutussuunnitelma 3

**Mun juttu – Meidän tulevaisuus:
Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi
Kouluttajalle tueksi
Koulutuskokonaisuus 3**

Koulutuksen tavoite:

Koulutuksella haastetaan opiskelijan ajattelua ja herätetään empatiakykyä. Opiskelija osallistavien, elämyksiä tuottavien harjoitusten kautta pystyy ymmärtämään eri taustoista ja kulttuureista tulevia ihmisiä.

Opiskelija ymmärtää monikulttuurisen ryhmän ohjauksen erot ja samankaltaisuudet kansainvälisen ryhmän ohjaamiseen

Opiskelija osaa nimetä monikulttuuriseen ohjaamiseen liittyviä huomioitavia seikkoja

Opiskelijalla on työvälineitä kohdata kulttuurisia yhteenlöymäyksiä.

Koulutuksen kesto:
3 tuntia

Aiheet:

- Maahanmuuttajat
- Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen
- Palaute

Merkitykset:

Opetusmenetelmä: S=sanallinen ilmaisu, K=kuullinen ilmaisu, M=musiikillinen ilmaisu, T=toiminnallinen ilmaisu, D=draamallinen ilmaisu

K/A: K= konkreettinen, A=abstrakti

I/D: I= induktiivinen, D = deduktiivinen

Vireys ja aktiivointi: V=hyvä vireys kellonajasta tms riippuen

Ä=älyllinen aktiivointi, äly, ymmärrys, ajatteleminen (uusien asioiden tiedostaminen,

ongelmanratkaisu),E= elämyksellinen aktiivointi, tunne, kokemus, asenteet (asenteen muutos, ajattelu, kokemuksellinen käsittely, runsas vuorovaikutus),

T=toiminnallinen aktiivointi, toiminta, harjoittelu (taitojen harjoittelu)

Dynaaminen rakenne: O=orientoituminen, lämmittely, motivaation herättäminen, A=puretaan ja aktivoidaan työskentelyyn,

K= kootaan se, mitä ollaan opittu, L= lepo ja mietiskely

Opetuksen tavoite: Tiedon ja ymmärryksen tavoitteet, asenteiden ja kokemusten tavoitteet, taitojen ja valmiuksien tavoitteet.

Mitä	Miten: kouluttaja, ryhmä, pienryhmä	Kesto	Tavoite	Opetusmenetelmä	Materiaalit	K/A	I/D	Vuorovaikutus	Vireys ja aktiivointi	Dynaaminen rakenne	Opetuksen tavoite
Maahanmuutto											
Lämmittelyleikki: Piiririin pääsy	Ryhmä	7min	Lämmittellen yhdessä aiheeseen leikkillä, jossa opiskelija joutuu miettimään suvaitsevan ratkaisun leikkiin.	T = toiminnallinen leikki		K	I	Ryhmässä vuorovaikutus	V / E	O	Asenteet ja kokemukset
Haluun ymmärtää - kuvat	Kouluttaja, yksilötyöskentely	15min	Opiskelija joutuu eläytymään toisen ihmisen tilanteeseen ja miettimään syytä ja	K = kuullinen ilmaisu, valokuvien käyttö	PowerPoint: Maahanmuuttajat	K	I	Yksilötyöskentely	E	A	Asenteet ja kokemukset
			seurauksia tilanteen kautta. Empatia ja ajatusten herättäminen								
Purku	Parikeskustelu ja ryhmäkeskustelu	15min	Opiskelija syventää oppimaansa keskustelu kautta.	S = ryhmäkeskustelu	PowerPoint: Maahanmuuttajat	K	I	Ryhmäkeskustelu	Ä	A	Tieto ja ymmärrys
Maahanmuuttamiseen liittyvä sanasto	Pienryhmä	10min	Opiskelija oppii ja hallitsee käsitteisanaston.	S = sanakirjan kirjallinen keruu	PowerPoint: Maahanmuuttajat	K	D	Vuorovaikutus pienryhmässä.	Ä	A	Tieto ja ymmärrys
Purku	Ryhmäkeskustelu	15min	Opiskelija syventää harjoituksessa oppimaansa ja oppii muiden määrittelemät sanat.	S = sanakirjan kirjallinen keruu	PowerPoint: Maahanmuuttajat	K	D	Ryhmässä vuorovaikutus	Ä	K	Tieto ja ymmärrys
Tauko		15min									
Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen											
Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen - luento,	Kouluttaja, frontaali	10min	Kouluttaja alustaa aiheen opiskelijoille ja opiskelija ymmärtää keskeisimmät tekijät monikulttuurisessa ohjauksessa.	S = luento	PowerPoint: Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen	A	D	Kouluttaja ohjaa, vuorovaikutus opiskelijoihin	Ä	O	Tieto ja ymmärrys
Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen: case-harjoitukset	Kouluttaja, frontaali + ryhmätyöskentely + ryhmäkeskustelu	50-60min	Case-pohjaisella draamaharjoittelulla osallistetaan opiskelijat eläytymään toisten mukaisiin tilanteisiin. Opiskelija syventää oppimaansa	S = luento, D = draamalliset harjoitukset	PowerPoint: Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen	K	I	Vuorovaikutus ryhmässä	E, T	A	Asenteet ja kokemukset, taidot ja valmiudet
Case-harjoitusten koonti	Kouluttaja, frontaali	5-10min	Opiskelija ymmärtää harjoituksen kokonaisuutena.	S = luento	PowerPoint: Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen	K	I	Kouluttaja ohjaa, vuorovaikutus opiskelijoihin	Ä	K	Tieto ja ymmärrys
Palaute	Yksilötyöskentely	10min	Opiskelijat palaavat mieleensä kerralla opitut asiat ja arvioivat niitä omiin tavoitteisiinsa nähden	S = kirjallinen palautteen täyttö	Palautelomakkeet	K	I	Henkilökohtainen työskentely, ei vuorovaikutusta	Ä	K	Tieto ja ymmärrys

Mun juttu – Meidän tulevaisuus: Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi Kouluttajalle tueksi Koulutuskokonaisuus 3

Koulutuksen kesto:

3 tuntia

Aiheet:

- Maahanmuuttajat
- Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen
- Palaute

Koulutuksen tavoite:

Koulutuksella haastetaan opiskelijan ajattelua ja herätetään empatiakykyä.

Opiskelija osallistavien, elämyksiä tuottavien harjoitusten kautta pystyy ymmärtämään eri taustoista ja kulttuureista tulevia ihmisiä.

Opiskelija ymmärtää monikulttuurisen ryhmän ohjauksen erot ja samankaltaisuudet kantasuomalaisen ryhmän ohjaamiseen

Opiskelija osaa nimetä monikulttuuriseen ohjaamiseen liittyviä huomioitavia seikkoja

Opiskelijalla on työvälineitä kohdata kulttuurisia yhteentörmäyksiä.

Tälle kerralle tarvitset mukaan:

- PowerPoint: Maahanmuuttajat
- Haluan ymmärtää – valokuvien tausta ja lähteet
- PowerPoint: Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen
- Case-draamat – Monikulttuurinen ohjaaminen
- Palautekyselylomakkeet

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Osa 1: Maahanmuuttajat

Kesto: 75min

Paikka: luentosalissa / luokahuoneessa

Tavoite:

- Haastetaan opiskelijan empatiakykyä ja ajattelua
- Herätellään elämysten kautta ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta erilaisia ihmisiä ja tarinoita kohtaan
- Opiskelija hallitsee keskeisimmät termit maahanmuutosta

Materiaalit:

- PowerPoint: Maahanmuuttajat
- Haluan ymmärtää – valokuvien tausta ja lähteet

Kulku:

1. Lämmittelyleikki / suvaitsevaisuuskasvatusleikki, 7min:
Piiriin pääsy
 - Osallistujista valitaan 1-2 henkeä, jotka menevät huoneen ulkopuolelle. Muut osallistujat tekevät piiriin, jossa ovat hartioistaan toisissaan kiinni. Ulkopuolelle menneet osallistujat palaavat huoneeseen ja yrittävät päästä piiriin. Jos piiriin pyrkijä käyttää fyysistä voimaa päästäkseen piiriin, piiri hajoaa ja muodostuu uudelleen muualla. Jos piiriin pyrkijä kysyy "pääsenkö piiriin" piiri avautuu pyrkijälle.
 - Leikin jälkeen keskustellaan:
 - Miltä tuntui olla piiriin ulkopuolella?
 - Mikä oli leikin tarkoitus?

**Kouluttajan omat
muistiinpanot:**

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

2. Haluan ymmärtää -kuvat, 30min:

- Näytetään yksitellen 5 kuvaa **PowerPointista Maahanmuuttajat**
- Viimeisellä sivulla PowerPointissa on kaikki kuvat ja kysymykset, joihin jokainen vastaa lyhyesti omalle paperilleen
- Opiskelijat käyvät ajatuksensa läpi parin kanssa, jonka jälkeen parien vastaukset käydään yleisesti läpi
- Lopuksi keskustellaan jokaisesta kuvasta kouluttajan johdolla. Kouluttaja lukee **Koulutuskokonaisuus 3** materiaaleista löytyvän **Haluan ymmärtää – valokuvien tausta ja lähteet** -dokumentin, jossa on lyhyesti kerrottu kuvan taustat ja lähteet.

3. Sanakirja, 40min

- Opiskelijat työskentelevät pareittain
 - Kouluttaja näyttää **PowerPointista Maahanmuuttajat** yksitellen sanoja. Parit kirjoittavat omin sanoin kuvauksen siitä, mitä sana tarkoittaa
- Kun kaikki sanat on käyty läpi, käydään läpi opiskelijoiden kirjoittamat asiat ja verrataan niitä PowerPointista löytyviin kuvauksiin.

**Kouluttajan omat
muistiinpanot:**

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Osa 2: Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen

Kesto: 75min

Paikka: Luokahuoneessa

Tavoite:

- Opiskelija ymmärtää monikulttuurisen ryhmän ohjauksen erot ja samankaltaisuudet kantasuomalaisen ryhmän ohjaamiseen
- Opiskelija osaa nimetä monikulttuuriseen ohjaamiseen liittyviä huomioitavia seikkoja
- Opiskelija ymmärtää samaistumisen myötä erilaisia kulttuureja
- Opiskelijalla on työvälineitä kohdata kulttuurisia yhteentörmäyksiä

Materiaalit:

- PowerPoint: Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen
- Case-draamat

Kulku:

1. Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen -luento, 10 min
 - Aloitetaan luento kouluttajajohtoisella alustuksella, luento löytyy **Koulutuskokonaisuus 3** materiaaleista **Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen PowerPointista**
2. Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen: case-harjoitukset, 50-60min
 - Caseharjoitukset on upotettu **Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen PowerPoint** -luentoon. Opiskelijat jaetaan 3-4 hengen ryhmiin. Ryhmille jaetaan vuorotellen ohjeet pieneen näytelmään. Ohjeet löytyvät **Koulutuskokonaisuus 3** materiaaleista dokumentista **Case-draamat**. Ryhmästä yksi saa erillisen ohjeen, jota hän ei näytä muulle ryhmälle. Muu ryhmä saa yhteisen ohjeen. Ohjeiden pohjalta opiskelijat luovat pienen draaman, jonka ongelman yrittävät ratkaista. Ohjeista ryhmää aloittamaan esitys niin, että yleisölle selviää pääpiirteet siitä, mitä on tapahtumassa.

**Kouluttajan omat
muistiinpanot:**

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

- Kun opiskelijat ovat esittäneet draaman, puretaan drama seuraavilla kysymyksillä:
 - Muille opiskelijoille:
 - Mitä draamassa tapahtui? Miksi? Mikä oli ongelma? Miten se ratkaistiin?
 - Draamassa esiintyneelle ryhmälle:
 - Miltä roolit tuntuivat? Mitä ajatuksia ne herättivät?
- Jokaisen draaman teemaan ja ongelmaan löytyy oma dia **Monikulttuurisen ryhmä ohjaus PowerPointista** ja se käydään kouluttajajohtoisesti läpi ennen seuraavaan draamaan siirtymistä
- Kouluttaja kokoaa esille tulleet ajatukset PowerPointin viimeisen dian kohdalla sanoiksi.

Kouluttajan omat muistiinpanot:

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Osa 3: Palaute

Kesto: 10min

Tavoite:

- opiskelijat palauttavat mieliinsä kerralla opitut asiat ja arvioivat niitä omiin tavoitteisiinsa nähden
- kerätään palaute kouluttajalle koulutuksen sisällöstä

Materiaalit:

- palautekyselylomakkeet

Kulku:

- kouluttaja kerää jokaiselta opiskelijalta henkilökohtaisen kirjallisen palautteen palautelomakkeella

**Kouluttajan omat
muistiinpanot:**

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Lähteet ja materiaalia kouluttajalle:

Backman, H. 2014. Luontokotouttamisopas Green Care -aktiviteettien hyödyntäminen maahanmuuttajien luontokotouttamisessa. Verkkojulkaisu: <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/71032/HEIDIBACKMAN26helmiku.pdf?sequence=1>. Luettu 10.8.2016

Innokylä 2014. Luontoavusteinen kotoutuminen. Verkkojulkaisu: <https://www.innokyla.fi/web/malli1062783>. Luettu 27.7.2016.

Leiviskä, N. 2015. Ohjattu luontotoiminta maahanmuuttajan luontosuhteen vahvistajana. Verkkojulkaisu: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/98893/Leiviska_Niina.pdf?sequence=1. Luettu: 10.8.2016.

Mandalios, M. & Nummela; S. & Roininen, E & Sipilä, J. 2011. Matkalla Suomessa, Maahanmuuttanut ohjauksella kotoutumaan. Kirjapaino Uusimaa. Porvoo.

Nieminen, H. & Kivijärvi, A. & Toivikko, K. 2015. Kiertoteitä. Maahan muuttaneet nuoret yhteiskunnallisten esteiden edessä. Into Kustannus. Helsinki

Suomen YK-liitto. Koulutus ja oppimateriaalit . Verkkojulkaisu: http://www.ykliitto.fi/kouluttaa/empatiatehtavat_alakouluille. Luettu: 19.8.2016

Liite 16. Koulutuskokonaisuus 3, materiaalit: PowerPoint 1

Mun juttu-meidän tulevaisuus-hanke
Nuorilta nuorille – suomalainen
luontokulttuuri tutuksi

Maahanmuuttajat

22.8.2016

Kestävä kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European unioni Euroopan unionin logo

Kirjoita kaikista seuraavista kuvista yksi ajatus paperille

22.8.2016

Kestävä kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European unioni Euroopan unionin logo

Daniel Etter 2015

Heidi Piironen 2013

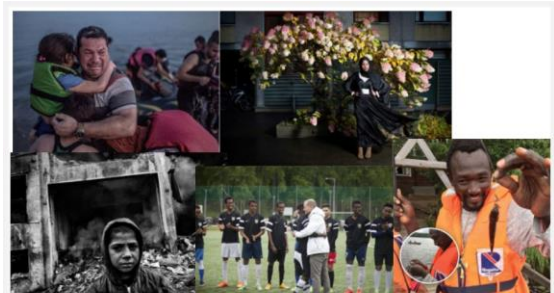
Parasta Lapsille ry 2016

Esa Ylijääskö 2014

Kristian McCann 2015

Valitse kuvista se, joka aiheuttaa eniten ajatuksia ja vastaa seuraaviin kysymyksiin:

- Mitä on tapahtunut, mikä on kuvan tarina?
- Miksi niin tapahtui?
- Miksi kuvan henkilöillä / henkilöillä on tietynlainen ilme?
- Mitä kuvan henkilöt ajattelevat ja tuntevat?
- Mitä heille mahtaa kuulua nyt?

Sanakirja

- Rodullistaminen
- Eksotisointi
- Monikulttuurisuus
- Kotouttaminen
- Maahanmuuttaja
- Pakolainen
- Siirtolainen
- Maahanmuuttajataustainen
- Suomalainen

9

22.8.2016

Rodullistaminen

Rodullistamista ovat teot, joiden kautta poikkeavaa etnistä taustaa omaavat nähdään erilaisena, "meihin" kuulumattomina. Tiettyihin kehonpiirteisiin tai ominaisuuksiin, kuten tummempiin piirteisiin, vieraan kielen puhumiseen tai hijabin pitämiseen liitetään määre: et kuulu meihin. Rasistiset teot edellyttävät rodullistamista, eli toisten erottamista joukosta toisen ihmisen ominaisuuksien takia." – Sakki Oy

10

22.8.2016

Eksotisointi

"Positiivisten stereotyyppien liittäminen ihmisen kulttuuritaustaan. Eksotisointia ihmistä ei kohdata kokonaisena ihmisenä, vaan häneen liitetään romantisoituja piirteitä yhden ominaisuuden, kuten ihonvärin tai kansalaisuuden takia." – Sakki Oy

11

22.8.2016

Monikulttuurisuus

"Eri kulttuurien rinnakkaiselo. Monikulttuurisuuden eli yhden kulttuurin normin vastakohta. Tietoisuus siitä, että yhteiskunnassa on useita kulttuureja, jotka vaikuttavat toisiinsa" – Sakki Oy

12

22.8.2016

Kotouttaminen

"Maahanmuuttajan yksilöllinen kehitys, jossa hän pyrkii osallistumaan työelämään ja yhteiskunnan toimintaan sekä samalla säilyttämään oman kieltensä ja kulttuurinsa". – Finlex

13

22.8.2016

Maahanmuuttaja

"Maahanmuuttajat ovat Suomeen muuttaneita ulkomaalaisia. Maahanmuuttaja on yleiskäsite, jota käytetään kuvaamaan **kaikkia** maahan muuttaneita siirtolaisia kuten pakolaisia, turvapaikanhakijoita, siirtolaisia ja paluumuuttajia. Toisinaan puhutaan myös ulkomaalaisista, uussuomalaisista ja etnisistä vähemmistöistä." – Vapaa Sivistystyö ry

14

22.8.2016

Pakolainen

"Pakolainen on henkilö, joka nauttii kansainvälistä suojelua oman kotimaansa ulkopuolella. Hänellä on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta, oleskelee kotimaansa ulkopuolella ja on kykenemätön tai sellaisen pelon johdosta haluton turvautumaan sanotun maan suojaan; tai joka olematta minkään maan kansalainen oleskelee entisen pysyvän asuinmaansa ulkopuolella ja edellä mainittujen seikkojen tähden on kykenemätön tai sanotun pelon vuoksi haluton palaamaan sinne." – Suomen Pakolaisapu

15

22.8.2016

Siirtolainen

"Siirtolainen on henkilö joka muuttaa pysyvästi asumaan toiseen maahan. Siirtolaisella tarkoitetaan sekä maahanmuuttajaa että maastamuuttajaa." – Suomen Pakolaisapu

16

22.8.2016

Maahanmuuttajataustainen / maahan muuttanut

- "On hyvä rajata sanan käyttö tarkoittamaan maahan muuttaneita ihmisiä. Esimerkiksi Suomessa syntyneet nuoret, joiden vanhemmat ovat aikanaan muuttaneet Suomeen ovat suomalaisia, eivät maahanmuuttajia." – Sakki Oy

17

22.8.2016

Suomalainen

"Ihminen joka identifioituu suomalaiseksi"

- "Suomen kansalaisuus voi perustua:
 - vanhemman tai ottovanhemman kansalaisuuteen (periytymisperiaate)
 - Suomessa syntymiseen (syntymämaaperiaate)
 - vanhempien keskinäiseen avioliittoon (legitimaatio)
 - hakemukseen (kansalaistaminen)
 - Ilmoitukseen."
- -Maahanmuuttovirasto

18

22.8.2016

Maahanmuuttaja, maahanmuuttajataustainen, maahanmuuttanut vai suomalainen?

"Maahanmuuttajataustainen viittaa ihmisen taustaan, johon liittyy maahan muuttaminen. Sanan käyttäminen sulkee sen kohteen usein suomalaisuuden ulkopuolelle. Lakkaako tausta koskaan vaikuttamasta siihen, miten ihminen kohdataan?" – Atlas Saarikoski, Älä ole! –käsikirja

"Suomalaisuuden rajoja ylläpidetään esimerkiksi rajaamalla ihmisiä sen ulkopuolelle kutumalla heitä maahanmuuttajiksi tai ulkomaalaisiksi, vaikka heillä saattaisi olla yhtä oikeudetut siveet suomalaisuuteen kuin kenellä hyvänsä." – Atlas Saarikoski, Älä ole! - käsikirja

19

22.8.2016

Lähteet

- Finlex, 1999. Laki maahanmuuttajien kolouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanottamisesta. Verkkojulkaisu: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990493>. Luettu 20.8.2016
- Independent World Europe. Verkkojulkaisu: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/refugee-crisis-father-photographed-crying-with-children-in-kos-has-reached-germany-10490745.html>. Luettu: 19.8.2016
- Iltä-Sanomat. Ulkomaat. Verkkojulkaisu: http://www.iltalehti.fi/ulkomaat/2015021219184991_ul.shtml. Luettu 19.8.2016
- Maahanmuuttovirasto, 2016. Suomen kansalaisuus. Luettavissa: http://www.migri.fi/suomen_kansalaisuus. Luettu: 13.8.2016. Matkalla Suomessa. Maahanmuuttanut ohjauksella kotoutumaan. Kirjapaino Uusimaa. Porvoo.
- Markkinointi ja mainonta. Vuoden lehtikuva. Verkkojulkaisu: <http://www.marmat.fi/uutiset/vuoden-lehtikuva-on-heidi-piironen-ottama-potretti-6269958>. Luettu: 19.8.2016

20

22.8.2016

Lähteet

- Parasta Lapsille ry. Instagram. Verkkojulkaisu: http://www.instagram.com/parastalapsille/1384736785/1292609853290485773_1384736785. Luettu 19.8.2016
- Suomen ammattien opiskelevien liitto, Sakki Oy. Älä ole!, normit nurin! Verkkojulkaisu: <http://normit.fi/wp-content/uploads/2013/06/AlaOletaNormitnurin.pdf>. Luettu: 13.8.2016
- Suomen pakolaisapu, 2016. Sanasto. Verkkojulkaisu: <http://pakolaisapu.fi/pakolaisuus/sanasto/>. Luettu: 20.8.2016
- Vapaa Sivistystyö, 2016. Käsitteitä. Verkkojulkaisu: <http://www.sivistystyo.fi/index.php?k=13964>. Luettu: 13.8.2016
- Voima 2015. Somalit vastaan kytät. Verkkojulkaisu: <http://uusivoima.fi/artikkeli/2015/somalit-vastaan-kytat/>. Luettu 19.8.2016.
- Yle Uutiset 2014. Kulttuuri. Verkkojulkaisu: http://yle.fi/uutiset/suomalainen_valokuvaaja_tallentaa_syyrian_pakolaisten_ahdinkoa/77223529. Luettu 19.8.2016

21 Etunimi Sukunimi

22.8.2016

Mun juttu – Meidän tulevaisuus -hanke

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi

Haluan ymmärtää

Kuvaustilanteet tiedoksi kouluttajalle:

1. Daniel Etter 2015: Father photographed crying with children in Kos has reached Germany. <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/refugee-crisis-father-photographed-crying-with-children-in-kos-has-reached-germany-10490745.html>.
2. Heidi Piironen 2013: Heidi Piironen ottama potretti pakolaisvanhemmille Suomessa syntyneestä työstä. Tuomariston mukaan näiden perheiden lasten puolesta ei tarvitse puhua, he puhuvat itse. <http://www.marmai.fi/uutiset/vuoden-lehtikuva-on-heidi-piironen-ottama-potretti-6269958>.
3. Parasta Lapsille 2016: Monikulttuurisella perheleirillä Kodi on onkinut pienen kalan. http://www.imgrum.net/user/parastalapsille/1384736785/1292609853290485773_1384736785.
4. Esa Ylijääskö 2014: Syyrialaispakolainen Istanbulin ränsistyneissä kortteleissa. http://yle.fi/uutiset/suomalainen_valokuvaaja_tallentaa_syyrian_pakolaisten_ahdinkoa/7223529.
5. Kristian McCann 2015: Somalit vastaan kytät jalkapallo-ottelu. <http://uusi.voima.fi/artikkeli/2015/somalit-vastaan-kytat/>.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Liite 18. Koulutuskokonaisuus 3, materiaalit: PowerPoint 2

Mun juttu-meidän tulevaisuus-hanke
Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi
Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen

20.8.2016

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European unioni Euroopan unionin logo

Monikulttuurinen ohjaus

- Asiakas ja ohjaaja edustavat erilaista kulttuuritaustaa
- Heidän....
 - Arvonsa
 - Uskomuksensa
 - Perinteensä
 - Totuutena pitämänsä tiedot
 - Arvostamansa taidot
 - Kieli
 - Toimintatapansa

...Eroavat toisistaan

20.8.2016

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European unioni Euroopan unionin logo

Monikulttuurinen ohjaus

- Edellyttää yhteiskunnallista tietoisuutta yhteiskuntaerojen vaikutuksesta kotoutumiseen ja ohjaustilanteisiin
- Ohjaaja asenneulottuvuus:
 - Ohjaaja on tietoinen omasta kulttuuristaan ja kulttuurierojen merkityksestä toisesta kulttuurista tulevan ohjaamiseen
- Ohjaajan taitoulottuvuus:
 - Ohjaaja osaa vastata toisesta kulttuurista tulevan tarpeisiin muokkaamalla ohjaustaan

20.8.2016

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European unioni Euroopan unionin logo

Monikulttuurinen ohjaus

- Kiinnitä huomiota:
 - Luottamuksen syntyminen
 - Voimaannuttaminen
 - Kielellinen viestintä
 - Ei-kielellinen viestintä
 - kuunteleminen

20.8.2016

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European unioni Euroopan unionin logo

Monikulttuurinen ohjaus

- Casepohjaiset draamaharjoitukset

20.8.2016

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European unioni Euroopan unionin logo

Monikulttuurinen ohjaus
1. Kulttuurien välinen viestintätaito

- Sanaton viestintä: kaikki viestinnän osat samassa linjassa
 - Sanat, ääni, ruuminkieli
- Vaikka kaikki viestinnän osat kunnossa, tulee väärinymmärryksiä
 - Viestin lähettäjä ja vastaanottaja tulkitsevan viestin eri tavalla
 - Tausta, lähtökohdat, arvot, asenteet
- Onnistunut kulttuurien välinen viestintä
 - Asenne: avoimuus, aitous
 - Hyvät tavat
 - Rauhallisuus, joustavuus, suvaitsevaisuus
 - Kulttuurien tunteminen: yleispiirteet, historia, uskonto
 - Kielitaito: selkosuomi

20.8.2016

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European unioni Euroopan unionin logo

Monikulttuurinen ohjaus
2. Taidot

- Meille tutut perustaidot, joita pidämme itsestäänselvyyksinä eivät ole kaikille muista kulttuureista tulleille yhtä tuttuja
 - Uinti
 - Pyöräily
 - Luistelu
 - Hiihto
 - Suomalaisessa luonnossa liikkuminen

20.8.2016

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European unioni Euroopan unionin logo

Monikulttuurinen ohjaus
3. Uskonto

- Suomessa vahvasti vallalla "tapauskonto"
 - Uskonto määrittelee moraaliamme ja tapojamme toimia, mutta suurin osin elämme hyvin maallisesti
- Muissa kulttuureissa uskonnon rooli erilainen
 - Vaikuttaa arkipäivän elämässä, yhteiskunnan toiminnassa ja poliittisissa päätöksissä
- Miten ottaa uskonto huomioon? Pitääkö uskonto ottaa huomioon, miksi?

20.8.2016

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

European unioni Euroopan unionin logo

Monikulttuurinen ohjaus 4. Traumat

- Traumat vaikuttavat ihmisen käytökseen
 - Levottomuus
 - Käytöshäiriöt
 - Sopimattomat ja sosiaalisesti paheksuttavat teot
 - Mielenveysongelmat
- Esimerkiksi uuteen ryhmään osallistuessa, opiskeluissa ja työpaikalla yksilö kokee olevansa turvassa ensimmäistä kertaa, jolloin traumojen käsittely voi alkaa yllättävissä tilanteissa
- Keskustelu, ohjaus, kuntoutus

9

20.8.2016

Monikulttuurinen ohjaus 5. Luontokulttuuri

- Hiljaisuus
- Rentoutuminen
- Yksin tai pienessä ryhmässä
- Virkistäytyminen
- Rentoutuminen
- Äänekkyys
- Suuri ryhmä
- Hyötykäyttö

10

20.8.2016

Monikulttuurinen ohjaus 5. Aikakäsitys

- Suomen aikaorientaatio:
 - Lyhyt
 - Kiivas tahti
 - Aikataulut
 - Täsmällisyys
- Pitkä aikaorientaatio:
 - Aika on loputon ja sitä tulee aina lisää
 - Ei aikatauluja
 - Asiat tapahtuvat jotenkuten ajallaan, ei minuutilleen

11

20.8.2016

Monikulttuurinen ohjaus 5. Yksilöllisyys - yhteisöllisyys

- Yksilöllisyys
 - Mitä vauraampi kulttuuri sitä yksilöllisempi
 - Yksilölliset suoritukset vaikuttavat esim työelämässä
- Yhteisöllisyys
 - Yhteisö tulee ennen yksilöä
 - Työpaikoilla etenemisen ratkaisee, mihin yhteisöihin kuluu
 - Oppiminen on tarkoitettu nuorille, vanhemmat ihmiset opettavat nuorempia
 - Koko yhteisö osallistuu yhdessä

12

20.8.2016

Monikulttuurisen ryhmän ohjaaminen 6. Tasa-arvo, valtaetäisyys

- Pieni valtaetäisyys = kulttuurissa suuri tasa-arvon määrä
- Suuri valtaetäisyys:
 - Valtaapitävät eivät liiku kansalaisten keskuudessa
 - Isän ja äidin roolit perheessä selvät
 - Työntekijät eivät ole oma-aloitteisia, jotteivat astu esimiehen varpaille > odottavat käskyä
 - Opettajan ja oppilaan suhde ei ole tasa-arvoinen
 - Vanhempia opettajia kunnioitetaan enemmän kuin nuorempia
 - Opiskeluprosessi opettajalähtöinen
 - Opettajaa ei ikinä kyseenalaisteta tai kritisoida
 - Ruumiillinen rankaiseminen on sallittua

13

20.8.2016

Monikulttuurisen ryhmän ohjaus 6. Sukupuoli

- Suomalaisen kulttuurin sukupuolen tasa-arvo ei ole itsestäänselvyys vaan sitä on työstetty vuosikymmeniä
- Muissa kulttuureissa on vahvasti näkyvissä "miesten kulttuuri" sekä "naisten kulttuuri" → vaikeaa muuttaa sukupuolirooleja
- Naiset eivät voi tehdä miesten töitä, koska
 - Miesten töille on luotu "sankarikuva"
 - Miesten töiden rituaalit
 - Naiset eivät pidä arvossa miesten töihin liittyviä arvoja
- Sukupuolirooleja rikkomiseen liittyy voimakkaita tunteita ja pelkoja

14

20.8.2016

Monikulttuurinen ohjaus

Jokainen yksilö kantaa omaa kulttuurista perintönsä kuin myös omia yksilöllisiä ajatuksiansa ja periaatteitansa. Monikulttuurinen ohjaus edellyttää sitä, että ohjaaja on itse tietoinen omasta kulttuuristaustastaan sekä kulttuurierojen merkityksestä toisesta kulttuurista tulevien kotoutumiseen ja osallistumiseen ohjauksessa.

15

20.8.2016

Lähteet

- Mandalios, M. & Nummela, S. & Roininen, E & Sipilä, J. 2011. Matkalla Suomessa, Maahanmuuttanut ohjauksella kotoutumaan. Kirjapaino Uusimaa. Porvoo.

16

20.8.2016

Nuorilta nuorille – suomalainen luontokulttuuri tutuksi: Case-draamat & monikulttuurinen ohjaaminen

Kuntosaliohjaus: kielitaidottomuus

1. Olette pitämässä yksityistä kuntosaliohjaustuntia opiskelijaryhmän kanssa. Valitkaa ryhmästä yksi opettaja ja muut ovat opiskelijoita.

1. Mene näytelmään sisään, kun koet sen olevan aiheellista:
Olet 52-vuotias Turkista Suomeen tullut nainen. Haluat harjoitella kuntosalilla ja huomaat, että siellä on ryhmä, jossa on selvästi asiantunteva ohjaaja. Päätät osallistua tunnille ja kysyä neuvoa liikkeisiin. Haluaisit eritoten vatsan seutua kiinteämmäksi. Et osaa Suomea kuin auttavasti, englantikaan ei ole vahvin alueesi: "tervehdykset", "joo", "ei" jne osaat sanoa. Et ymmärrä, jos sinut halutaan ulos tunnilta, jatkat sitkeästi oikeuttasi olla kuntosalilla.

2. **Pyöräilyretki: taidot**

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

2. Olette lähdössä kuntoliikujaryhmän kanssa tunnille ”Maastopyöräilyn alkeet”. Päätäkää kuka teistä on ohjaaja, muut ovat ryhmäläisiä.

2. Ole ryhmän mukana heti alusta saakka, kun näytelmä alkaa. Ryhmä on ”maastopyöräilyn alkeet”. Olet nuori mies Somaliasta. Olet hankkinut itsellesi uuden pyörän ja osallistut tunnille oppiaksesi ”maastopyöräilyn alkeet” eli haluaisit oppia pyöräilemään. Et ole koskaan aikaisemmin pyöräillyt, mutta ajattelit, että olisi mukava osata pyöräillä, niin työmatkat sujuvat mukavammin.

3. Retkeily luonnossa: uskonto

3. Olette retkellä laavulla ja alatte valmistamaan nuotiolla pannukahvia ja makkaraa. Valitkaa joukosta yksi ohjaaja ja loput ovat retkelle osallistujia.

3. Ole ryhmän mukana heti alusta saakka, kun näytelmä alkaa. Ryhmä on laavulla valmistamassa pannukahvia ja makkaraa. Olet nuori musliminainen, asunut jo hetken Suomessa, muttet vielä ole sisäistänyt, että suomalaisten valtauskonto ei kiellä sianlihan syöntiä, etkä ole siitä tajunnut ilmoittaa, joten sinulle ei ole omia eväitä mukana ja olet kovin nälkäinen.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

4. Retkeily luonnossa: trauma

4. Olette ohjatulla lähimetsän kävelyvaelluksella, joka on ollut avoin tutustuminen Vierumäen lähimetsiin. Valitkaa joukostanne yksi ohjaaja, loput ovat osallistujia.

4. Ole ryhmän mukana, heti alusta saakka, kun näytelmä alkaa. Ryhmä on tutustumassa kävelyvaelluksella Vierumäen lähimetsiin. Olet ensin hyvillä mielin mukana, mutta kun rakennukset katoavat näkyvistä alkavat pelot hiipiä esiin. Lähtömaassasi oli vaarallista kulkea luonnossa, koska sotatilan takia siellä oli miinoja ja aseistautuneita ryhmiä. Traumat nousevat esiin ja alat pelätä pieniäkin ääniä ja kuvitteellisia asioita.

5. Retkeily luonnossa: jokamiehenoikeudet, luonnossa liikkuminen ja virkistäytyminen, yksilöllisyys – yhteisöllisyys, aikakäsitys

5. Olette ryhmän kanssa aloittamassa retkeä lähiluontoon ja aiheena on suomalaisen kasvillisuuteen ja jokamiehenoikeuksiin tutustuminen. Valitkaa yksi ohjaaja ja muut ovat ryhmäläisiä.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

5. Tule näytelmään kun muut ovat jo aloittaneet. Ryhmä on lähdössä retkelle lähiluontoon, aiheena suomalainen kasvillisuus ja jokamiehenoikeudet. Käy rekrytoimassa yleisryhmästä 2 sukulaista itsellesi. Tulkaa ryhmään äänekkäästi ja mölyten, keskeyttäkää ohjaaja ja käykää tervehtimässä kaikkia innokkaasti ja iloisesti. Jatkaa kommentointia/juttelua näytelmän edetessä, innostukaa jokamiehenoikeuksista niin, että toimitte ylidramaattisesti niiden mukaan.

6. Retkeily luonnossa: valtaetäisyys, auktoriteetti, tasa-arvo, sukupuoli

6. Olette lähdössä ohjatulle Karhusafarille. Oppaalla on mukanaan pyssy varmuuden vuoksi takaamaan turvallisuutta, jota ei kuitenkaan ole koskaan jouduttu käyttämään. Valitkaa joukostanne yksi (nais)ohjaaja ja loput ovat osallistujia.

6. Ole ryhmän mukana heti kun näytelmä alkaa. Olet osallistumassa muiden kanssa Karhusafarille.

Olet maahanmuuttajataustainen mies, jonka kulttuurissa on selkeät erot naisten ja miesten sukupuolirooleissa. Kun sinulle selviää, että oppaasi Karhusafarilla on nainen, jolla on ase, et voi tätä ymmärtää ja hyväksyä – nainen tekemässä miesten hommia!

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

